

San Mateo

Smolmuc'totac ti Jesús ti laj ech'uque

(Lc 3:23-38)

1 Ti biiletic li'e, ja' sbitac ti smolmuc'totac ti Jesucristoe, snitilul ti Davide, snitilul ti Abrahame.

²Ti snich'on ti Abrahame Isaac. Ti Snich'on ti Isaaque Jacob. Ti snich'nab ti Jacobe Judá schi'uc schi'iltac ta voq'uel. ³Ti snich'nab ti Judae Fares schi'uc Zara. Ti Fares schi'uc ti Zarae, ja' Tamar sbi ti sme'e. Ti snich'on ti Fares Esrom. Ti snich'on ti Esrome Aram. ⁴Ti snich'on ti Arame Aminadab. Ti snich'on ti Aminadabe Naasón. Ti snich'on ti Naasone Salmón. ⁵Ti snich'on ti Salmone Booz. Ti Booze, ja' Rahab sbi ti sme'e. Ti snich'on ti Booze Obed. Ti Obede, ja' Rut sbi ti sme'e. Ti snich'on ti Obede Isaí. ⁶Ti snich'on ti Isaie David. Ti ajvalil Davide schi'uc ti jun ants ti yajnil to ox ti Uríase, ja' tey i'ayan tal ti Salomone.

⁷Ti snich'on ti Salomone Roboam. Ti snich'on ti Roboame Abías. Ti snich'on ti Abíase Asa. ⁸Ti snich'on ti Asae Josafat. Ti snich'on ti Josafate Joram. Ti snich'on ti

Jorame Uzías. ⁹Ti snich'on ti Uzíase Jotam. Ti snich'on ti Jotame Acaz. Ti snich'on ti Acaze Ezequías. ¹⁰Ti snich'on ti Ezequíase Manasés. Ti snich'on ti Manasese Amón. Ti snich'on ti Amone Josías. ¹¹Ti snichnab ti Josíase Jeconías schi'uc schi'iltac ta voq'uel. Ja' o yorail ti chucbil ibatic ta Babilonia banomil ti j'israeletic.

¹²Ts'acal to un, inich'naj ti Jeconíase, Salatiel sbi. Ti snich'on ti Salatiele Zorobabel. ¹³Ti snich'on ti Zorobabele Abiud. Ti snich'on ti Abiude Eliaquim. Ti snich'on ti Eliaquime Azor. ¹⁴Ti snich'on ti Azore Sadoc. Ti snich'on ti Sadoque Aquim. Ti snich'on ti Aquime Eliud. ¹⁵Ti snich'on ti Eliude Eleazar. Ti snich'on ti Eleazare Matán. Ti snich'on ti Matane Jacob. ¹⁶Ti snich'on ti Jacobe José, smalal ti María, sme' ti Jesuse, ti ja' Cristoe.

¹⁷Laj ech'uc chanlajunchop (14) totil me'iletic ti lic tal ta stojol ti Abrahame, ic'ot ta stojol ti Davide. Ja' jech xtoc laj ech'uc chanlajunchop (14) totil me'iletic ti lic tal ta stojol ti Davide, ic'ot c'alal to ti j'israeletic chucbil ibatic ta muc' ta jteclum Babiloniae. Ja' jech xtoc ti c'alal chucajtic ta Babiloniae,

laj to ech'uc chanlajunchop (14)
totil me'iletic c'alal ivoc' ti Cristoe.

Svoq'uebal ti Jesucristoe

(Lc 2:1-7)

¹⁸Ja' jech s'elan ivoc' ti
Jesucristoe. Jac'bil xa yu'un José
ti Maríae, sme' ti Jesuse. C'alal
mu'yuc to ta xic' sbaique, schi'uc
xa yol ti Maríae ta sventa smuc'ul
stsatsal ti Ch'ul Espíritue. ¹⁹Ti
Josee lequil vinic. Mu sc'an ta xac'
ta q'uexlal ti Maríae. Ta sc'an ta
scomtsan ya'i ta mucul. ²⁰C'alal
jech ta snope, tal jun yaj'ángel ti
Dios ti laj yil ta svayiche ti jech
i'albate:

—José, snitilulot ti ajvalil Davide,
mu xlo'ilaj avo'nton. Ic'o ti Maríae.
Yu'un ti yol schi'uque, ja' ta sventa
smuc'ul stsatsal ti Ch'ul Espíritue.
²¹Ti Maríae ta svoq'ues jun querem.
Jesús ta xavac'be sbi. Jech ta
xavac'be sbi, yu'un ja' ta scolta ti
schi'iltac yu'un ti smulique —xi.

²²Ti jech ic'ot ta pasel taje, yo' ta
xc'ot ta pasel ti c'usi laj yal ti Dios
ti laj sts'iba comel ti jun yaj'alc'ope:

²³Ti tojlo tsebe ta xchi'in yol. Ta
x'ayan jun squerem. Emanuel
ta sbiin. Ti smelole, Dios ta
xchi'inotic,

xi.

²⁴C'alal ijulav ti Josee, laj xch'un
jech chac c'u cha'al i'albat yu'un ti
yaj'ángel Diose. Laj yic' ti Maríae.

²⁵Ac'o mi mu to laj xchi'in sbaic, laj
svoq'ues ti yole. Ti Josee laj yac'be
sbi Jesús.

Ti jvu'lal bijil viniquetique

2 Ti Jesuse ivoc' ta jteclum
Belén ti ta Judea banomile.

Ja' o tiq'uil ta ajvalil ti Herodese ti
ta jteclum taje. Talic ta Jerusalén
bijil viniquetic ti liquemic talel ta
sloq'ueb c'ac'ale. ²Tey lic sjac'beic ti
ajvalilile:

—¿Bu oy ti ajvalil yu'un ti j'israeletic
ti ivoc' xae? Yu'un laj xa quilcutic
sc'analil ti ta jlumalcutique. Ja' yu'un
un, tal quich'cutic ta muc' —xiic.

³C'alal jech laj ya'i ti ajvalil
Herodese, lic ta vul o'nton. Pero
ma'uc no'ox. Ja' jech xtoc oyic ta
vul o'nton scotol ti jnaclejetic ta
Jerusalene. ⁴Jech o xal ti ajvalil
Herodese laj stac ta iq'uel scotol
ti banquilal paleetique schi'uc
ti jchanubtasvanejetic yu'un ti
mantale. Jech lic sjac':

—Albun ca'i, ¿bu ta xvoc' ti
Cristoe? —xi.

⁵Jech laj staq'uic:

—Ta xvoc' ta jteclum Belén li' ta
Judea banomile. Yu'un jech laj
sts'iba comel ti yaj'alc'op Diose:

⁶Ti vo'ote jteclum Belén ti li' oyot
ta Judea banomile, ma'uc
pequel ac'oplal ta xac'ot jech
chac c'u cha'al ti ajvaliletic ta
jteclum li'e.

Yu'un ta xvul ta loq'uel ta atojol
jun ajvalil ti ta xchabi li
jnich'nab Israele,

xi ti sc'op Diose —xiic.

⁷Jech o xal ti Herodese ta mucul
laj sta ta iq'uel ti bijil viniquetique.
Tey lic sjac'be ti c'usi lec ora ivinaj
ti c'anale. ⁸Ja' yu'un un, laj stac
batel ta Belén ti bijil viniquetique.
Jech laj yalbe:

—Batanic tey un cha'e. T'unic lec
ti olol taje. C'alal mi laj ataique,
xtal avalbeicun yo' jech chba quich'
ta muc' ec —xi.

⁹C'alal jech laj yal ti ajvalile, jech ti bijil viniuqueticque ibatic. Ja' o laj yac' sba iluc yan velta ti c'anal ti laj yilic to ox ta slumalique. Jba'be batel ti c'anale. Tey paj ti bu oy stuqu'uil ti olole. ¹⁰C'alal jech laj yilic ti bijil viniuquetic ti paj ti c'anale, xmuyubajic xa. ¹¹C'alal jech i'ochic bal ta nae, tey laj yilic ti olole schi'uc ti sme'e, ja' ti Maríae. Jech ti stuquique laj squejan sbaic. Laj yich'ic ta muc' ti olole. Ts'acal to laj sjamic ti scaxaique. Laj yac'beic smoton, ja' ti c'anal taqu'ine, ti pome, schi'uc ti momol ti mirra sbie. ¹²Ts'acal to un, bijubtasatic ta svayichic ti bijil viniuqueticque ti mu xa x'ech'ic ta stojol ti ajvalil Herodese. Ja' yu'un un, isutic batel ta yan o be ti c'alal ibatic ta slumalique.

Jatav batel ta Egipto

¹³C'alal ibatic ti bijil viniuqueticque, ja' o ital yaj'ángel ti Diose ti jech i'albat ta svayich ti Josee:

—Lican, batan, ic'o batel ti olole schi'uc ti sme'e. Jatavanic batel c'alal ta muc' ta jteclum Egipto. Comanic tey ja' to ti mi vu'un ta xcalbot ava'i ti ta xaloc' batele. Yu'un ti ajvalil Herodese ta sa' ti olole yu'un ta smil ya'i —xi.

¹⁴Jech ti Josee tey lic. Laj yic' batel ti olole schi'uc ti sme'e. Tey iloqu'uc bal ta ac'obaltic c'alal to Egipto. ¹⁵Tey oyic c'alal icham ti ajvalil Herodese. Ti jech ic'ot ta pasele, yo' ta xc'ot ta pasel ti c'usi yaloj ono'ox ti Dios ti laj sts'iba comel ti yaj'alc'ope: “Vu'un ta xquic' talel ti Jnich'on ti oy ta Egipto”, ti xie.

Ti ajvalil Herodese laj spas mantal ti ac'o yich' milel ti ololetique

¹⁶C'alal laj yil ti ajvalil Herodese ti ilaj ta lo'lael yu'un ti bijil viniuqueticque, icap ti sjole. Jech o xal laj yal mantal ti ac'o yich' milel scotol ti ololetic ti yich'o'jic chib jabile schi'uc c'alal to jvoqu'uel ololetic ti oyic ta jteclum Belene, schi'uc ti c'u yepal joyol ta spat xocone. Ja' ba sco'oltas talel ti ajvalil Herodese ti c'usi ora laj yalic ti bijil viniuqueticque. ¹⁷Ti jech laj spas ti ajvalil Herodese, ja' ic'ot ta pasel jech chac c'u cha'al laj sts'iba comel ti yaj'alc'op Dios Jeremíase:

¹⁸Oy buch'u x'avet ta Ramá banomil.

Ta x'oc'.

Mu x'ech ti vocol ta xa'ie.

Ja' ti Raquele ta xoqu'uita ti yalabe.

Mi ja'uc sc'an patbel yo'nnton, ja' ti cham xae,

xi.

¹⁹C'alal icham ti ajvalil Herodese, ja' o tal jun yaj'ángel ti Diose, ti jech i'albat ta svayich ti José ti ta Egipto:

²⁰—Lican, ic'o batel ti olole schi'uc ti sme'e. Sutanic batel ta slumal Israel. Yu'un ti buch'u ta smil ya'i ti olole chamic xa —xi ti ángele.

²¹Jech ti Josee ilic, laj yic' batel ti olole schi'uc ti sme'e. Ibatic c'alal to slumal Israel. ²²C'alal laj ya'i ti Josee ti ja' ochem ta ajvalil ta Judea banomil ti Arquelaos, ti ja' laj sq'uexolin ti stote, xixi' ti jech ta xbate. Pero i'ac'bat yil ta svayich yan velta ti tey ta xbat ti ta Galilea

banomile. ²³C'alal jech ic'otic ta Galileae, tey bat naclitic ta Nazaret. Ti jech taje, yo' ta xc'ot ta pasel jech chac c'u cha'al laj yalic ti j'alc'opetique, yo' jech ta sbiin Nazareno ti Jesuse.

Ta xal sc'op Dios ti Juan j'ac'-ich'-vo' ta xocol banomile

(Mr 1:1-8; Lc 3:1-9, 15-17; Jn 1:19-28)

3 Ti jech yorail taje, ja' o ivul ta loq'uel ta yalel sc'op Dios ti Juan j'ac'-ich'-vo' ta xocol banomil ti ta Judea banomile. ²Jech laj yal: —Ictaic ti toj chopol avo'ntonique. Yu'un nopol xa yorail ti ta xventainvan ti Dios ti oy ta vinajele —xi.

³Ti Juan taje, ja' ti buch'u jech ts'ibabat sc'oplal yu'un ti j'alc'op Isaíase:

Oy buch'u tsots ta xc'opoj ta xocol banomil ti jech ta xale:

“Jambeic tuq'uul be ti Cajvaltique. Meltsanbeic lec sbe”,

ti xie, xi ti Isaíase.

⁴Meltsanbil ta tsotsil camello sc'u' ti Juane. Nucul ti schuque. Ja' jech xtoc ti sve'ele, c'ulub schi'uc ti te'tical ajapome. ⁵Ti jnaclejetic ta Jerusalene, ti ta sjoylej Judea banomile, ti nopol ta uc'um Jordane, ta xtalic ya'ibeic sc'op li Juane. ⁶C'alal jamal ta xalic ti smulique, jech ti Juane ta xac'be yich' vo' tey ta uc'um Jordán.

⁷Jech laj yal ti Juane ti c'alal laj yil ti ep ta xtalic ti jfariseoetique schi'uc ti jsaducoetique ta yich'el ti vo'e:

—Snich'nab jti'val chon, ¿buch'u laj yalboxuc ava'iic ti ta xapoj abaic yu'un ti tsots castigo ti ta xa xtale?

⁸Lecuc ti c'usi ta xapasique yo' jech ta xvinaj ti jeltajem ti avo'ntonique.

⁹Ma'uc no'ox ta xavalolanbe abaic ti snitiluloxuc ti Abrahame. Yu'un ta xcalboxuc ava'iic, ti Diose xu' ta sjoybin ta snitilultac Abraham ti tonetic li'e. ¹⁰Yu'un chapal xa ti eq'uele ti ta sboj ti te'e schi'uc ti yibele. Scotol ti te'etic ti mu'yuc lec ta xac' ti sate, ta xich' bojel.

Ta xich' chiq'uel ta c'oc'. ¹¹Ta melel, ta xcac'boxuc avich'ic vo'. Pero bats'i vo' no'ox ti ja' señail ti jeltajem ti avo'ntonique. Pero ti Buch'u ts'acal pat xtal cu'une, ja' ta xac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espiritu ti c'oc' s'elane. Ti Buch'u ta patil xtal cu'une, ja' jelavem smuc'ul ti stuque. Yan ti vu'une ch'abal c'usi xu' cu'un, mi ja'uc ta yich'bel batel ti xonobe, ja' ti mu'yuc jlequilal ta stojole. ¹²Ti Buch'u ta patil xtal cu'une stsacoj xa ti yic'aobil trigoe. Ta st'ujbe loq'uel ti sc'a'epale yo' stuc xa ti trigo ta xcome. Ti trigo ti t'ujbil xae ta sq'uej ta yavil. Yan ti sc'a'epale ta xich' chiq'uel ti bu mu xtub ti c'oq'ue —xi ti Juane.

Laj yich' vo' ti Jesuse

(Mr 1:9-11; Lc 3:21-22)

¹³Ti Jesuse iloc' batel ti ta Galilea banomile. Ic'ot ta uc'um Jordán yo' ta x'ac'bat yich' vo' yu'un ti Juane. ¹⁴Ta sliquebale mu sc'an ti Juane ti ta xac'be yich' vo' ti Jesuse. Jech o xal jech laj yal: —Vo'ot ta xavac'bun quich' vo' ti jechuque. Le' une, vo'ot latal ta jtojol —xi.

¹⁵Ti Jesuse jech laj stac': —Ma'uc ta xcaltic le'e. Ja' lec, la' jpastic scotol ti c'usi ta sc'an ti Diose —xi.

Jech ti Juane laj xch'un. Laj yac'be yich' vo' ti Jesuse. ¹⁶C'alal jech laj yich' vo' ti Jesuse, ta ora no'ox ijat ti vinajel ti c'alal iloc' tal ta vo'e. Jech ti Jesuse laj yil ti Ch'ul Espiritu yu'un ti Diose, ti co'ol s'elan jcot ta paloma ta xyal talem ta stojole. ¹⁷Ja' o ivinaj ti oy Buch'u ic'opoj talem ta vinajel ti jech ta xale:

—Le'e, ja' Jnich'on ti c'ux ta xca'ie, ti ximuyubaj yu'une —xi.

Ta xich' lajelsabel yo'nton ti Jesuse

(Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)

4 Ts'alacal to un, ti Jesuse i'lic'at batel yu'un ti Ch'ul Espiritu ta xocol banomile, yo' jech ta xlajelsabat yo'nton yu'un ti pucuje. ²Cha'vinic (40) c'ac'al, cha'vinic (40) ac'obal mu'yuc xve' ti Jesuse. Ts'alacal to un, lic ya'i vi'nal. ³Jech ti pucuje inopaj batel ta stojol ti Jesuse yo' ta slajelsabe yo'nton ti jech laj yale:

—Mi ta melem Snich'onot ti Diose, paso ta mantal ti tonetic li'e ti ac'lo joybijuc ta pane —xi.

⁴Ti Jesuse jech laj stac':

—Ti sc'op Diose jech ta xal: “Ma'uc no'ox ta pan ta xcuxi ti vinique. Ja' ta xcuxi o ta sventa jujubel ti c'usi ta xal ti sc'op Diose”, —xi.

⁵Jech ti pucuje laj yic' batel ti Jesús ti ta ch'ul jteclum Jerusalene. Laj yic' muyel ta sjol ti temploe.

⁶Jech lic yal:

—Mi ta melem Snich'onot ti Diose, jipo aba yale li'e. Yu'un ti sc'op Diose jech ta xal: “Ti Diose ta xalbe mantal ti yaj'ángeltaque yo' ta

xchabiot. Ta xic'ot yalel ta sc'ob yo' jech mu xyayij avacan ta ton”, —xi.

⁷Ti Jesuse jech laj stac':

—Jech ta xal xtoc ti sc'op Diose: “Mu xalajelsabe yo'nton ti Cajvaltich Dios avu'une”, —xi.

⁸Yan to velta ti pucuje laj yic' batel ta jun toyol vits. Tey laj yac'be yil yutsilal slequilal scotol li muc'tiquil lume. ⁹Jech laj yal:

—Ti mi ta xaquejan aba ta yich'elun ta muq'ue, ta xcac'bot avu'unin scotol —xi.

¹⁰Ti Jesuse jech laj yal:

—Batan, Pucuj. Yu'un ti sc'op Diose jech ta xal: “Ich'o ta muc' ti Dios avu'une. Ja' no'ox ac'o aba ta tunel yu'un”, —xi.

¹¹Jech o xal un, ti pucuje laj xch'ac sba batel ta stojol ti Jesuse. Tey talic ángeletic. Tal scoltaic ti Jesuse.

Ilic sliques yabtel ti Jesús ta Galilea

(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

¹²C'alal laj ya'i ti Jesús ti tiquil ta chuquel ti Juane, ibat ta Galilea.

¹³Pero mu teyuc icom ta Nazaret jteclum. Bat nacluc ta jteclum Capernaum ti oy ta ti' nabe, ti oy ta yosilal ti Zabulone, ti Neftalie. ¹⁴Ti jech ibat teye, yo' ta xc'ot ta pasel ti c'u s'elan laj sts'iba comel ti j'alc'op Isaías ti jech laj yale:

¹⁵Ti yosilal ti Zabulone, ti Neftalie ja' tey ta x'ech' ti be ti ta xc'ot ta nabe,

ti oy ta jot uc'um Jordán ti oy ta sloq'ueb c'ac'ale, ti ja' Galilea sbi xtoque, ti bu nacalic ti jyanlum cristianoetique.

¹⁶ Scotol ti jnaclejetic teye, ti oyic ta ic'al osile, ja' to tey laj yilic ti saquilal osile.

Ti buch'utic ti oyic ta squeoval ti lajebale tey ic'ot ta stojolic ti saquilal osile,

xi.

¹⁷ Ja' o yorail lic sliques yabtel ti Jesuse ti jech laj yale:

—Ictaic ti jech chopol avo'ntonique. Yu'un nopol xa yorail ti ta xventainvan ti Dios ti oy ta vijnajele —xi.

Ti Jesuse, “La' chi'inicun”, xut ti chanvo' jtsac-choyetic

(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)

¹⁸ C'alal ta xanav batel ta sti'il nab Galilea ti Jesuse, ja' o laj yil cha'vo' viniquetic ti yits'in sbanquil sbaique. Ti june, Simón sbi. Ja' Pedro ti yan sbi xtoque. Ti june, Andrés. Ja' yabtelic ti tsac choye. Ja' o tey ta sjipic ochel ta nab ti stsacobil schoyique. ¹⁹ Jech ti Jesuse jech laj yalbe:

—La' chi'inicun. Yu'un ta xcac' yan avabtelic ta yiq'uel talel cristianoetic —x'utat.

²⁰ Jech ti stuquique ta ora no'ox laj yictaic comel ti stsacobil schoyique. Ibatc schi'uc ti Jesuse.

²¹ C'alal jech snatil ixanav batel ti Jesuse, ja' o tey laj yil yan cha'vo' viniquetic ti yits'in sbanquil sbaique. Ti june, Jacobo. Ti june, Juan, ti ja' snich'nabtac ti Zededeoe. Oyic ta yut barco schi'uc ti stotique. Yacalic ta sts'isel ti stsacobil schoyique. Ti Jesuse tey laj yic' talel. ²² Ti c'alal jech laj ya'iique, ta ora no'ox laj yictaic comel ti

sbarcoique, ti stotique. Laj xchi'inic batel.

Ti Jesuse ta xchanubtas epal cristianoetic

(Lc 6:17-19)

²³ Ti Jesuse, ti c'alal ta xanav batel ta scotol Galilea banomile, ta x'ech' chanubtasvanuc ta jujun ch'ul naetic ti buyuc no'oxe. Ja' ta xalbe sc'oplal ti ventainel yu'un ti Diose. Jech xtoc ta scoles ti c'usiuc no'ox chamelal ta xa'iic ti cristianoetic. ²⁴ C'alal laj ya'ibeic sc'oplal Jesús ti jnaclejetic ta Siria banomile, laj yiq'uic talel ti c'usiuc no'ox chamelal ta xa'iique, ti ch-avan ti sjol sbaquilique, ti ch-ilbajinatic yu'un ti pucuje, ti jtub-iq'uetique, ti pasemic ta moch'e. Scotol ti jchameletique colic ta sventa ti Jesuse. ²⁵ Ep ti cristianoetic laj sts'acliic batel ti Jesuse, ti liquemic tal ta Galilea banomile, ti liquemic tal ta Decápolise, ti liquemic tal ta Jerusaleme, ti liquemic tal ta Judeae, ti liquemic tal ta sloq'ueb c'ac'al ti oy ta jot uc'um Jordane.

Laj yal sc'op Dios Jesús ta jol vits

5 C'alal laj yil ti epal cristianoetic ti Jesuse, tey imuy batel ta vits. Tey ichoti. Jech ti yajchanc'optaque tey inopajic tal ta stojol. ² Jech ti Jesuse jech lic chanubtasvanuc:

Ti buch'u ti yan yutsilique

(Lc 6:20-23)

³—Yan yutsilic ti buch'utic ta xa'iic ti ch'abal yutsilal yo'ntonique.

Ja' ta x'ac'bat yich'ic ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele.

⁴Yan yutsilic ti buch'utic oyic ta at o'ntone. Ja' ta xpatbat yo'ntonic yu'un ti Diose.

⁵Yan yutsilic ti buch'utic ta sbic'tajes sbaique. Ja' ta x'ac'bat sventainic ti banomil ti yaloj ono'ox ti Dios ti ta xaq'ue.

⁶Yan yutsilic ti buch'utic ti co'ol s'elan vi'nal taqui ti'il ta xa'iic ta spasel ti c'usi ta sc'an ti Diose. Ja' ta xcoltaatic ta spasel yu'un ti Diose.

⁷Yan yutsilic ti buch'utic oy sc'uxul yo'ntonic ta stojol ti yane. Ja' ta xc'uxubinatic yu'un ti Diose.

⁸Yan yutsilic ti buch'utic lecubtasbil ti yo'ntonique. Ja' ta xilic ti Diose.

⁹Yan yutsilic ti buch'utic ta xaq'ueic persa ta spajesel ti c'ope. Ja' ta sbisatic ta snich'nab ti Diose.

¹⁰Yan yutsil ti buch'utic ta xich'ic ilbajinel ta spasel ti c'usi ta sc'an ti Diose. Ja' ta x'ac'bat yich'ic ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele.

¹¹Yan avutsilic ti vo'oxuque ti c'alal ta xayilbajinoxuc, ta xaschopol-c'optaoxuc ti cristianoetique, ti c'usiuc no'ox ta xasa'boxuc amulic ti ta jventae.

¹²Muyubajanic. Junuc avo'ntonic. Yu'un ta xavich'ic ti muc' ta matanal ti tey ta vinajele. Yu'un jech ono'ox laj yich'ic ilbajinel ti yaj'alc'optac ti Diose ti c'alal mu'yucoxuc to oxe.

Ats'am, luzoxuc a'elanic ta stojol ti cristianoetique

(Mr 9:50; Lc 14:34-35)

¹³Ats'amoxuc a'elanic ta stojol ti cristianoetique. Pero mi ta xch'ay

schi'il ti ats'ame, ¿mi xu' to ta xtun yan velta? Mu'yuc xa c'usi xtun o. Ja' no'ox ta xich' jipel loq'uel. Ac'o lajuc ta teq'uel.

¹⁴Luzoxuc a'elanic ta stojol ti cristianoetique. Yu'un ti jun jteclum ti oy ta jol vitse, mu stac' snac' sba. ¹⁵Mu yu'unuc ta jtsantic jun lampara ti chba jnac'tic ta yolon caxae. Ti lampara ti ta jtsantique, ta jcajantic ta toyol yo' ta xilic saquilal ti buch'utic oyic ta nae. ¹⁶Ja' jech ti vo'oxuc eque, ac'o vinajuc ti xojobal aluzic ta stojol ti cristianoetique. C'alal ta xilic ti lec ti c'usitic ta xapasique, jech ti stuquique ta xlequil-c'opojic ta stojol ti Dios avu'unic ti oy ta vinajele.

Ti Jesuse ta xchanubtasvan c'u s'elan ti mantale

¹⁷Mu xanopic ti lital jch'ayesbe sc'oplal smantal ti Moisesse schi'uc ti c'u s'elan ichanubtasvanic ti yaj'alc'optac ti Diose. Ti jech litale, ja' tal jvinajesbe ti bats'i smelole. ¹⁸Ta melez ta xcalboxuc ava'iic, ti c'u sjalil oy ti banomile, ti vinajele, mu'yuc ta xich' ch'ayesel jbeluc ti mantale, ja' to ti mi c'ot ta pasel scotol ti c'usi ta ono'ox xc'ot ta pasele. ¹⁹Jech o xal un, buch'uuc no'ox ti mu xac' ta venta ti c'usiuc no'ox mantale, ac'o mi mu tsotsuc ti sc'oplale, jech xtoc ti mi jech ta xchanubtasvan taje, peq'uel sc'oplal ta xc'ot ti bu ta xventainvan ti Dios ti oy ta vinajele. Pero buch'uuc no'ox ti ta xac' ta venta ti mantale, ti jech ta xchanubtas ti yan xtoque, cajal sc'oplal ta xc'ot ti bu ta xventainvan ti Diose. ²⁰Ta

xcalboxuc ava'iic, mi mu xapasic ti c'usi ta sc'an ti Diose, ti mi ja' no'ox ta xapasic jech chac c'u cha'al ta spasic ti jfariseoetique schi'uc ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, mu cha'beluc xu' ta xa'ochic bu ta xventainvan ti Diose.

Ti Jesuse ta xal c'u s'elan ti ile

(Lc 12:57-59)

²¹Ti vo'oxuque ava'binojic ti jech i'albatic ti amolmuc'totique: "Mu xamilvan. Yu'un ti buch'u ta xmilvane ta xich' chapanel", xi.

²²Ti vu'une ta xcalboxuc ava'iic, buch'uuc no'ox ti xti'et sjol yu'un ti schi'ile, ta xich' chapanel. Buch'uuc no'ox ti ta xalbe ti mu xatun xut ti schi'ile, ta xich' chapanel ta stojol ti banquial jchapanvanejetique. Buch'uuc no'ox ti ta xalbe bolat ti schi'ile, xibal sba. Yu'un xu' ta xbat ta lajebal ti bu oy ti c'oq'ue.

²³Ti mi ta xavich' batel ti matanal ti ta altare, ti mi ja' o ivul ta avo'nton ti oy bu mu lecuc ta xayil ti achi'ile, ²⁴ja' lec, ictao to comel ta sti'il altar ti matanal ti ta xavac' oxe. Batan ba'yel, ba lajesbo yo'nton ti achi'ile. Ts'acal to xu' xtal avac'be smoton ti Dios ti ta xavac'be ono'oxe.

²⁵Mi oy buch'u ta xac'ot ta chapanele, ti c'alal ta xaxanavic batel ta bee, lajesbo yo'nton, yo' jech mu xba yac'ot ta sc'ob ti jueze. Yu'un ti jueze ta xac'ot batel ta sc'ob ti mayole. Jech ti mayole ta stic'ot ta chuquel. ²⁶C'alal jech tiq'uilot ta chuquele, ta melet ta xcalboxuc ava'iic, mu xaloc' talel ta jech' no'ox, ja' to ti mi laj atoj comel scotol ti amultae.

Ti Jesuse ta xal c'u s'elan ti c'upinej mulile

²⁷Ti vo'oxuque ava'binojic ti jech i'albat ti amolmuc'totique: "Mu xasa' avantsic. Antsetic, mu xalo'labe sjol viniquetic", xi. ²⁸Ti vu'une ta xcalboxuc ava'iic, buch'uuc no'ox ti ta sq'uel jun ants ti oy ta yo'nton ti ta sc'an ta sc'upin ya'ie, co'ol s'elan ti laj xa sc'upin ta x'ilat yu'un ti Diose.

²⁹Jech o xal un, mi ta scoj asat ta xata amul yu'une, pitso loq'uel. Jipo batel ta nom. Yu'un ja' lec ti mi ta xach'ay jbej no'ox asate. Ja' toj chopol ti mi sjunul abec'tal ta xavich' jipel ochel ta c'oq'ue. ³⁰Ja' jech xtoc mi ta scoj abats'i c'ob ta xata amul yu'une, seto loq'uel. Jipo batel ta nom. Yu'un ja' lec ti mi jun no'ox ac'ob ta xch'aye. Ja' toj chopol ti mi sjunul abec'tal ta xavich' jipel ochel ta c'oq'ue.

Ti Jesuse ta xalbe sc'oplal ti bajobbaile

(Mt 19:9; Mr 10:11-12; Lc 16:18)

³¹Ja' jech xtoc ava'binojic ti jech i'albatic ti amolmuc'totique: "Buch'uuc no'ox ti ta sbaj ti yajnil, ac'o smeltsanbe svunal ti bajobbaile", xi. ³²Ti vu'une ta xcalboxuc ava'iic, ja' no'ox xu' ta xabaj ti avajnil ti mi ta xac' sba ta c'upinele. Pero ti mi ta xabaj ti avajnil ta jech' no'oxe, jech o xal ta acoj vo'ot vinic ti ta sta smul ti antse. Ja' jech xtoc buch'uuc no'ox ti ta xic' ti bajbil antse, ta sta smul ec.

Mu lecuc ti c'usi ta xava'anic ta rextigoe

³³Ava'binojic ti jech i'albatic ti amolmuc'totique: "Ti laj xava'an ta

rextigo ti Dios ti c'usi ta xava'que, c'otuc me ta pasel avu'un", xi. ³⁴Ti vu'une ta xcalboxuc ava'iic, mu me c'usi xava'anic ta rextigo. Mu xava'anic ta rextigo ti vinajele, yu'un ja' tey chotol ta spas mantal ti Diose. ³⁵Mu xava'anic ta rextigo ti banomile, yu'un ja' stec'leb yoc ti Diose. Mu xava'anic ta rextigo ti jteclum Jerusalem, yu'un ja' steclumal ti Ajvalil Diose. ³⁶Mu xava'anic ta rextigo ti ajolique, yu'un mu xu' ta xasacubtas ta xavic'ubtas ti stsatsal ajolique. ³⁷Ja' no'ox alic, jech, mi mo'oj. Yu'un ti mi ta xajutic ti c'ope, ta xlic talel ta stojol ti pucuje.

Ma'uc avabtelic ti ta xapacbe sutel ti avajcrontae

(Lc 6:29-30)

³⁸Ava'binojic ti jech i'albatic ti amolmuc'totique: "Buch'uuc no'ox ti ta stubbe sat ti schi'ile, jech ta xich' tubbel sat ec. Buch'uc no'ox ti ta sc'asbe stanal ye ti schi'ile, jech ta xich' c'asbel stanal ye ec", xi. ³⁹Ti vu'une jech ta xcalboxuc ava'iic, mu me xapacbe sutel ti chopol viniq. Mi ta smajbot ti jot xocon asate, ac'o smaj ti jot xtoque. ⁴⁰Mi oy buch'u ta xic'ot batel ta stojol ti jchapanvanejetique yo' ta spoj ti ac'u'e, ac'o yich' batel ti yan ac'u' xtoque. ⁴¹Mi oy buch'u ta xasujic ta xcuchel batel icatsil o'lol revae, ja' lec cuchbo batel jun reva. ⁴²Buch'uuc no'ox mi oy c'usi ta sc'anbote, ac'bo. Buch'uuc no'ox mi oy c'usi ta xch'amunbote, ac'bo.

C'uxubinic ti avajcrontae

(Lc 6:27-28, 32-36)

⁴³Ja' jech xtoc ava'binojic ti jech i'albatic ti amolmuc'totique:

"C'uxubino ti buch'u lec xavil abaic achi'uque. Crontaino ti avajcrontae", ti xie. ⁴⁴Ti vu'une ta xcalboxuc ava'iic, c'uxubino ti avajcrontae. C'anbeic slequilal Dios ti buch'u ta xaschopol-c'optaoxuc. Pasic lec ta stojol ti buch'u xti'et sjol ta atojolique. C'oponbeic Dios ta stojol ti buch'utic ta xayutilanique, ti ta xayilbajinoxuc. ⁴⁵Ti mi jech ta xapasique, ja' snich'naboxuc ti Dios ti oy ta vinajele. Yu'un ti Diose ta xac'be xojobal c'ac'al ti buch'utic leque, ti buch'utic chopole. Ta xac'be tal vo' ti buch'utic leque, ti buch'utic chopole. ⁴⁶Yan ti mi ja' no'ox ta xac'uxubinic ti buch'utic c'ux ta xaya'iique, ¿c'usi ti matanal ta xavich'ic ti jech ta xapasique? Yu'un ti jc'anpatantaq'uineticque c'ux ta xa'iic ti buch'u c'ux ta xa'iate. ⁴⁷Mi ja' no'ox lec ta xac'opon ti buch'u lec xavil aba achi'uque, ¿c'usi ti lec ta xapasique? Yu'un ti buch'utic mu xojtiqunic ti Diose, ja' jech ta spasic. ⁴⁸Ti vo'oxuc lecuc avo'ntonic jech chac c'u cha'al oy slequilal yo'nton ti Jtotic Dios ti oy ta vinajele —xi ti Jesuse.

Ti Jesuse ta xchanubtasvan ti c'usi tue' ta pasele

6 Ti Jesuse jech laj yal xtoc: —Scotol ti c'usi ta xapasic ta sventa ti Diose, bijanic me. Mu me ja'uc x'och ta avo'ntonic ti ja' no'ox ta xac'anic ti lec xa'ilatic yu'un ti yane. Ti mi jech ta xapasique, mu'yuc ta xa'ac'batic ti amotonic yu'un ti Jtotic ti oy ta vinajele. ²Ti c'alal ta xacoltaic ti buch'u abol sbaique, mu me xavinajes ta stojol

yan jech chac c'u cha'al ta spasic ti jpac'taejballetique ti ta ch'ul nae, ti ta callee. Jech ta spasic yo' jech ta xlequil-c'oplaltaatic yu'un ti yane. Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ja' no'ox jech yepal laj xa staic ti smotonique. ³C'alal ta xacoltaic ti buch'u abol sbaique, avo'ntonuc no'ox sna'. ⁴Ta mucul coltavananic. Yu'un ti Jtotic Diose yiloy ti jech ta xacoltavanic ta mucule. Ta xayac'boxuc ti amotonique.

Ti Jesuse ta xchanubtasvan c'u s'elan ta c'oponel ti Diose

(Lc 11:2-4)

⁵C'alal ta xataic ta c'oponel ti Diose, mu jechuc xapasic jech chac c'u cha'al ti buch'u ta spac'ta sbaique. Lec ta xa'iic ti va'ajtic xa ta staic ta c'oponel ti Dios ti ta ch'ul nae, ti ta calletique, yo' jech ta x'ilatic yu'un ti yane. Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ja' no'ox jech yepal laj staic ti smotonique. ⁶C'alal ta xataic ta c'oponel ti Diose, ochanic ta yut anaic. Maquic ti sti' anaic. C'oponic ti Jtotic Dios teye. Jech ti Jtotic Diose yiloy ti jech ta xapas ta mucule. Ta xac'boxuc ti amotonique.

⁷C'alal ta xataic ta c'oponel ti Diose, ma'uc no'ox ta xacha'alolanic ti c'usi laj xa avalique jech chac c'u cha'al ta spasic ti buch'utic mu xojtiquinic ti Diose. Yu'un ti stuquique ta snopic ti ja' to jech ta x'a'ibat sc'opic yu'un ti Dios. ⁸Mu me jechuc xapasic jech chac c'u cha'al ti stuquique. Yu'un ti Jtotique sna'oj xa ti c'usi xtun avu'unic c'alal mu to ta xlic ac'anbeique. ⁹Ja' yu'un un, jech xavalic c'alal ta xac'opojique:

Dios Totil, ti oyot ta vinajele, ich'biluc ta muc' ach'ul bi cu'uncutic.

¹⁰La' ventainuncutic.

C'otuc ta pasel ti c'usi ta sc'an avo'nton li' ta banomile jech chac c'u cha'al ta xich' pasel tey ta vinajele.

¹¹Ac'buncutic ti jve'elcutic ti xtun cu'uncutic avi c'ac'ale.

¹²Ac'buncutic perdón yu'un ti jmulcutique jech chac c'u cha'al ta xac'becutic perdón ti buch'u laj xa sa' smul ta jtojolcutique.

¹³Pojuncutic, mu me xavac'uncutic ta lajeltsael yu'un ti pucuje.

Yu'un jelavem amuc'ul, oy alequilal, ta xapas mantal sbatel osil. Jechuc.

¹⁴Ti mi ta xavac'beic perdón ti buch'u laj xa sa' smul ta atojolique, jech ti Jtotic Dios ti oy ta vinajele ta xac'boxuc perdón ec. ¹⁵Ti mi mu xavac'beic perdón ti yane, jech ti Jtotic Diose mu xayac'boxuc perdón yu'un ti amulique.

Ti Jesuse ta xalbe sc'oplal ti comtsanej vaje

¹⁶C'alal ta xacomtsan avotique, mu me xavaq'uic ta ilel ti oyoxuc ta at o'ntone jech chac c'u cha'al ta spasic ti buch'u ta spac'ta sbaique. Jech ta spasic yo' jech ac'o ilatuc yu'un ti yan ti yictaoj ti yotique. Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ja' no'ox jech yepal laj staic ti smotonique. ¹⁷C'alal ta xacomtsan avotique, poquic asatic, tusic ajolic. ¹⁸Jech xapasic yo' jech mu sna'ic ti yan ti avictaoj ti avotique. C'ajomal no'ox

yiloj ti Jtotic ti tey xchi'inojoxuque. Jech ti stuque ta xac'boxuc ti amotonique.

Ti c'ulejal ta vinajele

(Lc 12:33-34)

¹⁹Mu me xatsob ac'ulejalic li' ta banomile, ti sna' xlilij ta xjoch'e, ti sna' xch'aye, ti xu' ta xelc'an ti j'leleq'ue. ²⁰Tsobic ac'ulejalic ta vinajel ti bu mu sna' xlilij ta xjoch'e, ti bu mu sna' xch'aye, ti mu xelc'an ti j'leleq'ue. ²¹Yu'un ti bu oy ti ac'ulejalique, tey oy batem ti avo'ntonique.

Ti lampara ti oy ta jtojoltique

(Lc 11:34-36)

²²Ti asatique co'ol s'elan lampara c'otem yu'un ti abec'talique. Ti mi lec ti asatique, jech oy ta saquil osil sjunul ti abec'talique. ²³Pero ti mi chopol ti asatique, tey oy ta ic'al osil sjunul ti abec'talique. Jech xtoc mi mu xavich'ic ta muc' ti c'usi ta xac' ana'ic ti Diose, oyoxuc ta ic'al osil. Mu'yuc xa yan ic'al osil jech chac c'u cha'al ti ic'al osil taje.

Dios schi'uc ti taq'uine

(Lc 16:13)

²⁴Mu'yuc buch'u xu' ta x'abtej ta cha'vo' ajvalil. Yu'un ti june, lec ta xc'anat. Yan ti june, mu lecuc ta xc'anat. Ti june, lec ta x'abtej ta stojol. Yan ti june, ta stoy sba ta stojol. Ja' jech ti vo'oxuc equé, mu xu' ta xavac' abaic ta tunel yu'un ti Diose ti mi ja' batem avo'ntonic yu'un ti taq'uine.

Ti Diose ta xchabi ti snich'nabtaque

(Lc 12:22-31)

²⁵Jech o xal ta xcalboxuc ava'iic, mu me xavul avo'ntonic c'u

s'elan ta xata ave'el avuch'omic yo' ta xacuxiic, mi ja'uc ti ac'u'ic ta xalapique. ¿Mi yu'un ja' tsots sc'oplal ti ave'elique? ¿Mi ja' mu sta ti acuxlejalique? ¿Mi yu'un ja' tsots sc'oplal ti ac'u'ique? ¿Mi ja' mu sta ti abec'talique? ²⁶Q'uel avil ti mutetic ti xvilajet ta vinajele. Mu sna' sts'unobajic. Mu sna' xc'ajavic. Mu sna' spoco-tsob sve'elic. Pero malq'uinbilic yu'un ti Jtotic ti oy ta vinajele. ¿Mi yu'un ja' tsots sc'oplal ti mutetique? ¿Mi ja' mu sta ti vo'oxuque? ²⁷¿Mi yu'un ta to xnatij acuxlejalic ti jech xvulvun avo'ntonique?

²⁸¿C'u cha'al xvulvun avo'ntonic yu'un ti ac'u'ique? Q'uelic lec c'u s'elan ta xch'i ti nichimetic ta yaxaltique. Mu sna' x'abtejjic. Mu sna' xnaujic. ²⁹Vu'un ta xcalboxuc ava'iic ti ja' jelavem yutsil ti nichime. Ja' mu sta yutsil laj slap sc'u' ti ajvalil Salomone manchuc mi c'upil sba. ³⁰Ti nichime mu jaluc tey ta xch'i ta yaxaltic. Ti mi jech ta spas ti Diose, ti jun yutsil ta sc'u'iltas ti nichim ti c'alal ocom cha'ej ta xbat ta c'oq'ue, ibu xata ti mu ta sc'u'iltasoxuque! Pero mu xach'unic lec. ³¹Jech o xal un, mu xavulilan avo'ntonic ta yalel: “¿C'usi ta jve'tic? ¿C'usi ta xcuch'tic? ¿Bu ta jtatic ti jc'u'tique?” ti xachiique. ³²Q'uel avilic, ti buch'utic mu xojtiquinic ti Diose ja' no'ox batem ta yo'ntonic ti sve'elique, ti sc'u'ique. Pero ti vo'oxuque xanaic ti oy jun Dios ti sna' scotol ti c'usitic xtun avu'unique. ³³Jech o xal ti vo'oxuque ja' batuc avo'ntonic ti ventainel yu'un ti Diose schi'uc

xtoc ti ta xapasic ti c'usi lec ta xil ti Diose. Jech umbi, ta xa'ac'batic scotol ti c'usi ta xtun avu'unique. ³⁴Mu xavulilan avo'ntonic yu'un ti c'ac'al oc'ome. Yu'un ti jujun c'ac'ale oy c'usi ta xc'ot ta pasel. Yu'un ti oc'ome yan o xa c'ac'al —xi ti Jesuse.

Mu xasa'be smul yan

(Lc 6:37-38, 41-42)

7 Ti Jesuse jech laj yal xtoc: —Mu xasa'be smul ti yane yo' jech mu xata chapanel yu'un ti Diose. ²Ti c'u yepal ta xaq'uelbe smul ti yane, jech yepal ta xchapanot ti Diose. Ti c'u s'elan ta xapasic ta stojol ti yane, ja' no'ox jech ta spas ti Dios ta atojolique. ³¿C'usi xavut ti ta xavil ti uni juteb c'a'ep ti oy ta sat ti achi'ile c'alal mu xavil ti tey oy ti schumanil c'a'ep ta asate? ⁴Ti mi oy ti schumanil c'a'ep ta asate, ¿c'u yu'un ta xavalbe ti achi'ile: “Ac'bun jloq'ues ti uni juteb c'a'ep ta asate”, ti xavute? ⁵Jeche! ta xapac'ta aba. Ja' lec, loq'ueso ba'yel ti schumanil c'a'ep ta asate. Ja' yu'un umbi, ja' to xu' ta xaloq'uesbe ti uni juteb c'a'ep ti oy ta sat ti achi'ile.

⁶Mu xavac'be ts'i'etic li c'usi ja' yu'un ti Diose. Yu'un xu' me ta slilinoxuc ta ti'el. Mu xavac'be chitometric ti nats'il ti toyol stojole. Yu'un xu' ti ja' no'ox ta xpech'olan ta teq'uele.

C'ano, sa'o, tijo ti ti' nae

(Lc 11:9-13; 6:31)

⁷C'anbeic ti Diose, ta xac'boxuc. Sa'ic, ta xataic. Tijic ti ti' nae, ta xajambatic. ⁸Ti buch'u ta sc'ane, ta

x'ac'bat. Ti buch'u ta sa'e, ta sta. Ti buch'u ta stij ti ti' nae, ta xjambat.

⁹Ti vo'oxuc totiloxuque, ¿mi ta xavac'beic anich'onice jbej ton ti c'alal ta sc'anboxuc pan sve'e? ¹⁰Ja' jech xtoc, ¿mi ta xavac'beic jcot chon ti c'alal ta sc'anboxuc choy sti'e? ¹¹Manchuc mi jech chopoloxuc, pero xana'ic lec st'ujel ti c'usi ta xavac'beic ti anich'onique. iBu xata ti mu xayac'boxuc ti c'usi lec ta xac'anbeic ti Jtotic ti oy ta vinajele!

¹²Jech o xal un, mi ta xac'an ti lec ta xaspasboxuc ti achi'ilique, ja' jech ti vo'oxuque, lec me xapas abaic ta stojolic. Yu'un jech ta xchanubtasotic smantal ti Moisesse schi'uc ti yaj'alcoptac ti Diose.

Ti biq'uit ti' nae

(Lc 13:24)

¹³Ochanic batel ta biq'uit ti' nae. Ti sti' ti sbelal ch'aye, toj jamal, toj muc'. Toj ep ti buch'utic tey ta x'ochic batele. ¹⁴Yan ti sti' ti sbelal cuxlejale, mu jamaluc, toj biq'uit. Jutuc ti buch'u ta staique.

Ta sat no'ox ta ojtiquinel ti te'e

(Lc 6:43-44)

¹⁵Bijanice me yu'un ti jlo'lavanejetique ti buch'utic ta xalic ti ta xc'opojic ta sventa ti Diose. Co'ol s'elan chij ti lec yo'ntonic yilele. Pero ti ta yut yo'ntone, jti'val-oq'uil ta j'ech'el. ¹⁶Ti vo'oxuque xu' ta xavojtiquinic ti c'u s'elan stalel ta spasiqique. Yu'un ti ch'ixe mu xu' ta xac' uva ti sate. Jech xtoc ti tsucum ch'ixe mu xu' ta xac' icux ti sate. ¹⁷Scotol ti lequil te'etique lec ta xac' ti sate.

Jech xtoc scotol ti chopol te'etique chopol ta xac' ti sate. ¹⁸Ti lequil te'etique mu xu' ta xac' chopol ti sate. Jech xtoc ti chopol te'etique mu xu' ta xac' lec ti sate. ¹⁹Scotol ti te'etic ti bu chopol ta xac' ti sate, ta xich' bojel loq'uel. Ta xich' chiq'uel ta c'oc'. ²⁰Jech o xal un, mu'yuc ta ch'ayal yabtelic ti jlo'lavanejetique. Lec xvinaj ti c'u s'elan stalel ta spasiq.

Mu scotoluc ta x'ochic bal ti bu ta xventainvan ti Diose

(Lc 13:25-27)

²¹Oy ep ti buch'u jech ta xalique: “Cajval, Cajval”, ti xiiq. Pero mu scotoluc ta x'ochic batel ti bu ta xventainvan ti Diose. Ja' no'ox ta x'ochic batel ti buch'utic ta spasic ti c'usi ta sc'an yo'nton ti Jtot ti oy ta vinajele. ²²C'alal ta sta sc'ac'alile, ep ti buch'u jech ta xalique: “Cajval, Cajval, lic'opojcutic ta aventura. Laj jloq'uescutic pucuj ta aventura. Vo'ot ta aventura laj cac'cutic ta ilel ti alequilale”, xiic. ²³Pero jech ta jtac'be ti vu'une: “Mu'yuc laj cojtiquinoxuc. Ch'aco abaic ta jtojol ti laj xa apasic chopole”, xichi.

Ti chib sliqueb nae

(Mr 1:22; Lc 6:47-49)

²⁴Ti buch'u ta xa'ie, ti ta spas ti c'usi ta xcale, co'ol s'elan jun bijil vinic ti ta smeltsan ti sna ti ta ba tone. ²⁵C'alal tal tsots vo'e, laj nojuc talel ti ucumetique. Ech' tsots ic' ta stojol ti nae. Pero mu'yuc ilom, ja' ti tsacal lec ta ba tone. ²⁶Yan ti buch'u ta xa'ie, pero mu'yuc ta spas ti c'usi ta xcale, co'ol s'elan jun bolat vinic ti lic smeltsan sna

ta ba yi'e. ²⁷C'alal tal ti tsots vo'e, laj nojuc talel ti uc'umetique. Ech' tsots ic' ta stojol ti nae. Ibutq'uij yalel. Ililij scotol —xi ti Jesuse.

²⁸C'alal laj yo'nton ta chanubtasvanej ti Jesuse, ch'ayal ic'ot yo'ntonic ti cristianoetic ti jech ichanubtasvane. ²⁹Yu'un ivinaj ti tsots yabtel yich'oj ti Jesuse. Mu xco'olaj ichanubtasvan jech chac c'u cha'al ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale.

Ti Jesuse laj scolta jun jc'a'emal-chamel

(Mr 1:40-45; Lc 5:12-16)

8 C'alal iyal talel ta vits ti Jesuse, ep ti cristianoetic laj sts'acliic batele. ²Tey ital jun vinic ti tsacbil ta c'a'emal chamele. Ivul squejan sba ta stojol ti Jesuse. Jech laj yal:

—Cajval, mi ta xac'ane, xu' avu'un ta xacolesbun ti jchamele —xi.

³Jech ti Jesuse laj scajan sc'ob. Jech laj yal:

—Ta jc'an. Colem ta xacom —xi.

C'alal jech laj yal taje, colem icom ti jc'a'emal-chamele.

⁴Jech laj yal ti Jesuse:

—Mu me buch'u xavalbe ya'i. Ja' no'ox batan, ba ac'o aba ta ilel ta stojol ti palee. Ba ac'bo smoton ti Diose jech chac c'u cha'al yaloj ti Moisesse, yo' jech ta sna'ic scotolic ti lacol xa yu'un ti achamele —xi ti Jesuse.

Ti Jesuse laj scoltabe yaj'abtel ti banquial soldado romanoe

(Lc 7:1-10)

⁵C'alal i'och batel ta jteclum Capernaum ti Jesuse, ja' o tey ital

jun banquihal soldado romano. Inopaj tal sc'anbe vocol. ⁶Jech lic yal:

—Cajval, oy caj'abtel ta jna ti puch'ul ta steme. Mu albajuc ta xich' svocol yu'un sc'uxul ti schamele —xi.

⁷Ti Jesuse jech laj yal:

—Chba jcolta —xi.

⁸Ti banquihal soldadoe jech itac'av:

—Cajval, mu'yuc jlequihal ti ta xa'och ta jnae. Ja' no'ox alo ac'op. Jech ti caj'abtele ta xcol. ⁹Yu'un ti vu'un eque pasbilun ta mantal yu'un yan. Ja' jechun ec ta jpas ta mantal ti cajsoldadotaque. Ti c'usi ta xcalbee, ta spasic. “Batan le'e”, mi xcut, ta xbat. “La' li'e”, mi xcut, ta xtal —xi.

¹⁰Ch'ayal ic'ot yo'nton ti Jesús ti jech laj yale. Jech o xal jech lic yalbe ya'i ti buch'u ts'acajtic batele:

—Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, mu'yuc jtaoj jech junuc j'israel ti jech yo'nton jech chac c'u cha'al ti vinic li'e. ¹¹Ta xcalboxuc ava'iic, ep ta jmec ti jyanlum cristianoetic ti oyic ta sjoylej banomile ta x'och chotlicuc ta ve'el schi'uc ti Abrahame, ti Isaaque, ti Jacobe ti bu ta xventainvan ti Dios ta vinajele. ¹²Yan ti buch'u albil sc'oplallic ti xu' ta x'ochic batel ti bu ta xventainvan ti Diose, ta xtenatic batel ta ic'al osil. Tey ta x'oq'uic. Tey xc'uxuxet ti stanal yeique —xi ti Jesuse.

¹³Ti Jesuse jech laj yalbe ti banquihal soldadoe:

—Batan ta ana. Ac'o c'otuc ta pasel jech chac c'u cha'al ti ach'unoje —xi.

Ta ora no'ox icol ti yaj'abtel ti banquihal soldadoe c'alal jech laj yal ti Jesuse.

Ti Jesuse laj scoltabe sme'ni' ti Pedroe

(Mr 1:29-31; Lc 4:38-39)

¹⁴Ti Jesuse ibat ta sna ti Pedroe. Ja' o tey laj yil ti Jesuse ti puch'ul ta stem, ip ta xa'i c'oc', sme'ni' ti Pedroe. ¹⁵Laj yac' sc'ob ta stojol ti jchamele. Ta ora no'ox iyam ti sc'ac'ale. Jech ti antse ilic, lic malq'uinvanuc.

Ti Jesuse ep laj scolta jchameletic

(Mr 1:32-34; Lc 4:40-41)

¹⁶C'alal och xa ti ac'obale, jech ti cristianoetique laj yiq'uic tal ta stojol Jesús ep ti buch'u ta x'ilbajanic yu'un ti pucuje. Ta jbel no'ox sc'op laj sloq'ues ti pucujetique. Jech xtoc laj scoles scotol ti epal jchameletique. ¹⁷Ti jech taje, yo' ta xc'ot ta pasel jech chac c'u cha'al laj yal ti j'alc'op Isaías: “Laj sbain ti c'usitic mu xu' cu'untique. Jech xtoc laj sbain ti jchameltique”, ti xie.

Ti buch'utic ta sc'an ta sts'acliic ti Jesuse

(Lc 9:57-62)

¹⁸C'alal laj yil ti Jesús ti ep joyobtabil ta cristianoe, laj yal ti ac'o jelavuc ta jot nabe. ¹⁹Ja' o inopaj tal jun jchanubtasvanej yu'un ti mantale. Jech laj yal: —Jchanubtasvanej, ta jc'an ta jchi'inot ti buyuc no'ox ta xabate —xi.

²⁰Ti Jesuse jech laj stac'be:

—Ti vete oy snail ch'en. Ti mutetique oy stasic. Pero ti vu'un ti

co'ol j'elantique mi ja'uc oy bu juteb ti xu' ta jcux ti co'ntone —xi.

²¹Oy jun vinic ti yajts'aclivanej xtoque ti jech laj yale:

—Cajval, ac'o ave ti ta jmuc comel ba'yeluc ti jtote —xi.

²²Ti Jesuse jech laj stac':

—Batic. Ac'o smuc yanimaic ti buch'u chamemic ono'oxe —xi.

Ti Jesuse laj spajes ti iq'ue ti nabe

(Mr 4:35-41; Lc 8:22-25)

²³Ti Jesuse tey i'och batel ta barco schi'uc ti yajchanc'optaque.

²⁴C'alal ta xanavic batel ta nabe, ja' o tal tsots ic' ta jmec. Ti syuc'benal ti ya'lel nabe ta x'och ta barco. Ti Jesuse vayem. ²⁵Ti yajchanc'optaque bat stijic ti Jesuse. Jech laj yalic:

—Cajval, coltauncutic, ta xa xijmut'ljotic —xiic.

²⁶Ti Jesuse jech laj stac':

—Ta scoj ti mu xach'unicune, ja' yu'un ta xaxi'ic —xi.

Jech ti Jesuse ilic, lic spajes ti iq'ue, ti nabe. Ts'ijil icom scotol. ²⁷Ch'ayal ic'ot yo'ntonic ti yajchanc'optaque. Jech lic yalbe sbaic:

—¿C'usi vinical li'e ti ta xch'unbat smantal yu'un ti iq'ue, yu'un ti nabe? —xiic.

Ti viniqetic ti uninbilic yu'un ti pucuj ti oy ta Gadarae

(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)

²⁸C'alal ic'ot ti Jesús ta jot sti'il nab ti ta yosilal Gadarae, iloq'uic talem chib viniqetic ta muquinal. Inopajic talem ta stojol ti Jesuse. Ti cha'vo'ique uninbilic yu'un ti pucujetic. Toj xibal sbaic. Mu'yuc

buch'u xu' ta x'ech' ti ta be ti bu oyique. ²⁹Jech tey lic avanitic schibalic:

—Snich'on Dios, Jesús, ¿c'u cha'al xtal atic' aba ta jtojolcutic? ¿Mi yu'un tal xa avac'bun jvocolcutic c'alal ma'uc to yoraile? —xiic.

³⁰Ja' o tey nopol xlamet ta xve'ic epal chitometric. ³¹Ti pucujetic jech laj sc'anbeic vocol ti Jesuse:

—Ti mi ta xaloq'uesuncutic, ac'o ave ti ac'o ochcuncutic batel ta chitometric le'e —xiic.

³²Jech laj stac' ti Jesuse:

—Ochanic —xut.

Jech ti pucujetic iloq'uic batel ta stojol ti cha'vo' viniqetic. Bat stic' sbaic ti ta chitometric. Jech ti chitometric bat sjipan sbaic ta barranco. Ts'ajajtic ic'ot ta nab. Tey ijic'avic.

³³Ti jq'ucl-chitometric xbitetic ta anil ta xi'el. C'alal ic'otic ta jteclume, tey lic yalic ti c'usi ic'ot ta pasele schi'uc ti c'usi ic'ot ta stojol ti cha'vo' viniqetic ti uninbilic yu'un ti pucujetic. ³⁴Scotol ti cristianoetic ti oyic ta jteclume ibatic ti bu oy ti Jesuse. C'alal laj yilique, laj sc'anbeic vocol ti ac'o loc'uc batel ta slumalique.

Ti Jesuse laj scolta jun vinic ti pasem ta moch'e

(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)

9 Ti Jesuse i'och batel ta barco. Ijelav batel ta jot sti'il nab. Ic'ot ta slumal stuc. ²Ja' o tey poybil tal schi'uc stem jun vinic ti pasem ta moch'e. C'alal laj yil ti Jesuse ti xch'unojic ti buch'utic yic'ojic talem ti jchamele, jech i'albat ti jchamele:

—Muq'uibtaso avo'nton, Nich'on. Ac'bilot xa perdón yu'un amul —xi.

³Oy jlom jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale ti jech laj snop ta yo'ntonique: “Ti vinic le'e ta soquesbe yo'nton ti Dios yu'un ti sc'ope”, xiic. ⁴Ti Jesuse yiløjbe yo'ntonic ti jech ta snopique. Jech laj yalbe:

—¿C'u cha'al ti jech toj chopol snopobil avu'unique? ⁵¿C'usi ti más lec ta alele? ¿Mi ja' ac'bilot xa perdón ti xie, mi ja' ti lican, va'lan batel ti xie? ⁶Lec cha'e, ti vu'un ti co'ol j'elantique ta xcac'boxuc avilic ti quich'oj cabtel li' ta sba banomile yo' ta xcac'be perdón yu'un smulic ti cristianoetique —xi ti Jesuse.

Jech laj yalbe ti moch'e:

—Va'lan, ich'o batel ti ateme.

Batan ta ana —xut.

⁷Jech ti moch'e iva'i, ibat ta sna. ⁸C'alal jech laj yilic ti cristianoetique, ixi'lic. Ja' jech xtoc ilequil-c'opojic ta stojol ti Diose ti jech ac'bil smuc'ul stsatsal ta stojol ti cristianoetique.

Ti Jesuse, “Batic”, xut ti Mateoe

(Mr 2:13-17; Lc 5:27-32)

⁹Ti Jesuse iloc' batel ti bu oy to oxe. Ja' o tey laj yil jun vinic, Mateo sbi, chotol ti bu ta stojic ti patane. Jech xtoc jech laj yal:

—Batic —xut.

Jech o xal ti Mateoe iva'i, laj xchi'in batel ti Jesuse.

¹⁰Ti Jesuse tey bat ve'uc ta sna ti Mateoe. Ti teye, ep jc'anpatantaq'uinetic, ep jsa'muliletic jmoj ta xve'ic ta mexa schi'uc ti Jesuse schi'uc ti yajchanc'optaque. ¹¹C'alal jech

laj yilic ti jfariseoetique, tey ba sjac'beic ti yajchanc'optaque:

—¿C'u yu'un ti

avajchanubtasvanejique

jmoj ta xve'ic schi'uc ti

jc'anpatantaq'uinetique schi'uc ti jsa'muliletique? —x'utatic.

¹²Ti Jesuse laj ya'i taje. Jech o xal jech laj yalbe:

—Mu xtun yu'unic jpoxtavanej ti buch'utic mu'yuc schamelique. Ja' no'ox ta xtun yu'unic jpoxtavanej ti buch'utic oy schamelique. ¹³Batanic, ba nopbeic tal smelol ti jech ta xal ti sc'op Diose: “Ta jc'an ti ta xcac'uxubinvanique. Ma'uc ta jc'an ti ta xamilbeicun ti ta xachic'beicun ti animaletique”, ti xie. Ti vu'une ma'uc tal quic' ti buch'u lequique. Ja' tal quic' ti jsa'muliletique yo' jech ta sjelta ti chopol yo'ntonique —xi.

Ta xjac'bat ti Jesús sventa ti comtsanej vaje

(Mr 2:18-22; Lc 5:33-39)

¹⁴Ti yajchanc'optac ti Juan j'ac'ich'-vo'e inopajic batel ta stojol Jesús ti jech laj sjaq'uique:

—Ti vu'uncutique schi'uc ti jfariseoetique ep ta velta ta xquicta ti cotcutique. ¿C'u yu'un mu xicta yotic ti avajchanc'optaque? —xiic.

¹⁵Ti Jesuse jech laj stac'be:

—¿Mi yu'un oyic ta at o'nton xana' ti buch'u ic'bilic ta q'uel-nupunele? Pero ta sta sc'ac'alil ti oy bu ta x'ic'at batel ti jnupunel vinique. Ja' to tey ta xicta yotic umbi.

¹⁶Mu'yuc buch'u ti ta spac'an ta ach' manta ti poco' c'u'ile. Yan ti mi jech ta spasiqique, c'alal ta smuts ti ach' mantae, yantic xjatolaj

batel ti poco' c'u'ile. Jech o xal un, xmuqu'uib más ti sjatemale. ¹⁷Ja' jech xtoc mu'yuc buch'u ti ta stic' ochel ta spoco'-avil ti ach' ya'lel uvae. Yan ti mi jech ta spase, c'alal ta xpajub ti ya'lel uvae, ta xt'om ti spoco'-avile. Jech' ta xch'ay ti ya'lel uvae. Ta xch'ay ti yavil xtoque. Jech o xal un, ta sc'an ach' ti yavile, ach' ti ya'lel uvae, yo' lec ta xcom schi'bal —xi.

Yantsil nich'on ti Jairoe schi'uc ti ants ti laj spicbe sc'u' ti Jesuse

(Mr 5:21-43; Lc 8:40-56)

¹⁸C'alal yacal to jech ta xal ti Jesuse, ja' o tey tal ta stojol jun banquialal yu'un ti j'israeletique. Laj squejan sba ta stojol ti Jesuse. Jech laj yal:

—Naca to cham ti cantsil nich'one. Ti mi ta xabat acajan ac'ob ta sbae, ta xcuxi —xi.

¹⁹Ti Jesuse tey iva'i, bat schi'uc ti vinique schi'uc ti yajchanc'optaque. ²⁰C'alal jech ta xanavic batele, ja' o ital jun ants ta spat ti laj spicbe sc'u' ti Jesuse. Yu'un oy xa slajchebal jabil ti mu xmac ti ya'lele. ²¹Jech laj spas ti antse, ja' ti yalaj ono'ox ta yo'ntone: “Manchuc mi naca no'ox ta jpicbe sti'il sc'u', jna' ti ta xicole”, xi. ²²Ti Jesuse ijyobjij. Ja' o tey laj yil ti antse. Jech laj yal:

—Nich'on, muqu'uibtaso avo'nton. Lacol xa, ja' ti laj ach'une —xi.

C'alal jech i'albate, ta ora no'ox icol.

²³C'alal jech ic'ot ti Jesuse ta sna ti banquialal yu'un ti j'israeletique, laj yil ti xchapanoj xa sbaic ti jtijvobetic yo' chba smuquic ti anima tsebe. Jech ti

jmuclumaletique x'avlajetic ta oq'uel. ²⁴Jech laj yal ti Jesuse: —Loc'anic batel li'e. Yu'un ti tsebe mu'yuc chamem. Ja' no'ox ta xvay —xi.

Pero scotol ti jmuclumaletique tse'ej no'ox laj ya'iic. ²⁵C'alal laj stac loq'uel jmuclumaletic ti Jesuse, i'och batel ti bu oy ti animae. Ti Jesuse laj snitbe liquel sc'ob ti tsebe. Jech ti tsebe ilic. ²⁶Itanij sc'oplal ta sjoylej banomil ti jech ic'ot ta pasele.

Ti Jesuse laj sjambe sat cha'vo' ma'sat

²⁷C'alal jech iloc' batel ti Jesuse, tey x'avetic xa batel cha'vo' ma'sat: —Snich'on David, c'uxubinuncutic —xiic.

²⁸C'alal i'och ta na ti Jesuse, inopajic batel ti cha'vo' ma'satetique. Ti Jesuse jech laj sjac'be:

—¿Mi ach'unojic ti xu' ta jam ti asatique? —xi.

Jech itac'avic:

—Jch'unoj, Cajval —xiic.

²⁹Jech ti Jesuse laj spicbe ti sate. Jech laj yal:

—C'otuc ta pasel jech, jech chac c'u cha'al ti ach'unojique —xi.

³⁰Ijam ti satique. Ti Jesuse jech laj sc'ubanbe:

—Mu me buch'u xa'i avu'unic —xut.

³¹C'alal naca to iloqu'ic batele, sjunul banomil ti ta slumalique, laj svinajesic ti c'usi laj spas ti Jesuse.

Ti Jesuse laj sjambe ye jun uma'

³²C'alal ta xa xloqu'ic batel ti cha'vo'ique, ja' o i'ic'bat tal ta stojol

Jesús jun uma' vinic ti ta x'ilbajinat yu'un ti pucuje. ³³Ti Jesuse laj sloq'ues ti pucuje. Jech ti uma'e lic c'opojuc. Ch'ayal ic'ot yo'ntonic scotol ti cristianoetique. Jech ta xalic:

—Mu'yuc bu xquiltic o jech li' ta jlumaltic jech chac c'u cha'al le'e —xiic.

³⁴Yan ti jfariseoetique jech ta xalic:

—Ti vinic le'e ta sloq'ues pucuj ta stsatsal ti banquilar yu'unique —xiic.

**Ti Jesuse cuxubaj yo'nton
yu'un ti cristianoetique**

³⁵Ti Jesuse ech' chanubtasvanuc ta jujun ch'ul naetic ti oy ta jujun jteclume, ti oy ta jujun bic'tal lumetique. Ta xalbe sc'oplal ti lequil ventainel yu'un ti Diose. Jech xtoc ta scolta scotol ti c'usiuc no'ox chamelal ip ta xa'iique. ³⁶Ti Jesuse ic'uxubaj yo'nton yu'un ti cristianoetic ti c'alal laj yil ti abol sbaique, ti xvulvun ti yo'ntonique. Yu'un co'ol s'elan chij ti ch'abal sq'uelele. ³⁷Jech o xal ti Jesuse jech laj yalbe ti yajchanc'optaque:
—Ta melez ta xcalboxuc ava'iic, ep ta jmec ti ts'unobal ti ta sc'an tsobeles. iC'u stu un! jutuc ti j'abteletique. ³⁸Jech o xal un, c'anbeic ti yajval ts'unobale ti ac'o sa' talem j'abteletic yo' ta xich' tsobel ti ts'unobale —xi.

**Ti Jesuse ta st'uj ti lajcheb
yajchanc'optaque**

(Mr 3:13-19; Lc 6:12-16)

10 Ti Jesuse laj yic' talem ti lajcha'vo' yajchanc'optaque.

Laj yac'be tsots yabtelic yo' jech ta sloq'uesic ti pucujetique, yo' jech ta scoltaic ti cristianoetic ti c'usiuc no'ox chamelal ta xa'iique.

²Ti sbitac ti lajcha'vo' yajchanc'optaque ja' li'e:

Ti Simone, ja' sbi xtoc ti Pedroe.
Ti Andrese, ja' schi'il ta voq'uel ti Pedroe.

Ti Jacoboe, ti Juane, ja' snich'nab ti Zebedeoe.

³Ti Felipe
Ti Bartolomee
Ti Tomase

Ti Mateoe, ja' ti jc'anpatantaq'uin to oxe.

Ti Jacoboe, ja' snich'on ti Alfeoe.
Ti Lebeoe, ja' sbi xtoc ti Tadeoe.

⁴Ti Simone, ti ja' ochem to ox ta partido canananistae.
Ti Judas Iscariotee, ja' ti buch'u laj yac' ta c'abal ti Jesuse.

**Ti Jesuse laj stac batel ti
yajchanc'optac ta yalel ti lequil ach'
c'ope**

(Mr 6:7-13; Lc 9:1-6)

⁵Ti Jesuse jech laj yalbe ti lajcha'vo' yajchanc'optac ti c'alal laj stac batele:

—Mu xabatic ta stojol ti jyanlumetique. Mi ja'uc xa'ochic batel ta jteclumetic ti oy ta Samaria banomile. ⁶Ja' lec, batanic ta stojol ti j'israeletique ti co'ol s'elanic jch'ayel chijetique. ⁷Ba albo ya'iic ti sta xa yorail ti ta xventainvan ti Diose. ⁸Colesic ti jchameletique. Cha'cuxesic ti animaetique. Colesic ti jc'a'emal-chameletique. Taquic loq'uel ti pucujetic ti oy ta yo'ntonique. Moton laj cac'boxuc ti jech xu' avu'unique. Jech o xal mu xac'anbeic stojol.

⁹Mu xavich' batel ataq'uinic.
¹⁰Mu xavich' batel anuti'ic. Jlic no'ox acoton xavich' batel. Mu xavich' batel anabte'. Mu xavich' batel cha'chop axonobic. Yu'un ti j'abteletique tey ta sta sve'elic ti bu ta x'abtejqique.

¹¹C'alal ta xac'otic mi ta muc' ta lum, mi ta biq'uit lum, ja' me sa'ic batel ti buch'utic ta sjunul yo'nton ta xic'ot ta snae. Tey comanic ja' to ti mi lic anopic ti ta xaloq'uic batele.
¹²C'alal ta xa'ochic batel ta snae, tal cac'boxuc spatobil avo'ntonic, chianic. ¹³Mi ta xac' ta venta ti jech ta xavalique, ac'beic comel ti spatobil yo'ntonique. Mi mu lecuc ta xa'lique, mu me xavac'beic comel. ¹⁴Mi mu xayich'ic ta muq'ue, mi mu xich'ic ta muc' ti spatobil yo'ntonique, loc'anic batel ti ta snae, ti ta steclumalique. Lilinic comel ti spucuquil axonobique. ¹⁵Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ti c'alal ta sta yorail ti chapanele, ja' más tsots castigo ta xich'ic. Ja' mu sta ti buch'utic nacajtic to ox ta Sodomae schi'uc ti ta Gomorra jteclume.

Sc'oplal ti vocole

¹⁶Q'uel avilic, co'ol a'elanic jech chac c'u cha'al chij ta jtacoxuc batel ta stojol ti jti'vanej-oq'uiletique. Bijanic me ec un, jechuc me abijilic jech chac c'u cha'al ti jti'vanej-chone. Pero ti atalelique, jechuc me jech chac c'u cha'al ti palomae. ¹⁷Bijanic me, yu'un ti cristianoetique chba yac'oxuc ta yoc ta sc'ob ti jchapanvanejetique. Ta xavich'ic majel ta jujun ch'ul na. ¹⁸Ta jventa vu'un ta xa'ic'atic batel ta stojol ti ajvaliletique, ti

muc' ta ajvaliletique. C'alal tey oyoxxuc ta stojole, ja' to xu' ta xavalic ti jc'oplale. Jech xtoc ja' to xu' ta xavalic ti jc'oplal ta stojol ti jyanlumentique. ¹⁹C'alal ta xavich'ic aq'uel bal ta stojol ti jchapanvanejetique, mu me xavul avo'ntonic ti c'u s'elan ta xavalique. Yu'un ti c'alal ta sta yorail ta xac'opojique, Dios ta xac'boxuc analic ti c'u s'elan ta xavalique.
²⁰Yu'un ja' coltabiloxuc yu'un ti Sch'ul Espíritu ti Jtotique. Ma'uc vo'oxuc ta xac'opojic.

²¹Oy bu ta xac' sbaic ta milel yits'in sbanquil sbaic no'ox. Ti totil me'ile ta xaq'uic ta milel ti yalab snich'nabique. Ti alab nich'nabiletique ta scrontainic ti stot sme'ique. ²²Ta jventa vu'un scotol ti cristianoetique ta xayich'oxuc ta cronata. Ti buch'u mu'yuc xchibaj yo'nton yu'un ti crontainele, ti staaj o yav yo'nton xcham xlaje, ja' ta xcol. ²³C'alal ta xavich'ic ilbajinel ta jun jteclume, jatavanic batel ta yan jteclum. Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, mu to xlay avu'unic ta yalel ti lequil ach' c'op ta jujun jteclum ti li' ta slumal Israele ti c'alal ta xicha'sut talel ti vu'un co'ol j'elantique. ²⁴Mu xanopic ti jun jchanc'ope ti más to lec sc'oplal ti stuque, ti ja' mu sta ti yajchanubtasvaneje. Mi ja'uc jun mosovil ti ja' más lec ti sc'oplal ti stuque, ti ja' mu sta ti yajvale. ²⁵Ti jchanc'ope, ac'o spat yo'nton ti jech sc'oplal jech chac c'u cha'al sc'oplal ti jchanubtasvanej yu'une. Ti mosovile, ac'o spat yo'nton ti jech sc'oplal jech chac c'u cha'al ti yajvale. Ti mi ta x'albat banquial pucuj ti yajval nae, ¿mi ja' xa mu jechuc ta x'albat ti snich'nabe?

¿Buch'u ti sc'an xi'taele?*(Lc 12:2-7)*

²⁶Jech o xal un, mu xaxi'ic yu'un ti cristianoetique. Mu'yuc c'usi jtosomal ti mucul ta xcome. Ta ono'ox xvinaj.

²⁷Scotol ti c'usi ta xcalboxuc ti mu xvinaj lec ti smelol avie, alic ti c'alal xlic ava'iic ti smelole. Ti c'usi laj ava'iique, avananic ta sjol anaic yo' ta xa'iic ti cristianoetique. ²⁸Mu xaxi'ic yu'un ti buch'utic ta xasmiloxuque. Yu'un ti ach'ulelique mu xu' ta sta ta milel. Ja' lec xi'taic ti Diose ti xu' ta smilote, ti xu' ta xac' batel ta lajebal ti ach'ulelique.

²⁹¿Mi mu ta jsepuc no'ox uni taq'uin ta xich' chonel cha'cot uni mut? Pero mi mu to ta xloc' ta ye ti Jtotic Diose mi ja'uc jcot ta xbjaj ta lum. ³⁰Ti vo'oxuque ti jujubej ti stsatsal ajolique yich'oj ta sventa, atbil yu'un ti Diose. ³¹Jech o xal mu xaxi'ic. Yu'un ti vo'oxuque ep atojolic. Ja' mu sta ti mutetique.

Ti buch'u jamal ta xal sc'oplal ti Jesuse*(Lc 12:8-9)*

³²Buch'uuc no'ox ti jamal ta xalic ti ja' yu'unun ti Cristo ti xiic ta stojol ti cristianoetique, ja' jechun ec jamal ta xcal, ja' cu'un le'e, xichi ta stojol ti Jtot ti oy ta vinajele. ³³Yan ti buch'utic ti ta xalic ti ma'uc yu'unun ti Cristo ti xiic ta stojol ti cristianoetique, ja' jechun ec, ma'uc cu'un le'e, xichi ta stojol ti Jtot ti oy ta vinajele.

Ta sventa Jesús ti cha'ch'ac xil sbaic ti cristianoetique*(Lc 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴Mu xanopic ti tal jco'oltasbe yo'ntonic ti cristianoetic li' ta

banomile. Ta jventa vu'un ti jech ta xlic scrontain sbaique. ³⁵Ta sventa ti vu'un litale, mu jmojuc yo'ntonic ti totiletique, ti alab nich'nabiletique, ti me'iletique, ti me'alibaletique, ti alibaletique. Crona ta xil sbaic. ³⁶Yu'un yuts' yalal no'ox sbaic ta xlic scrontain sbaic.

³⁷Ti buch'u mu tsotsuc jc'oplal ta xiya'ie, ti ja' tsots sc'oplal ta xa'i ti stote, ti sme'e, mu xu' ta x'och ta cajchanc'op. Ja' jech xtoc ti buch'u ja' no'ox tsots sc'oplal ta xa'i ti snich'nabe, mu xu' ta x'och ta cajchanc'op. ³⁸Ti buch'u mu sc'an xich' svocol stuc ti jech ta sts'acliune, mu xu' ta x'och ta cajchanc'op. ³⁹Ti buch'u ta spoj ya'i ti scuxlejale, ja' ta xch'ay ti scuxlejale. Yan ti buch'u ta xch'ay ti scuxlejale ta jventae, ja' ta sta ti scuxlejale.

Ti matanale*(Mr 9:41)*

⁴⁰Buch'uuc no'ox ti ta xayich'ic ta muq'ue, ta xiyich'un ta muc' ec. Ti buch'utic ti ta xiyich'ic ta muq'ue, ta xich'ic ta muc' ti Buch'u laj stacun talele. ⁴¹Buch'uuc no'ox ti ta xich' ta muc' jun j'alc'op ti tacbil talem yu'un ti Diose, ta xich' smotonic jech chac c'u cha'al ta xich' smoton ti jun j'alc'ope. Buch'uuc no'ox ti ta xich' ta muc' ti jun lequil vinique, ta xich' smoton jech chac c'u cha'al ta xich' smoton ti lequil vinique. ⁴²Buch'uuc no'ox ti ta xac'be jun vasu siquil vo' ti buch'u peq'uel sc'oplale yu'un ti ta xists'acliune, ta melel umbi, ta xich' ti smotone —xi ti Jesuse.

Ti yajtacbolaltac ti Juan j'ac'-ich'-vo'e

(Lc 7:18-35)

11 C'alal laj yo'nton ti Jesús ta sbijubtasel ti lajcheb yajchanc'optaque, iloc' batel. Ibat chanubtasvanuc ta jujun jteclum ti tey ono'ox oye.

²Ti Juane, ti c'alal tiq'uil ta chuquele, laj ya'ibe sc'oplal ti oy c'usi ta spas ti Jesuse. Jech o xal laj stac batel jun chib yajchanc'optac ta stojol Jesús. ³Jech c'ot sjaq'uic: —¿Mi vo'ot la ti Cristoot ti ta ono'ox xatale? ¿Mi ta to jmalacutic yan? —xiic.

⁴Ti Jesuse jech itac'av: —Batanic, ba albeic ya'i ti Juane ti c'usi ta xavilique, ti c'usi ta xava'iique. ⁵Albeic ya'i: “Ti ma'satetique jam xa ti satique. Ti coxovetique ta xanavic xa. Ti jc'a'emal-chamele colic xa. Ti buch'u macal schiquinique ta xa'iic xa c'oponel. Ti animaetique icha'cuxiic xa. Ti buch'u abol sbaique laj xa yich'ic albel ti lequil ach' c'op ti ja' colebale. ⁶Ti buch'u mu xchibetuc yo'nton ta jtojole, yan yutsil”, xavutic —xi ti Jesuse.

⁷C'alal jech iloq'uic batele, jech ti Jesuse jech lic yalbe sc'oplal ti Juane:

—¿C'usi ay aq'uelic ti ta xocol banomile? ¿Mi ja' jun aj ti xla'et ta iq'ue? ⁸Ti mi ma'uque, ¿c'usi ay aq'uelic? ¿Mi ay aq'uelic jun vinic ti jun yutsil ti sc'u'e? Pero xana'ic lec ti vo'oxuque, ti vinic ti buch'u jun yutsil ti sc'u'e, ja' no'ox oy ta sna ti ajvaliletique. ⁹Ja' yu'un un, ¿c'usi ay aq'uelic ta melel? ¿Mi ja' jun

j'alc'op? Jech melel, ja' ay aq'uelic jun j'alc'op ti más cajale. ¹⁰Ti Juane, ja' jun ti ta x'albat sc'oplal ta sc'op Diose:

Ta jtacbot jelavel caj'abtel ta atojol, yo' jech ta smeltsanbot abe,

ti xie. ¹¹Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ja' no'ox stuc ti Juan j'ac'-ich'-vo'e ti más cajale. Ja' mu sta ti cristianoetic ti laj ech'uque. Manchuc mi jech sc'oplal ti Juane, pero ti buch'u ta xac' sba ta ventainel yu'un ti Diose, ac'o mi peq'uel, ja' más ta x'ac'bat yil smuc'ul stsatsal ti Diose. Ja' mu sta ti Juane.

¹²C'alal lic stsac yabtel ti Juan j'ac'-ich'-vo'e, jech o avi li'e oy buch'u yacalic ta vocol ta sa'el ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele. Ti buch'u jeche ta sta. ¹³C'alal mu'yuc to ox talem ti Juan j'ac'-ich'-vo'e, scotolic ti j'alc'opetique schi'uc ti Moisesel laj ono'ox yalic comel ti ta ono'ox xtal ti ventainele. ¹⁴Mi ta xac'an xach'unic, ti Juan j'ac'-ich'-vo'e, ja' sq'uexol Elías ti ta ono'ox xtale. ¹⁵Ti buch'u oy schiquine, ac'o ya'i lec.

¹⁶Jech ta jco'oltas stalelic ti cristianoetic avie. Co'ol s'elan oletic ti ta xtajinic ta ch'ivit ti ta xavta ti jchop schi'ilique: ¹⁷“Laj coq'uisancutic ti amae, pero ti vo'oxuque mu'yuc bu xa'ac'otajic. Xme'inaj xa liq'uejincutic, pero mu'yuc bu xa'oq'uic”, xiic. ¹⁸Ti Juane mu jmojuc stobetic ta ve'el ta uch'vo' schi'uc ti yantique. Pero ti vo'oxuque, ventainbil yu'un pucuj le'e, xachiic. ¹⁹Ts'acal to un, lital ti

vu'un co'ol j'elantique. Laj avilic ti oy buch'utic laj jchi'in ta ve'ele, ta uch' vo'e. Pero ti vo'oxuque jech lic avalic ta jtojol: "Q'uel avil toj ech'em jve'el j'uch'-vo'. Lec xil sbaic schi'uc ti jsa'muliletique schi'uc ti jc'anpatantaq'uinetique", xachiic. Pero ati ja'uc sbijil Dios ti oy ta avo'ntonique, ta xavich'icun ta muc' schi'uc ti Juan ti jechuque —xi ti Jesuse.

Ti jtoyobba cristianoetique

(Lc 10:13-15)

²⁰Ti Jesuse lic sjajanta ti cristianoetic ti oyic ta jujun jteclum ti bu laj yac' ta ilel ti smuc'ul stsatsale. Yu'un ti cristianoetic teye mu'yuc bu laj yictaic ti chopol yo'ntonique. Jech o xal ti Jesuse jech laj yal:

²¹—Abol aba, jteclum Corazín. Abol aba, jteclum Betsaida. Ati lajuc yilic ti cristianoetic ti nacajtic to ox ta Tiro schi'uc ti ta Sidón jteclume jech chac c'u cha'al ta xavilic avi li'e, vo'ne xa laj sjelta yo'ntonic, laj slapic c'u'il sventa at o'nton, laj svijbe sbaic tan ti jechuque. ²²Ta xcalboxuc ava'iic, ti c'alal ta sta yorail ti chapanele, toj ech'em ta xavich'ic castigo. Ja' mu sta ta xich'ic castigo ti buch'utic nacajtic to ox ta Tiro schi'uc ti ta Sidón jteclume. ²³Ja' jech xtoc ti vo'ot eque, jteclum Capernaum, ta xanop ti ta xavich' toyesel muyel c'alal to vinajel. Pero ibu xata ti jeche! Ja' no'ox ta xavich' yalesel batel ti bu tic'ajtic ti animaetique. Ati lajuc yilic ti cristianoetic ti nacajtic to ox ta Sodoma jteclum ti vi s'elan ta xcac' avilic ti jmuc'ul jtsatsale, laj

xa sjelta yo'ntonic ti jechuque. Jech ti slumalique mu'yuc bu ililij, tey va'al avi ti jechuque. ²⁴Ta meel ta xcalboxuc ava'iic, ti c'alal ta sta sc'ac'alil ti chapanele, más to ech'em ta xavich'ic castigo. Ja' mu sta ta xich'ic castigo ti buch'utic nacajtic to ox ta Sodoma jteclume —xi.

“La' cuxo avo'ntonic”, xi ti Jesuse

(Lc 10:21-22)

²⁵Ti jech ora taje, jech laj yal ti Jesuse:

—Tot, Cajval, ta jlequil-c'oponot, Yajvalot vinajel, banomil. Yu'un mu'yuc laj avac'be sna' scoltael ti buch'utic bij ta xa'ibe schiquinal ti yalojique. Yu'un ja' no'ox laj avac'be sna' scoltael ti buch'utic laj spas sbaic ta olole. ²⁶Jechuc, Tot, yu'un jech laj ac'an atuc —xi.

²⁷Ti Jesuse jech laj sc'opon ti cristianoetique:

—Scotol ti c'usitic oye laj yac'bun ta coc jc'ob ti Jtote. Mu'yuc buch'u xiyojtiquin ti vu'un Nich'onilune, ja' no'ox ti Jtote. Jech xtoc mu'yuc buch'u ta xojtiquin ti Jtote, ja' no'ox vu'un ti Nich'onilune. Jech xtoc ta xojtiquinic ti Jtote ti buch'utic ta xcac'be yojtiquinique. ²⁸La' cuxo avo'ntonic ta jtojol ti vo'oxuc ti toj lubemoxuc yu'un ti avabtelique, yu'un ti avicatsique. Vu'un ta xcac' scuxobil avo'ntonic. ²⁹Ac'o abaic ta ventainel ta jtojol. Chanbeicun co'nton. Yu'un ti vu'une mu jna' jtoy jba. Manxuun. Ti mi jech ta xapasique, ta xataic ti scuxobil avo'ntonique. ³⁰Ti laj calboxuc ti ta xavac' abaic ta ventainel ta jtojole, mu tsotsuc ta ch'unel. Ti c'usi ta

jc'an ti ta xapasique, mu vocoluc ta pasel —xi ti Jesuse.

Ti yajchanc'optac ti Jesuse ta sju'ic trigo ta sc'ac'alil cuxob o'ntonal

(Mr 2:23-28; Lc 6:1-5)

12 Oy jun c'ac'al ti Jesuse ta xanavic batel schi'uc ti yajchanc'optac ta yut trigotic ti ja' o sc'ac'alil ti cuxob o'ntonale. Ti yajchanc'optaque laj ya'iic vi'nal. Jech o xal tey laj stuch'ic ti trigoe, laj sju' xc'uxic ti sate. ²C'alal jech laj yilic ti jfariseoetic ti jech ta spasic taje, jech laj yalbeic ti Jesuse:

—Q'uel avil, ti avajchanc'optaque ta x'abtejic ta sc'ac'alil cuxob o'ntonal ti c'alal albil ti mu xu'e —xiic.

³Ti Jesuse jech laj stac'be:

—¿Mi mu'yuc avilojic ti c'usi laj spas ti Davide schi'uc ti schi'iltaque ti c'alal ta xvi'najique? ⁴Ti Davide i'och batel ta muc' ta templo. Laj stsac ti ch'ul pane. Laj sve'ic schi'uc ti schi'iltaque ti c'alal ja' no'ox xu' ta slajesic ti paleetique. ⁵¿Mi mu'yuc avilojic xtoc ti c'usi sts'ibaoj comel ti Moiseses? Ta x'abtejic ti paleetic ta muc' ta templo ti ta sc'ac'alil cuxob o'ntonale. Yu'un ti jech laj spasic taje, ma'uc mulil. ⁶Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, li' oy ta atojolic ti más tsots sc'oplale, ti ja' mu sta ti temploe. ⁷Ti vo'oxuque mu'yuc laj ava'ibeic smelol ti sc'op Dios ti jech ta xale: “Ta jc'an ti ta xac'uxubinvanique. Ma'uc ta jc'an ti ta xamilbeicun ti ta xachic'beicun ti animaletique”, ti xie. Ati lajuc ava'ibeic smelole, mu ta jech'euc no'ox ta xasa'beic smul

ti cristianoetic ti c'alal ch'abale.

⁸Jech ti vu'un eque, ti co'ol j'elantique, quich'oj cabtel ti ta xcac'be sna' ti cristianoetic ti c'usi ta sc'an pasel ti ta sc'ac'alil ti cuxob o'ntonale —xi ti Jesuse.

Ti jmoch'-c'ob vinique

(Mr 3:1-6; Lc 6:6-11)

⁹Ti Jesuse tey iloc' batel, i'och ta ch'ul na. ¹⁰Tey oy jun vinic ti pasem ta moch' ti jun sc'obe. Ti jfariseoetique ta sc'anic ti ta sa'beic smul ti Jesuse. Jech o xal jech laj sjaq'uic:

—¿Mi xu' ta xich' coltael jun jchamel ta sc'ac'alil ti cuxob o'ntonale? —xutic.

¹¹Ti Jesuse jech laj stac'be:

—C'alal mi oy bu ta xbjaj ta joc' jcot achij ti c'alal ja' o sc'ac'alil ti cuxob o'ntonale, ¿mi mu'yuc chba aloq'uesic talel? ¹²¿Bu ti más tsots sc'oplale? ¿Mi ja' ti vinique? ¿Mi ja' ti chije? Jech o xal xu' ta jcolta ta sc'ac'alil cuxob o'ntonal ti vinic li'e —xi.

¹³Ti Jesuse jech lic yalbe ti vinique:

—Xach'o talel ti ac'obe —xut.

C'alal jech laj xach' ti sc'obe, lec icom jech chac c'u cha'al ti jun sc'obe. ¹⁴Jech xtoc tey iloq'uic batel ti jfariseoetique. Lic scomonop sc'opic c'usi ta xutic yo' ta smilic ti Jesuse.

Sc'oplal Jesús ti ts'ibabile

¹⁵C'alal laj ya'i ti Jesús ti jech ta snopic ti jfariseoetique, iloc' batel. Ep ti cristianoetic ti sts'aclojic batele. Jech ti Jesuse laj scolta scotol ti jchameletique. ¹⁶Ti Jesuse

laj yalbe ya'i ti jchameletique ti mu xalic ti Buch'u icoltaatique. ¹⁷Jech laj spas ti Jesuse yo' ta xc'ot ta pasel ti c'usi laj sts'iba comel ti j'alc'op Isafase ti jech laj yale:

¹⁸Ti caj'abtel li'e, t'ujbil cu'un.

Lec ta jc'an.

Ximuyubaj xa yu'un.

Ta xcac'be ti Ch'ul Espíritu cu'une, yo' ta xalbe ya'i ti cristianoetic ta sbejel banomil ti c'u s'elan ta xichapanvane.

¹⁹Mu sna' tsalvan ta c'op.

Mu sna' sujvan.

Mu'yuc ta xvinaj ti x'avet ta calletique.

²⁰Ti caj'abtele ma'uc ta sc'as mi jun aj ti mu'yuc tuc' ch'ieme. Ma'uc tal stub ti cantil ti jutuc to ta xtile.

Jech ta spas, ja' to ti mi ta sta yorail ta x'och ta lequil ajvalilale.

²¹Ja' spatobil yo'ntonic ti cristianoetic ti oy ta sbejel banomile,

xi ti Diose, xi ti Isafase.

Ti x'albat ti Jesuse ti yich'ojbe stsatsal ti pucuje

(*Mt 3:20-30; Lc 11:14-23; 12:10*)

²²Yic'ojic batel ta stojol Jesús jun ma' sat vinic ti ja' uma' xtoque, ti uninbil yu'un ti pucuje. Ti Jesuse laj scolta. Jech ti vinique jam sat, lec ic'opoj. ²³Ch'ayal ic'ot yo'ntonic scotol ti cristianoetique. Jech lic yalbe sbaic:

—¿Mi ja' van snich'on David le'e?

—xiic.

²⁴C'alal laj ya'iic ti jfariseoetic jech taje, jech laj yalic:

—Ti vinic le'e, ti jech ta sloq'ues ti pucujetique, ja' ta stsatsal ti

banquial yu'unique, ja' ti totil pucuje —xiic.

²⁵Ti Jesuse sna'ojbe yo'nton ti jech ta snopique. Jech o xal jech laj yal:

—Buch'uuc no'ox ajvalilal ti ta xlic xch'acolan ta jujuchop ti svinique, ti mi ta xlic stsac sbaic ta leto ti jujuchope, jech ta soquic o. Ja' jech xtoc mi jun jteclum o mi jchop ta naclej, ti mi ta xlic scrontain sbaique, mu xjalij. Tey ta soquic o. ²⁶Ja' jech xtoc ti pucujetique, ti mi ta scrontain sba stuquique, ¿c'usi xut ta xjalij ti yipique? ²⁷Ta xavalbeicun ti ta yip ti totil pucuj Beelzebue ta jloq'ues ti pucujetique. Ti mi jech ta xach'unique, albun ca'i, ¿buch'u van ta xcoltaat ti avinictac ti jech ta sloq'ues ti pucujetique? Ja' yu'un un, avinictac chayac'boxuc avilic ti ch'ayemoxuc ta snopele. ²⁸Ti jech ta jloq'ues ti pucujetique, ja' ta sventa Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose. Ti jech li'e, ja' ta xac' ta na'el ti li' xa oy ta atojolic ti ventainel yu'un ti Diose.

²⁹¿C'usi ta xut jun vinic ta x'och ta sna jun tsatsal vinic yo' ta xelc'anbe loq'uel ti c'usi oy yu'une, ti mi mu ba'yeluc ta xich' chuquele? Ti mi chucbil xa leque, ja' to xu' ta x'elc'anbat loq'uel ti c'usi oy yu'une.

³⁰Buch'uuc no'ox ti mu lecuc ta xil ti c'usi ta jpase, ja' ta xiscrontain. Ja' jech xtoc ti buch'u mu xiscolta ta stsobeje, ja' no'ox ta stani batel.

³¹Jech o xal ta xcalboxuc ava'iic, buch'uuc no'ox ti cristianoetic ti chopol ti c'usi ta spasiq, ti chopol ta xc'opojic ta stojol ti Diose, pero xu' ta x'ac'batic perdón. Pero ti

buch'utic chopol ta xc'opojic ta stojol ti Ch'ul Espíritue, mu xa sta perdón. ³²Buch'uuc no'ox ti cristianoetic ti chopol ta xc'opojic ta jtojol ti co'ol j'elantique, ta x'ac'batic perdón. Pero ti buch'utic chopol ta xc'opojic ta stojol ti Ch'ul Espíritue, mu staic perdón, mi ja'uc li' ta banomile, mi ja'uc ti ta yane.

Ta sat no'ox ta ojtiquinel ti te'e

(Lc 6:43-45)

³³Mi lec ti te'e, lec ta xac' ti sate. Yan ti mi chopol ti te'e, chopol ta xac' ti sate. Scotol ti te'etique, stac' ojtiquinel ta sat no'ox. ³⁴Snich'nab jti'val chon, ¿c'usi xavut ta xavalic ti leque ti c'alal chopol ono'ox avo'ntonique? Yu'un ti c'usi ta xloc' ta aveique, ja' ti c'usi ayanem ta yut avo'ntonique. ³⁵Ti lequil vinique, lec ono'ox ta xloc' ta ye. Yu'un ja' ti lec ono'ox ti yut yo'ntone. Yan ti chopol vinique, chopol ono'ox ta xloc' ta ye. Yu'un ja' ti chopol ono'ox ti yut yo'ntone. ³⁶Jech o xal ta xcalboxuc ava'iic, c'alal ta sta yorail ti chapanele, ja' to tey ta xavaq'uic cuenta ti c'usitic muyuc xava'iic ti loc' ta aveique. ³⁷Yu'un ti c'usi laj avalique, jech ta xavich'ic chapanel. Mi lec ti c'usi laj avalique, ch'abal amul. Mi chopol ti c'usi laj avalique, oy amulic —xi ti Jesuse.

Ta sq'uelic ya'iic smuc'ul Jesús ti chopol cristianoetique

(Mr 8:12; Lc 11:29-32)

³⁸Oy jlom jfariseoetic schi'uc jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale jech laj yalic:
—Jchanubtasvanej, ta jc'an ta jq'uel ca'icutic ti oy c'usi tsots xu' avu'une —xiic.

³⁹Ti Jesuse jech itac'av:

—Ti chopol cristianoe, ti mu junuc yo'ntonique, ta sc'anic ti oy c'usi ta x'ac'bat yilique. Pero ja' no'ox jech ta x'ac'bat yilic señail jech chac c'u cha'al ic'ot ta stojol ti j'alc'op Jonase. ⁴⁰Yu'un ti Jonase, oxib c'ac'al, oxib ac'obal, tiq'uil ta sch'ut ti muc' ta choye. Ja' jechun ec ti vu'un co'ol j'elantique, oxib c'ac'al, oxib ac'obal, tiq'uil ta xicom ta ch'en. ⁴¹C'alal ta sta sc'ac'alil ti chapanele, ja' mu'yuc smulic ta x'ilatic yu'un Dios ti jninive cristianoetic ta vo'nee. Yan ti vo'oxuc ti li' oyoxuc ta banomile, ep amulic ta xa'ilatic yu'un ti Diose. Yu'un ti c'alal ay yich'ic albel sc'op Dios yu'un Jonás ti jninive cristianoetique, ta ora no'ox laj scomtsan ti c'usitic chopol ta spasiq. Ti Jonase mu tsotsuc yabtel yich'oj. Yan ti vu'une más tsots cabtel quich'oj ti li' oyun ta atojolique. ⁴²Ja' jech xtoc oy jun me' ajvalil ti liquem tal ta xocon sloq'ueb c'ac'ale. Mu'yuc smul ta x'ilat yu'un Dios ti c'alal ta sta sc'ac'alil ti chapanele. Yu'un ti antse nom ital, tal ya'ibe sbijil ti ajvalil Salomone. Pero ti vo'oxuc ti li' oyoxuc ta banomile, ep amulic ta xa'ilatic yu'un ti Diose. Ja' ti mu xavich'icun ta muc' ti vu'un tsots cabtel quich'oje. Ja' mu sta ti ajvalil Salomone.

Ti pucuje ta xcha'sut tal ti bu iloq'ue

(Lc 11:24-26)

⁴³C'alal ta xloc' batel ti pucuj ta yo'nton jun vinique, ta xba xanavuc ta xocol banomil. Ta sa' ti bu ta xcux ti yo'ntone. Pero c'alal ta xil

ti mu'yuc ta stae, jech xlic snop ta yo'nton: ⁴⁴“Ta xicha'sut batel ta jna ti bu liloc' talele”, xi. C'alal ta sut talele, xocol ta stabe yo'nton ti vinique, co'ol s'elan jbej na ti lec mesbile, ti lec ch'ubabile. ⁴⁵Jech o xal ti pucuje ta xbat yic' tael yan vucub schi'il ti más toj ech'em chopole. Ja' mu sta ti stuque. Scotolic ti pucujetique ta x'och naclucic ta yo'nton ti vinique. Jech ti vinique ja' to toj ech'em chopol ta xcom. Ja' mu sta ti ta ba'yele. Ja' jech s'elan ta xc'ot ta pasel ta stojol ti chopol cristianoetic avi li'e —xi ti Jesuse.

Sme' schi'uc schi'il ta voq'uel ti Jesuse

(Mr 3:31-35; Lc 8:19-21)

⁴⁶Yacal to ox ta xc'opoj ti Jesuse, c'alal ja' o tey ic'ot ti sme'e, ti yits'inabtaque. C'alal ic'otique, tey icomic no'ox ta pana. Ta sc'an ta sc'opon ya'lic ti Jesuse. ⁴⁷Jech o xal oy buch'u ba yal ta stojol ti Jesuse:

—Li' oy ta pana ti ame'e schi'uc ti avits'inabtaque. Ta sc'an ta sc'oponot ya'i —xut.

⁴⁸Ti Jesuse jech lic stac'be ti buch'u tal yale:

—¿Buch'u ti jme'e? ¿Buch'u ti quits'inabtaque? —xi.

⁴⁹Ti Jesuse tey laj xbich sc'ob ta stojol ti yajchanc'optaque. Jech lic yal:

—Ti jme'e, ti quits'inabtaque ja'ic li'e. ⁵⁰Yu'un buch'uuc no'ox ti ta spasic ti c'usi ta sc'an yo'nton ti Jtot ti oy ta vinajele, ja' jme', ja' jchi'iltac ta voq'uel —xi.

Ti jts'unobajel vinique

(Mr 4:1-9; Lc 8:4-8)

13 Ti jech c'ac'al taje iloc' batel ta na ti Jesuse. Bat

chotluc ta ti' nab. ²Pero laj stsob sbaic ep cristianoetic ti bu oy ti Jesuse. Jech o xal i'och chotluc ta barco. Yan ti cristianoetique icomic ta ti' nab. ³Jech ti Jesuse ep ta tos babac'op lic chanubtas ti cristianoetique. Jech lic yal:

—Oy jun vinic ti bat svij ti sts'unobale. ⁴C'alal yacal ta svij batele, oy jlom ic'ot ta be. Tal ti mutetique. Laj stam slajesic. ⁵Oy jlom ic'ot ta ba tontic ti bu joy no'ox ti slumale. Ti sts'unobale ta ora no'ox ivoc', ja' ti joy no'ox ti slumale. ⁶Pero c'alal quixnaj talel ti c'ac'ale, tey itaquij, ja' ti mu'yuc lec nat mucul ti yibele. ⁷Oy jlom xtoc ti ts'unobale ic'ot ta ch'ixtic. C'alal ich'i tal ti ch'ixe, laj snet' comel. ⁸Pero ti jlom ts'unobale ic'ot ta lequil banomil. Toj lec laj yac' ti sate. Jech ti sate oy jlom laj yac' vo'vinic (100) ta bej sat ti jujupetse. Oy jlom laj yac' oxvinic (60). Oy jlom laj yac' lajuneb scha'vinic (30). ⁹Ti mi oy achiquinique, chiquintaic —xi.

Ti c'u cha'al jech ti babac'ope

(Mr 4:10-12; Lc 8:9-10)

¹⁰Jech ti yajchanc'optaque inopajic batel ta stojol ti Jesuse. Jech laj sjac'beic:

—¿C'u cha'al ta babac'op no'ox ta xachanubtas ti cristianoetique? —xiic.

¹¹Ti Jesuse jech laj stac':

—Dios ta xac'boxuc ana'ic smelol ti ventainel yu'un ti Dios ti macal to oxe. Pero ti yane mu xu' ta xa'ibeic smelol. ¹²Yu'un ti buch'u ta sc'an ta xa'ibe ti smelole, ta to x'ac'bat sna' más ep. Pero ti buch'u

mu sc'an xa'ibe smelol ti ventainele, ta xpojbat ti juteb sna'oje. ¹³Jech o xal ta babac'op ta jchanubtas ti cristianoetique. Yu'un ti stuquique ta xilic ti c'usi ta jpase, pero co'ol s'elan ti mu xilique. Ta xa'iic ti c'usi ta xcale, pero co'ol s'elan ti mu'yuc c'usi ta xa'iique. ¹⁴Jech o xal ja' ic'ot ta pasel ta stojol ti cristianoetique jech chac c'u cha'al laj yal ti j'alc'op Isaías:

Ti vo'oxuque oy c'usi ta xava'iic, pero mu xava'ibeic smelol.

Oy c'usi ta xavilic, pero mu xavich'ic ta muc'.

¹⁵Yu'un yo'nton ti cristianoetic avi li'e iyijub xa, chopol ta xa'iic.

Mutsul ti satique, macal ti schiquinique yo' jech mu xil ta satic,

yo' mu xa'i ta schiquinic ti c'usi ta x'albatique,

yo' jech mu x'och ta yo'ntonic ti ta sutic tal ta tjojole,

yo' jech ta jcolta,

xi ti Diose, xi ti Isaías.

¹⁶Yan yutsil ti vo'oxuque. Yu'un ta xavil ta asatic. Yu'un ta xava'i ta achiquinic. ¹⁷Ta melez ta xcalboxuc ava'iic, ep ti j'alc'opetique, ep ti lequil cristianoetic ta vo'nee ti ta sc'an ta sq'uelic ox ya'iic jech chac c'u cha'al ta xavilic avi li'e. Pero mu'yuc laj yilic. Ta sc'an ta xa'iic ox jech chac c'u cha'al ta xava'iic li'e. Pero mu'yuc bu laj ya'iic —xi.

Ti Jesuse ta xalbe smelol ti jts'unobajel vinique

(Mr 4:13-20; Lc 8:11-15)

¹⁸Ti Jesuse jech laj yal xtoc:

—A'yic lec smelol ti jts'unobajel vinic ti laj jbaba'ale. ¹⁹Ti ts'unobal

ti ic'ot ta bee, ja' smelol ti oy jlom ti ta xa'iic ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele. Pero ital ti pucuj ta stojolique. Ta spojbe loq'uel ta yo'nton ti c'usi laj ya'iique. ²⁰Ti ts'unobal ti ic'ot ta ba tontique, ja' smelol ti oy jlom ti xmuyubajic xa laj ya'iique. ²¹Ta scoj ti mu'yuc to lec yip ti yo'ntonique, ti c'alal ital ti lajeltsaele, ti vocole ta sventa ti lequil ach' c'ope, lic chibajuc yo'ntonic. ²²Ti ts'unobal ti ic'ot ta ch'ixtique, ja' smelol ti oy jlom ti ta xa'iic ti lequil ach' c'ope. Pero ja' bat ta yo'ntonic ti c'usi sventa sba banomile. Ilajic ta lo'lael yu'un ti sc'ulejalique. Ja' ijelav ti c'usitic ta sc'an ti stuquique. Tey ich'ay ta yo'ntonic ti lequil ach' c'ope. ²³Yan ti ts'unobal ti ic'ot ta lequil banomile, ja' smelol ti oy jlom ti ta sjunul yo'ntonic ta xa'iic ti lequil ach' c'ope. Yal toyol ta x'ac'bat sbijilic yu'un ti lequil ach' c'ope jech chac c'u cha'el ti sat ts'unobale ti oy jlom laj yac' ta vo'vinic (100), ta oxvinic (60), ta lajuneb scha'vinic (30) ta bej ti sate —xi ti Jesuse.

Ti trigoe jmoj ich'i schi'uc ti trigo tule

²⁴Ti Jesuse lic yal yan babac'op: —Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al jun vinic ti laj sts'un lequil ts'unobal ti ta yosile. ²⁵C'alal jech yacal ta xvayique, ja' o ital yajcronta ti vinique. Laj scap ta sts'unel ta trigo t'ul ti bats'i trigoe. C'alal jech laj spase, tey ibat. ²⁶C'alal ich'i ti trigoe, tey laj yac' ti sjole. Jech xtoc tey ivinaj ti trigo t'ule.

²⁷Ti yaj'abteltac ti viniq'ue bat yalbeic ti yajvalique: “Cajval, ti ts'unobal ti laj ats'une lec ono'ox. ¿Bu iloc' tal ti trigo t'ul ti capal ich'ie?” xiic. ²⁸Ti ajvalile jech laj yal: “Ja' nan jun cajcronta laj sts'un”, xi. Jech ti j'abteletique jech lic sjaq'uic: “¿Mi ta xac'an ti chba jbulcutic loq'uel ti trigo t'ule?” xiic. ²⁹Pero ti ajvalile jech laj stac': “Ch'an uto, yu'un ti mi ta xabulique, yic'al capal ta xloc' ti bats'i trigoe. ³⁰Ja' lec, ch'an utic, ac'o ch'iuc jmoj schi'uc ti trigoe. C'alal ta sta yorail ti ta xich' tsobel ti trigoe, vu'un ta jtac jelavel caj'abteltac yo' jech ta stsobic ba'yel ti trigo t'ule. Ta spasic ta jujuchuc yo' jech ta xich' chiq'uel ta c'oc'. Ts'acal to un, ti trigoe ta xich' tsobel yo' jech ta jq'uej ta yavil”, xi ti viniq'ue —xi ti Jesuse.

Ti bec' mostaza ti laj sbabac'opta ti Jesuse

(Mr 4:30-32; Lc 13:18-19)

³¹Ti Jesuse lic yal yan babac'op: —Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elán jech chac c'u cha'al ti bec' mostaza ti laj sts'un ta yosil ti viniq'ue. ³²Ti uni jbej bec' mostazae más to biq'uit ta scotol ti yan sbec' ts'unobaletique. Pero c'alal ta xch'ie, ja' más muc' ta xbat ta scotol ti c'usitic yan ts'unobaletique. Jutuc xa mu co'oluc smuc'ul jpets ta te' ta xbat. Jech o xal un, ti mutetique tey ta xtal spas stasic ta sc'ob-c'obtac ti mostazae —xi.

Ti spajubtasobil pan ti laj sbabac'opta ti Jesuse

(Lc 13:20-21)

³³Ti Jesuse lic yal yan babac'op:

—Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elán ti spajubtasobil pan ti ta scap ta oxib sbisol harina ti antse, yo' jech ta xpajub scotol ti vots'bil harinae —xi.

Ti c'u cha'al ic'opoj ta babac'op ti Jesuse

(Mr 4:33-34)

³⁴Ti Jesuse ja' no'ox ta babac'op laj xchanubtas ti cristianoetique. Mu'yuc c'usi laj yal ti mi mu'yuc ta xal ta babac'ope. ³⁵Ti jech taje, ja' ta sventa yo' jech ta xc'ot ta pasel jech chac c'u cha'al ti laj sts'iba comel ti j'alc'ope:

Ta xic'opoj ta babac'op.

Ta jvinajesbe sc'oplal ti c'usi mu to ox xvinaj c'alal lic smeltsan tal banomil ti Diose, xi.

Ti Jesuse ta xalbe smelol ti trigo t'ul ti capal ich'i schi'uc ti bats'i trigoe

³⁶Ti Jesuse laj sc'opon comel ti cristianoetique. Ts'acal to un, i'och ta na. Ja' o inopajic batel ti yajchanc'optaque. Jech lic yalbeic ti Jesuse:

—Albun ca'icutic smelol ti trigo t'ul ti laj ababa'ale —xiic.

³⁷Ti Jesuse jech laj stac'be:

—Ti buch'u laj sts'un ti lequil ts'unobale, ja' jc'oplal vu'un ti co'ol j'elantique. ³⁸Ti yav ts'unobale, ja' ti cristianoetic ti oyic ta sbejel banomile. Ti lequil ts'unobale, ja'ic ti buchutic ta xich'ic ta muc' ti ventainel yu'un ti Diose. Ti trigo t'ule, ja'ic ti buch'utic ventainbilic yu'un ti pucuje. ³⁹Ti buch'u laj sts'un ti trigo t'ule, ja' ti pucuj stuque. Ti ts'unobal ti ta

xich' tsobele, ja' smelol ti slajebal c'ac'ale. Ti jtsob-tsunobaletique, ja' ti ángeletique. ⁴⁰Yan ti trigo t'ul ti ta xich' tsobele, ti ta xich' chiq'uel ta c'oq'ue, ja' smelol ti ja' jech s'elan ta xc'ot ta pasel ta stojol cristianoetic ta slajebal c'ac'ale. ⁴¹Ti vu'un co'ol j'elantique ta xcalbe mantal ti caj'ángeltaque yo' jech ta stsobic loq'uel ta jtojol ti jsa'muliletique schi'uc ti buch'utic ta xac'be yil ta spasel mulil ti yane. ⁴²Ta xjipatic ochel ta c'oc'. Tey ta x'oq'uic. Tey xc'uxuxet ti yeique. ⁴³Yan ti buch'utic ta spasic ti c'usi ta sc'an ti Diose, co'ol s'elan xojobal c'ac'al xnobetic ti bu ta xventainvan ti Jtotique. Ti mi oy achiquinique, chiquintaic lec —xi.

**Ti nac'bil me'taq'uin ti laj
sbabac'opta ti Jesuse**

⁴⁴Ti Jesuse jech laj yal xtoc:
—Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al ti me'taq'uin ti mucul ta jsep osile. Ti me'taq'uine laj sta jun vinic. Jech ti vinique laj xcha'muc lec comel ti bu ono'ox oye. Ja' yu'un un, xmuyubaj xa ba xchon scotol ti c'usitic oy yu'une, yo' jech ta sman ti jsep osile —xi.

**Ti perla ton ti toj toyol stojol
ti laj sbabac'opta ti Jesuse**

⁴⁵Ti Jesuse jech laj yal xtoc:
—Ja' jech xtoc ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al jun jbolomajel vinic ti ta sa'olan ti lequil perla tone. ⁴⁶C'alal mi laj sta jun perla ton ti toj toyol stojole, ja' yu'un un, ta xbat xchon scotol ti c'usitic oy

yu'une, yo' jech ta sman ti perla tone —xi.

**Ti stsacobil choy ti laj
sbabac'opta ti Jesuse**

⁴⁷Jech laj yal xtoc ti Jesuse:
—Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al ti stsacobil choy ti ta xich' jipel ochel ta yut nabe, yo' jech ta x'och talel ti ep ta tos choye. ⁴⁸C'alal ta xnoj ta choy ti stsacobile, jech ti jtsac-choyeticque ta snitic loq'uel ta ti' nab. Tey ta xchotiic ta st'ujel ti choye. Ta stic' ta moch ti bu lequique. Yan ti bu mu xtune ta sjipic batel. ⁴⁹Ja' jech s'elan ta xc'ot ta pasel c'alal ta sta ti slajebal c'ac'ale. Ta xloq'uic batel ti ángeletique ta xch'aquel loq'uel ti chopol cristianoetic ta stojolic ti lequil cristianoeticque. ⁵⁰Ti chopol cristianoeticque ta xjipatic ochel ta c'oc'. Tey ta x'oq'uic. Tey xc'uxuxet ti yeique —xi.

**Ti vinic ti laj xa sta scha'tosal
ti c'usi ta xtun yu'une**

⁵¹Ti Jesuse jech laj sjac':
—¿Mi xava'ibeic smelol scotol ti va'i s'elan laj cale? —xi.
Jech laj staq'uic:
—Laj cal'icutic, Cajval —xiic.
⁵²Ti Jesuse jech laj yalbe:
—Ti jun jchanubtasvanej yu'un ti mantale, c'alal chanubtasbil yu'un ti ventainel yu'un ti Diose, co'ol s'elan jech chac c'u cha'al jun yajval na ti oy c'usi cha'tos xchabioj teye. Ti vinic taje ta sna' st'unesel schibal, ti c'usi poco'e, ti c'usi ach'e —xi.

Ti Jesuse oy ta Nazaret*(Mr 6:1-6; Lc 4:16-30)*

⁵³C'alal laj yo'nton ta chanubtasvanej ta babac'op ti Jesuse, iloc' batel. ⁵⁴Ic'ot ta steclumal. Tey lic chanubtasvanuc ta ch'ul na. Jech ti cristianoetique ch'ayal ic'ot yo'ntonic. Jech ta xalbe sbaic:

—¿Bu laj sta sbijil ti vinic le'e? ¿C'usi xut ti ta xac' iluc ti smuc'ul stsatsale? ⁵⁵Yu'un ti vinic le'e, ja' snich'on ti jcarpinteroe. Ja' squerem ol xtoc ti María. Ti yits'inabtaque, ja' ti Jacoboe, ti Josee, ti Simone, ti Judase. ⁵⁶Jech ti yixleltac xtoque li' nacalique. Jech o xal, ¿bu laj xchan tael scotol ti vi s'elan ta spase? —xiic.

⁵⁷Jech o xal ti cristianoetique mu'yuc laj yich'ic ta muc' ti Jesuse. Ti Jesuse jech lic yal:

—Scotol cristianoetic ta xich'ic ta muc' jun j'alc'op. Pero ti ta slumal stuque, ti ta sna stuque, bajbil ta xc'ot yu'unic —xi.

⁵⁸Jech o xal ti Jesuse mu másuc tey laj yac' ta ilel ti smuc'ul stsatsale. Ja' ti mu x'ich'at ta muqu'ue.

Icham ti Juan j'ac'-ich'-vo'e*(Mr 6:14-29; Lc 9:7-9)*

14 Ti jech yorail taje, ti ajvalil Herodes ta Galilea banomile laj ya'ibe sc'oplal ti Jesuse. ²Jech o xal un, laj yalbe ti svinictaque:

—Ti vinic taje, ja' icha'cuxi tael ti Juan j'ac'-ich'-vo'e. Jech o xal ta xac' iluc ti smuc'ul stsatsale —xi.

³Yu'un ti Herodese sna'oj lec ti laj stic' ta chuquel ti Juane, ti laj xchuc

ta cadena taq'uin ta scoj ti ants Herodíase, ti ja' yajnil ti yits'ine, ti ja' Felipe sbie. ⁴Ti Juane jech ono'ox laj yalbe ti ajvalil Herodese: —Mu xu' ta xavajnilanbe yajnil ti avits'ine —xut.

⁵Ti ajvalil Herodese ta smil ox ya'i ti Juane. Pero ix'i yu'un ti cristianoetique. Yu'un ti cristianoetique xch'unojic ti ja' jun yaj'alc'op Dios ti Juane. ⁶C'alal ista sc'ac'alil ti c'usi ora ivoc' ti Herodese, laj spas q'uin. Jech ti yantsil ol ti Herodíase tey bat ac'otajuc ta stojolic ti cristianoetic ti ic'bilic ta q'uine. Ti Herodese toj c'upil sba laj yil. ⁷Jech o xal ti Herodese jech laj yalbe ti tsebe: —Xil Dios, c'anbun ti c'usiuc no'ox ta xac'ane, ta xacac'bot —xi.

⁸C'alal jech i'albat ti tsebe, ja' ba sjac'be tael ti sme'e ti c'usi ta sc'ane. Jech vul yalbe ti ajvalile: —Ac'bun tal ta ba platu sjol ti Juan j'ac'-ich'-vo'e —xi.

⁹Ti ajvalil Herodese i'och ta at o'nton ti jech laj ya'ie. Pero mu xu' ta sutes ye, ja' ti laj sva'an ta rextigo ti Diose schi'uc ti laj ya'iic scotolic ti buch'utic yic'oj talele. ¹⁰Jech o xal laj yal mantal ti ac'o yich' bojbel tael sjol ti Juan ti tiq'uul ta chuquele. ¹¹C'alal laj sbojbeic sjol ti Juane, laj scajanic tael ta platu. Tey tal yac'beic ti tsebe. Jech xtoc ti tsebe ba yac'be ti sme'e.

¹²Ti yajchanc'optac ti Juane bat sloq'uesic tael sbec'tal ti Juane yo' jech ta smucbeic. Ts'acal to un, ba yalbeic ya'i ti Jesuse.

Ti Jesuse ta xac' ve'uc vo'mil viniquetic*(Mr 6:30-44; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)*

¹³C'alal jech laj ya'i ti Jesuse, stuc iloc' batel. I'och bal ta barco. Ibat

ti bu sts'ijlan ti banomile. Pero ti cristianoetique laj ya'lic ti ibat ti Jesuse. Jech o xal iloq'uic batel ti ta jujun jteclume. Ixanavic bal ta yoquic yo' chba sa'lic ti Jesuse. ¹⁴C'alal iloc' ta barco ti Jesuse, laj yil ti ep ti cristianoetique. C'uxubaj yo'nton yu'unic. Ti Jesuse laj scolta ti jchameletic ti yic'ojanic batele. ¹⁵C'alal ta xa xmal batel ti c'ac'ale, inopajic bal ti yajchanc'optaque. Jech laj yalic:

—Mal xa ti c'ac'ale. Ja' jech xtoc ti li'e mu'yuc jnaclejetic. Ja' yu'un un, albo ya'i ti cristianoetique ti ac'o baticuc yo' chba sman sve'elic ti ta jujun jteclume —xiic.

¹⁶Ti Jesuse jech laj stac':

—Ac'beic sve'el ti vo'oxuque. ¿C'u yu'un ta xbatic? —xi.

¹⁷Ti stuquique jech laj staq'uic:

—Mu'yuc ep ti jve'elcutique. C'ajomal no'ox vo'ob pan schi'uc cha'cot choy —xiic.

¹⁸Ti Jesuse jech laj yal:

—Ich'beicun talem taje —xi.

¹⁹Ti Jesuse laj yal mantal ti ac'o choticuc ta yaxaltic scotolique. Ts'acal to un, lic stsac ti vo'ob pane schi'uc ti cha'cot choye. Laj sq'uel muyel ti vinajele. Laj yalbe vocol ti Diose. Ts'acal to un, lic xet ti pane, ti choye. Laj yac'be jelavel ti yajchanc'optaque. Jech ti yajchanc'optaque lic spuibeic scotol ti cristianoetique. ²⁰Scotolic ive'ic lec. Nojic lec. Ts'acal to un, inoj lajchamoch somelal ti ve'lile. ²¹Ti ive'ique, oy nan vo'miluc ti viniquetique. Parte ti antsetique schi'uc ti ololetique.

Ti Jesuse ta xanav ta ba vo'

(Mr 6:45-52; Jn 6:16-21)

²²Ti Jesuse laj yac' ochicuc batel ta barco ti yajchanc'optaque yo'

jech ba'yel ta xjelavic batel ta jot nab. Tey to icom stuc yo' jech ta sc'opon comel ti cristianoetique. ²³C'alal laj yo'nton ta sc'oponel comele, jech ti Jesuse imuy batel ta vits yo' ta sta ta c'oponel Dios stuc. C'alal i'och ti ac'obale, stuc tey oy ta vits ti Jesuse. ²⁴Yan ti yajchanc'optaque tey xa xcajetic batel ta o'lol nab. Ti syuc'benal ti nabe ta smajolan ta jmec ti barcoe. Yu'un toj tsots ti iq'ue. ²⁵C'alal ta xa sacub talele, tey ta xanav talem ta ba vo' ti Jesuse. Inopaj tal ta stojol ti yajchanc'optaque. ²⁶C'alal jech laj yilic ti yajchanc'optac ti ta xanav talem ta ba vo'e, tey i'avanic ta xi'el:

—Tal xa sbel banomil —xiic.

²⁷Ti Jesuse jech laj yal:

—Mu xaxi'ic. Tsotsanic. Vu'unun —xi.

²⁸Ti Pedroe jech laj yal:

—Cajval, mi ta melem ti vo'ote, alo ti ac'o xanavcun talem ta ba vo' ti bu oyote —xi.

²⁹Ti Jesuse jech laj yal:

—La' cha'e la' —xi.

Jech ti Pedroe yal ta barco. Lic xanavic batel ta ba vo' yo' chba sta ti bu oy ti Jesuse. ³⁰Pero c'alal laj yil ti tsots ti iq'ue, tey ital xi'el ta yo'nton. C'alal ta xa xmut'ij ta vo'e, lic avanuc:

—Coltaun, Cajval —xi.

³¹Ti Jesuse ta ora no'ox ba snitbe sc'ob. Jech laj yal:

—Mu'yuc ach'unoj ti xu' cu'une. ¿C'u yu'un lachibaj? —xi.

³²C'alal i'ochic ti schibalic ta barcoe, ja' o paj ti iq'ue. ³³Jech ti buch'utic oyic ta yut barcoe lic squejan sbaic ta stojol ti Jesuse. Jech laj yalic:

—Melel, ti vo'ote Snich'onot ti Diose —xiic.

Ti Jesuse laj scolta jchameletic ta Genesaret

(Mr 6:53-56)

³⁴C'alal ijelavic ta jot nabe, ic'otic ta Genesaret banomil. ³⁵C'alal laj ya'iic ti cristianoetic ti ja' Jesús ti tey ic'ote, jech o xal laj spucbeic bal sc'oplal ta slumalic. Jech xtoc laj yiq'uic talel ta stojol Jesús ti yajchamelique. ³⁶Ti cristianoetique laj sc'anbeic vocol ti ac'o yac' ta piquel jutebuc sti'il sc'u'. Scotolic ti buch'utic laj sta ta picbel sti'il ti sc'u'e, colem icomic.

Ti c'usi ta soquesvane

(Mr 7:1-23)

15 Oy jlom jfariseoetic schi'uc jlom jchanubtasvanejetic yu'un mantal ti liquemic talel ta jteclum Jerusalene, inopajic ta stojol ti Jesuse. Jech lic sjaq'uic:

²—Ti avajchanc'optaque, ¿c'u yu'un ta sbajic ti c'usi liquem yu'unic ti jtot jme'tique? Mu'yuc ta xc'ot ta pasel yu'unic ti ep ta velta ta spoc sc'obic ti c'alal ta xve'ique —xiic.

³Ti Jesuse jech lic sjac'be:

—Ti vo'oxuc eque, ¿c'u yu'un ta xabajbeic smantal ti Diose, yo' jech staoj yav atsacojic ti stalel atos ame'ique? ⁴Yu'un ti Diose jech laj yal: “Ich'o ta muc' atos ame'. Yan ti buch'u chopol ta xc'opoj ta stojol ti stot sme'e, ac'o chamuc”, xi. ⁵Pero ti vo'oxuque ta xachanubtasic ti xu' jech ta xalbeic ti stot sme'ique: “Mu xu' ta jcoltaot. Yu'un scotol ti c'usi oy cu'une, laj xa cac'be smotonin

ti Diose”, xavutic ti atos ame'ique, xachiic. ⁶Buch'uuc no'ox ti jech ta xalic avu'unic taje, xu' xa ti mu'yuc ta scolta ti stot sme'ique. Ti jech ta xapasic taje, laj xa avictaic comel smantal ti Diose yo' jech staoj yav ta xapasic stalel ti atos ame'ique.

⁷Ta xapac'ta abaic. Ta melel ja' ac'oplalac ti c'usi laj sts'iba comel ti j'alc'op Isaíase:

⁸Ti cristianoetic li'e jun yutsil ti ye ta xich'icun ta muc' yilele. Pero ti yo'ntonique nom oy ta jtojol.

⁹Mu'yuc c'usi bal o ti jech nijil chimilique.

Yu'un ti c'usi ta xchanubtasvanique smantal no'ox viniquetic,

xi ti Dios ti laj sts'iba comel ti Isaíase, xi ti Jesuse.

¹⁰Jech o xal ti Jesuse tey laj yic' talel ti cristianoetique. Jech laj yal: —Ts'etano achiquinic. A'yio ava'iic.

¹¹Ti c'usiuc no'ox ti ta slajes ti vinique, ma'uc ta soquesat o. Pero ti bu ta soquesat ti vinique, ja' ti c'usi ta xloc' ta yee —xi.

¹²Jech ti yajchanc'optaque inopajic talel ta stojol ti Jesuse. Jech laj yalic: —¿Mi xana' ti isoc sjolic ti jfariseoetic ti jech laj avale? —xutic.

¹³Pero ti Jesuse jech itac'av: —C'usiuc no'ox te'al ti ma'uc ts'unbil yu'un ti Jtot ti oy ta vinajele, ta xich' bulel loq'uel schi'uc yibel. ¹⁴Ch'an utic, yu'un ma'satetic ti ta snitbeic batel sc'ob ti yan ma'satetic. Ti mi co'ol ma'satetic ta snit sbaic batele, schibal ta xbajic ta lom ch'en —xi.

¹⁵Ti Pedroe jech laj yalbe ti Jesuse:

—Albun ca'licutic smelol ti babac'op ti va'i s'elan laj avale —xi.

¹⁶Ti Jesuse jech laj stac':

—¿Mi mu'yuc laj ava'ibeic smelol ec ti jech laj cale? ¹⁷¿Mi mu xana'ic ti c'usiuc no'ox ti ta slajes ti vinique ta x'och ta ye, ta xbat c'alal sch'ut? Ts'acal to ta xloc' batel. ¹⁸Pero ti c'usitic chopol ti ta xloc' ta ye ti vinique, ta x'ayan talel ta yo'nton. Ti jech taje, ja' ta soquesat yu'un. ¹⁹Yu'un ta yo'ntonic ta x'ayan talel ti chopol snopobil yu'unique, ti ta xmilvanique, ti ta xc'upinvanique, ti ta xmulivajique, ti ta x'elc'ajique, ti ta sjutilanic ti c'ope, ti c'usiuc no'ox sjovil alique. ²⁰Ti jech taje, ja' ta soquesat ti vinique. Yan ti mi ja' no'ox mu'yuc bu ta spoc sc'obic ti c'alal ta xlic ve'icucque, ma'uc ta soquesatic o —xi ti Jesuse.

Ti jyanlum ants ti laj xch'un ti

Jesuse

(Mr 7:24-30)

²¹Ti Jesuse iloc' batel. Tey ibat ti bu oy chib jteclume ti ja' ti Tiroe schi'uc ti Sidone. ²²Oy jun ants ti liquem tal ta Canaane ti x'avet tal ta stojol ti Jesuse:

—Cajval, Snitilulot David, c'uxubinun. Ti jtsebe ta x'ilbajinat yu'un ti pucuje. Ep ta xich' svocol —xi.

²³Ti Jesuse mu'yuc laj stac'be ti antse. Ti yajchanc'optaque tal sc'anbe vocol ti Jesuse:

—Ti ants li'e, albo ya'i ti ac'o batuque. Yu'un li' x'avet tal ta jpatique —xiic.

²⁴Ti Jesuse jech laj stac'be ti antse:

—Ja' no'ox tacbilun talel yu'un ti Diose ta sventa ti jch'ayel-chijetic ta slumal Israele —xi.

²⁵Pero ti antse inopaj tal squejan sba ta stojol. Jech laj yal:

—Cajval, coltaun —xi.

²⁶Ti Jesuse jech laj stac':

—Mu lecuc ti ta jpojbetic sve'el ti calab jnich'nabtique, yo' ta xcac'betic sve' ti ts'i'etique —xi.

²⁷Manchuc mi jech i'albat ti antse, jech laj yal:

—Jech xaval ava'uc, Cajval. Pero ti ts'i'etique ta stambeic sch'uch'ulil yot yajval ti ta xbjaj ta ba mexae —xi.

²⁸Jech ti Jesuse jech laj yal:

—Toj ech'em ach'unojun, Ants. Jech ac'o c'otuc ta pasel jech chac c'u cha'al ta xac'ane —xi.

C'alal jech laj yal taje, colem icom stseb ti antse.

Ep jchamel laj scolta ti Jesuse

²⁹Ti Jesuse iloc' batel ti bu to ox oye. I'ech' batel ta sti'il nab Galilea. Ts'acal to tey imuy batel ta vits, tey c'ot chotluc. ³⁰Ep ti cristianoetic laj c'oticuc ta vits ti bu chotole. Yic'ojanic talel coxovetic, ma'satetic, uma'etic, tuncoetic, schi'uc yan jchameletic. Laj yaq'uic ta stojol ti Jesuse. Scotol ti jchameletique icol yu'un. ³¹Ti cristianoetique ch'ayal ic'ot yo'ntonic ti jech laj yilic ti lic c'opojicuc ti uma'e, ti lic lecubic ti tuncoe, ti lic xanavicuc ti coxove, ti lic jamuc sat ti ma'sate. Jech o xal scotolic lic lequil-c'opojicuc ta stojol ti Dios yu'un ti Israele.

**Ti Jesuse ta xac' ve'uc chanmil
viniquetic**

(Mr 8:1-10)

³²Ti Jesuse laj yic' talel ti yajchanc'optaque. Jech lic yalbe: —C'ux ta co'nton ti cristianoetique. Yu'un oy xa ta yoxibal c'ac'al ti li' tsobolic ta jtojole. Mu'yuc xa c'usi ta slajesic. Jech o xal mu jc'an ta jtac batel ta snaic c'alal mu'yuc ve'emique. Ti mi ta jtac batele, xu' ta slubtsajic ta be —xi.

³³Ti yajchanc'optaque jech laj yalic: —¿C'usi ta xcutcutic ti ta jtabecutic sve'el ti epal cristianoetic li'e? Yu'un ti bu oyotique mi ja'uc jnaclejetic oy —xiic.

³⁴Ti Jesuse jech laj sjac': —¿Jayib pan oy avu'unic? —xi. Jech laj staq'uaic: —Ja' no'ox vucub pan schi'uc jaycot choy —xiic.

³⁵Jech ti Jesuse laj yal mantal ti ac'o chotlicuc scotolic ta lumtique. ³⁶C'alal jech laj chotlicuque, ja' o lic stsac ti vucub pane schi'uc ti jaycot choye. Tey laj yalbe vocol ti Diose. Ts'acal to un, lic xet ti pane schi'uc ti choye. Laj yac'be jelavel ti yajchanc'optaque. Jech ti yajchanc'optaque tey laj spucbeic ti epal cristianoetique. ³⁷Ive'lic scotolic. Nojic lec. Ts'acal to un, tey laj stsobic vucub moch scemelal ti sve'elique.

³⁸Ti ve'ique, oy nan chanmil viniquetic. Parte ti ololetique schi'uc ti antsetique. ³⁹Ts'acal to un, ti Jesuse laj sc'opon comel ti cristianoetique. Tey i'och bal ta barco. Bat c'alal to jteclum Magdala.

**Ti jfariseoetique schi'uc ti
jsaduceoetique laj sc'anbeic ti Jesuse
ti ac'o yac' iluc ti smuc'ul stsatsale**

(Mr 8:11-13; Lc 12:54-56)

16 Ti jfariseoetique schi'uc ti jsaduceoetique bat sq'uelic ti Jesuse yo' jech ta sbajesic ta c'oc'. Laj sc'anbeic ti ac'o yac' iluc smuc'ul stsatsal ti ta xlic talel ta vinajele.

²Ti Jesuse jech laj stac'be: —Mi ta xavilic ti lec tsoj ti vinajel ti c'alal mal xa bal ti c'ac'ale, jech ta xavalic: “Toj lec ti c'ac'al oc'ome”, xachiic. ³Yan ti mi ta xavilic ta sob ic'luman tsoj schi'uc but'ul ti vinajel ta sloq'ueb c'ac'ale, jech ta xavalic: “Mu'yuc lec ti c'ac'al tanae”, xachiic. Toj ven xapac'ta abaic. Lec xana'ic sq'uelel ti c'u s'elan xljaj ech'uc ti jujun c'ac'ale. Pero mu xana'ic sq'uelel, mu xava'ibeic smelol ti c'usi ta jpas li' ta atojolique. ⁴Ti chopol cristianoetique, ti mu'yuc tuc' yo'ntonique, ta sc'an ya'ic ta sq'uelic ti jmuc'ul jtsatsale. Pero mu x'ac'bat yilic. Ja' no'ox jech yepal ta x'ac'bat yilic señail jech chac c'u cha'al ic'ot ta pasel ta stojol ti Jonase —xi.

C'alal jech laj yale, laj yicta comel, ibat.

Ti spajubtasobil span ti jfariseoetique

(Mr 8:14-21)

⁵C'alal ijelavic batel ta jot sti'il nab ti yajchanc'optaque, ich'ay ta yo'ntonic ta yich'el bal ti spanique.

⁶Ti Jesuse jech laj yalbe: —Bijanic me yu'un ti spajubtasobil spanic ti jfariseoetique, ti jsaduceoetique —xi.

⁷Ti yajchanc'optaque jech lic yalbe sbaic:

—Ti jech ta xal taje, ja' ti ich'ay ta co'ntontic ta yich'el tal ti jpantique —xiic.

⁸Ti Jesuse laj yil ti jech ta snopique. Jech laj yalbe:

—¿C'u cha'al ta xavalic ti ch'abal apanique? Mu xach'unic ti xu' cu'une. ⁹¿Mi mu to ta xc'ot ta avo'ntonic? ¿Mi yu'un ich'ay xa ta avo'ntonic ti ta vo'ob no'ox pan laj jmalq'uin vo'ob mil viniquetic? Ja' jech xtoc, ¿jayib moch laj atsobic ti scomelale? ¹⁰¿Mi yu'un ich'ay xa ta avo'ntonic xtoc ti ta vucbej pan laj jmalq'uin ti chanmil viniquetique? Ja' jech xtoc, ¿jayib moch laj atsobic ti scomelale? ¹¹Ti c'alal laj calboxuc ava'iic ti bijanic me yu'un ti spajubtasobil spanic ti jfariseoetique, ti jsaduceoetique ti xacutique, ¿c'u cha'al ti mu'yuc bu laj ava'ibeic smelol ti ma'uc se'oplal pan ta xcale? —xi ti Jesuse.

¹²C'alal jech laj yale, jech ti yajchanc'optaque ja' o tey ivul ta yo'ntonic ti ma'uc spajubtasobil ti pane. Ja' to laj sna'ic ti ja' smelol ti c'u s'elan ta xchanubtasvanic ti jfariseoetique schi'uc ti jsaduceoetique.

Ti Pedroe jamal laj yal ti ja' Cristo ti Jesuse

(Mr 8:27-30; Lc 9:18-21)

¹³C'alal ic'ot ta jteclum Cesarea Filipino ti Jesuse, tey laj sjac'be ti yajchanc'optaque:

—¿Buch'uun ta xalic ti cristianoetic ti vu'un co'ol j'elantique? —xi.

¹⁴Ti stuquique jech laj staq'uic:

—Oy jlom ta xalic ti vo'ot la ti Juan j'ac'-ich'-vo'e. Oy jlom ta xalic ti vo'ot la ti Elíase. Ta xalic jlom xtoc ti vo'ot la ti Jeremíase. Mi mo'oje, ja' la jun j'alco'pot —xutic.

¹⁵Ti Jesuse jech laj yal:

—Ti vo'oxuque, ¿buch'uun ti ta xavalique? —xi.

¹⁶Ti Simón Pedroe jech laj yal:

—Vo'ot ti Cristoe, Snich'on ti cuxul Diose —xi.

¹⁷Ti Jesuse jech laj stac':

—Toj yan avutsil ti vo'ote, Simón, snich'on Jonás. Ti va'i s'elan ta xana' ti Buch'uune, ma'uc jun vinic laj yac'bot ana'. Ja' laj yac'bot ana' ti Jtot ti oy ta vinajele. ¹⁸Vu'un ta xcalbot ava'i ti Pedroot. Vo'ot ta aventa ta xlic boluc ti jch'unolajeletique. Mi ja'uc ta xmacatic ta be yu'un yip stsatsal ti lajebale. ¹⁹Ta xcac'bot sllavial ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele. Ti mi chuculot xavut li' ta banomile, ja' jech chucul ta x'ilat yu'un ti Dios ti oy ta vinajele. Ti mi colemot xavut li' ta banomile, ja' jech colem ta x'ilat yu'un ti Dios ti oy ta vinajele —xi.

²⁰Jech ti Jesuse laj yalbe ti yajchanc'optaque ti mu me buch'u xalbe ya'i ti ja' Cristo ti stuque.

Ti Jesuse ta xal ti ta xchame

(Mr 8:31-9:1; Lc 9:22-27)

²¹Ti Jesuse ja' o tey lic yalbe ya'iic ti yajchanc'optaque:

—Ti vu'une persa ta xibat ta Jerusalén. Tey ep ta xquich' jvocol yu'un ti moletique, ti banquillal paleetique, ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale. Ta xiyaq'uic ta milel. Pero ta xicha'cuxi ta yoxibal c'ac'al —xi.

²²Jech ti Pedroe laj yic' loq'uel ti Jesús ti bu oyique. Jech tsots laj yal:

—Mu jechuc sc'an Dios, Cajval. Mu me xc'ot ta atojol jech taje —xut.

²³Pero ti Jesuse tey ijoybij. Jech laj yalbe ti Pedroe:

—Ch'aco aba ta jtojol, Pucuj. Yu'un ta xamacun ta be. Yu'un ma'uc ta xanop jech chac c'u cha'al ta snop ti Diose. Yu'un ja' no'ox ta xanop jech chac c'u cha'al ta snop ti viniquietique —xi.

²⁴Ts'acal to un, ti Jesuse jech lic yalbe ya'iic ti yajchanc'optaque:

—Mi oy buch'u ta sc'an ta xists'acliun batele, ac'o me xtuch' ta yo'nton ti scuxlejal stuque manchuc mi ta xich' svocol. ²⁵Yu'un ti buch'u tsots sc'oplal ta xa'i ti scuxlejale, ja' ta xch'ay. Pero ti buch'u mu tsotsuc ta xa'i ti scuxlejal ta jventae, ja' ta sta. ²⁶¿C'usi bal o ti vinique ti mi ja' no'ox ta xyu'unin scotol ti sba banomile ti mi ch'ayel ta xbat ti sch'ulele? ¿C'usi xa ta xut ta sman loq'uel ti sch'ulele? ²⁷Yu'un ti vu'un co'ol j'elantique ta xicha'sut talel. Ta xquich'be talel yutsilal slequilal ti Jtote schi'uc ti yaj'ángeltaque, yo' jech chtal cac'be yich' stojol ti cristianoetic ti c'usi laj xa spasic ta jujun tale. ²⁸Ta melez ta xcalboxuc ava'iic, oy jlomoxuc li'e oy ti mu to ta xachamique ja' to mi laj avilic ti ta xital ventainvancun ti vu'un co'ol j'elantique —xi.

Iyac' xojobal ti Jesuse

(Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)

17 Ech'em xa ox vaquib c'ac'al c'alal ibatic ta sjol jun muc'

ta vits ti Jesuse schi'uc ti Pedroe, ti Jacoboe, ti Juane, ti ja' yits'in ti Jacoboe. ²Ti ta jol vitse, iyanij ti c'u s'elan to ox ti Jesuse tey ta stojol ti oxvo' yajchanc'optaque. Lic ayanuc xojobal ti sate co'ol s'elan jech chac c'u cha'al xojobal c'ac'al. Ti sc'u'e isacub ta jmec jech chac c'u cha'al ti luze. ³Ti oxib yajchanc'optaque ja' o tey laj yilic ti ta xlo'ilajic ti Jesuse schi'uc ti Moisesse, schi'uc ti Elíase. ⁴Jech ti Pedroe jech laj yalbe ya'i ti Jesuse:

—Cajval, toj lec ti li' oyotique. Ti mi ta xac'ane, ta jpascutic oxib axibal na, jun avu'un, jun yu'un ti Moisesse, jun yu'un ti Elíase —xi.

⁵C'alal jech yacal ta xc'opoj ti Pedroe, ja' o ital voliaticuc ta saquil toc. Tey laj ya'iic ti oy Buch'u ta xc'opoj talele:

—Ja' ti jc'uxubinbil Nich'on li'e, ti ximuyubaj xa yu'une. A'ibeic lec ti sc'ope —xi.

⁶C'alal jech laj ya'iic ti oxib yajchanc'optaque, ta xi'el lic snijan sbaic ta lum. ⁷Jech ti Jesuse bat stij ti yajchanc'optaque. Jech lic yalbe: —Licanic. Mu xaxi'ic —xi.

⁸C'alal lic stoy ti satique, mu'yuc xa buch'u laj yilic. Ja' xa no'ox stuc ti Jesuse.

⁹C'alal ta xa xyalic tal ti ta vitse, ti Jesuse jech laj yal:

—Mu me buch'u xavalbe ya'i ti laj xa avilicun ti liyanije. Ja' to xu' xavinajesic ti c'alal ta xicha'cuxi ti vu'un co'ol j'elantique —xi.

¹⁰Ti yajchanc'optaque tey lic sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u cha'al ta xalic ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale ti ja' ba'yel ta xtal ti Elíase? —xutic.

¹¹Ti Jesuse jech itac'av:

—Ta meel ta xcalboxuc ava'iic, ta xal ti sc'op Diose ti ba'yel ta xtal ti Elfase, yo' ta xchapan scotol.

¹²Pero vu'un ta xcalboxuc ava'iic, ti Elfase ay xa. Pero ti cristianoetique mu'yuc laj yojtiquinic. Jech o xal laj spasic ti c'usitic ta sc'an yo'ntonic ta stojol ti Elfase. Ja' jech ta spasic ta jtojol ec ti vu'un co'ol j'elantique —xi.

¹³Jech o xal ti yajchanc'optaque lic ya'ibeic smelol ti ja' sc'oplal Juan j'ac'-ich'-vo' ti va'i s'elán laj yal ti Jesuse.

Ti Jesuse laj scolta jun jtub-ic' querem

(Mr 9:14-29; Lc 9:37-43)

¹⁴C'alal ic'otic ti bu oy ti cristianoetique, tey inopaj tael jun vinic, vul squeejan sba ta stojol ti Jesuse. Jech laj yal:

¹⁵—Cajval, c'uxubinbun ti jnich'one. Yu'un tsacbil ta tub ic'. Toj tsots ta xich' svocol. Ep ta velta ta sjip sba ta c'oc', ta sjip sba ta vo'. ¹⁶Laj quic' tael ta stojol ti avajchanc'optaque, pero mu'yuc xu' yu'unic scoltael —xi.

¹⁷Ti Jesuse jech itac'av:

—Jech'oxuc. Mu'yuc atuq'uilic. Ep xa c'ac'al li' oyun ta atojolique. Ep xa c'ac'al li' jts'icojboxuque. Ic'bun tael ti anich'one —xi.

¹⁸Jech o xal ti Jesuse laj yut loq'uel ti pucuj ti oy ta yo'nton ti quereme. Coleman ta ora.

¹⁹C'alal stuquic xa ti Jesús schi'uc ti yajchanc'optaque, tey laj sjac'beic: —¿C'u cha'al mu'yuc xu' cu'uncutic sloq'uesel ti chopol pucuje? —xutic.

²⁰Ti Jesuse jech itac'av:

—Yu'un ti vo'oxuque mu'yuc lec ach'unojic ti xu' yu'un ti Diose. Ta meel ta xcalboxuc ava'iic, manchuc mi co'ol s'elán smuc'ul jbej bec' mostaza ti ach'unojic ti xu' yu'un ti Diose, xu' ta xavalbeic ti vits li'e: “Loc'an batel, batan ta yan”, ti mi xavutique, ta xch'unboxuc. Mu'yuc c'usi ti mu xc'ot ta pasel ti mi ach'unojic leque. ²¹Ti pucuj ti vi s'elane, ja' no'ox xu' ta xloc' ti mi ta jtatic ta c'o'ponel ti Diose schi'uc ti ta jcomtsan ti cotique —xi.

Ti Jesuse ta xcha'al ti ta xchame

(Mr 9:30-32; Lc 9:43-45)

²²C'alal yacal ta xanavic batel ta Galilea banomile, ti Jesuse jech lic yalbe ya'iic ti yajchanc'optaque:

—Ti vu'un co'ol j'elantique ta xquich' aq'uel ta yoc ta sc'ob ti viniquetique. ²³Ta xiyilbajinicun. Ta xismilicun. Pero ta yoxibal c'ac'al ta xicha'cuxi —xi.

Ti va'i s'elán laj yal ti Jesuse, toj ep laj yat yo'ntonic.

Ti patan taq'uín yu'un ti temploe

²⁴C'alal ic'otic ta jteclum Capernaum ti Jesuse schi'uc ti yajchanc'optaque, ja' o tey italic ti buch'utic ta sc'anic ti patan taq'uín yu'un ti temploe. Tey ibatic ta stojol ti Pedroe ti jech laj sjaq'uique:

—Ti jchanubtasvanej avu'unique, ¿mi mu'yuc van ta stoj ti patan taq'uín yu'un ti temploe? —xiic.

²⁵Ti Pedroe jech itac'av:

—Ta stoj —xut.

C'alal i'och bal ta na ti Pedroe, ja' ba'yel lic c'opojuc ti Jesuse ti jech laj yale:

—¿C'usi ta xanop ti vo'ote, Simón? Ti ajvaliletic li' ta banomil ti ta sc'anic ti patan taqu'ine, ¿bu ta xba sc'anic? ¿Mi ja' chba sc'anbe ti snich'nabique? ¿Mi ja' ta sc'anbe ti yan cristianoetique? —xi.

²⁶Ti Pedroe jech laj stac':

—Ja' ta sc'anbe ti yan cristianoetique —xi.

Ti Jesuse jech laj yal:

—Jech xaval ava'uc. Ma'uc ta stojic patan taqu'in snich'nab ti ajvalile. ²⁷Pero yo' jech mu junuc ta jsoquesbe ti yo'ntonique, batan ta nab, jipo ochel ti stsacobil choye. Tsaco loqu'uel ti choy ti ba'yel ta stsac ti stsacobile. Jach'bo ti yee. Tey ta xata jsep taqu'in ti lec ta xloc' o ti jpatantaqu'intique. Ich'bo batel. Tojbo —x'utat.

Buch'u ti más banquilale

(Mr 9:33-37; Lc 9:46-48)

18 Tey inopajic talel ta stojol Jesús ti yajchanc'optaque. Jech laj sjac'beic:

—C'alal ta xlic ventainvane, albun ca'licutic, ¿buch'u ti más banquilal ta xc'ot cu'uncutique? —xiic.

²Ti Jesuse tey laj yic' talel jun olol. Laj sva'an ta o'lol. ³Jech lic yal:

—Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ti mi mu xajelta avo'ntonique, ti mi mu jechuc avo'ntonic jech chac c'u cha'al ti olol li'e, mu xu' xa'ochic ti bu ta xventainvan ti Dios ti oy ta vinajele. ⁴Jech o xal ta xcalboxuc ava'iic, ti buch'u más banquilal ta xc'ot ti bu ta xventainvan ti Diose, ja' no'ox ti buch'u ta sbic'tajes sba jech chac c'u cha'al ti olol li'e. ⁵Buch'uuc no'ox ti ta jventa

vu'un ta xich' ta muc' jun olol jech chac c'u cha'al ti olol li'e, vu'un ta xiyich'icun ta muc' ec.

Xi'bal sba ti bajel ta mulile

(Mr 9:42-48; Lc 17:1-2)

⁶Buch'uuc no'ox ti ta xchanubtas ta sa' mulil jun olol ti ta xich'un ta muqu'ue, ja' lec ti chuc xi cho' ta snuc', jip xi yalel ta nab. ⁷Toj abol sbaic ti cristianoetic li' ta banomile ti oy c'usi ta sta ti smulic yu'une. Oy ono'ox. Pero ja' toj abol sba ti buch'u ti ja' ta scoj ti ta xac'be sta smul yu'un ti yane. ⁸Jech o xal ti mi ja' ac'ob mi avoc ta xata o amul yu'une, ja' lec seto loqu'uel. Jipo batel ta nom. Yu'un ja' más lec mi ta xa'och batel ta lequilale ac'o mi jun avoc mi jun ac'ob. Ja' toj vocol ti ta xajipat ochel ta c'oc' sbatel osil schi'uc schibal ti avoc ac'obe. ⁹Ja' jech xtoc ti mi ja' asat ta xata o amul yu'une, pitso loqu'uel. Jipo batel ta nom. Ja' más lec mi ta xa'och ta lequilale ac'o mi jbej xa ti asate. Ja' toj vocol ti ta xajipat ochel ta c'oc' schi'uc scha'bejal ti asate.

Ti jch'ayel-chij ti laj sbabac'opta ti Jesuse

(Lc 15:3-7)

¹⁰Mu me xabajic mi junuc ti ololetic li'e. Yu'un ta xcalboxuc ava'iic, ventainbilibic yu'un ti ángeletic ti tey ta stojol ti Jtot ti oy ta vinajele. ¹¹Yu'un ti vu'un co'ol j'elantique ja' tal jcolta ti buch'utic ch'ayemique.

¹²¿C'usi ta xanopic? Mi oy jun vinic ti oy vo'vinic (100) ta cot ti schije, pero mi ta xch'ay jcote, ¿mi

mu van teyuc lamal ta scomtsan ta vits ti yane, yo' chba sa' talel ti jcot ti ich'aye? ¹³Mi laj sta ta sa'el ti jcot schije, jech o xal ti vinique xmuyubaj xa ti laj sta ti jcote. ¹⁴Ja' jech yo'nton ti Jtotic ti oy ta vinajele. Mu sc'an mi junuc ch'ayel ta xbat ti ololetic li'e.

Sc'oplal ti perdone

(Lc 17:3)

¹⁵Mi oy jun achi'il ti oy c'usi chopol ta spاسبote, batan, ba c'opono stuc. Albo ya'i ti oy c'usi chopol laj spase. Ti mi ta xich'bot ta muc' ti ac'ope, ta xacomie ta lec schi'uc. ¹⁶Pero ti mi mu ta xich' ta muc' ti ac'ope, ic'o batel jun chibuc achi'il, yo' jech ta xa'iic ti ac'ope. ¹⁷Mi mu x'ich'bat ta muc' ti sc'opique, ba vinajesbo smul ta stojol ti jch'unolajeletique. Mi mu x'ich'bat ta muc' sc'opic ti jch'unolajeletique, tey ac'o comuc jech chac c'u cha'al jun vinic ti mu xich' ta muc' ti Diose.

¹⁸Ta meel ta xcalboxuc ava'iic, chuculot mi xavutic li' ta banomile, ja' jech chucul ta x'ilat yu'un ti Dios ti oy ta vinajele. Colemot mi xavutic li' ta banomile, ja' jech colem ta x'ilat yu'un ti Dios ti oy ta vinajele.

¹⁹Ja' jech xtoc ta xcalboxuc ava'iic, mi oy chiboxuc li' ta sba banomile ti jmoj avo'ntonic ti oy c'usi ta xac'anbeic ti Diose, jech ti Jtot ti oy ta vinajele ta xayac'boxuc. ²⁰Yu'un ti bu tsoboloxuc ta jventae, manchuc mi chib oxiboxuc, tey oyun ta atojolic —xi.

²¹Jech ti Pedro bat sjac'be ti Jesuse:

—Cajval, albus ca'i, ¿jayib velta ta xcac'be perdón ti jchi'il ti buch'u ti oy c'usi chopol ta spاسبune? ¿Mi xu' ta vucub velta? —xi.

²²Ti Jesuse jech itac'av:

—Ta xcalbot ava'i, ma'uc no'ox vucub velta ti ta xavac' perdone. Mu'yuc spajeb.

Ti j'abtel ti mu'yuc xac'be perdón ti schi'ile

²³Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elán jech chac c'u cha'al jun ajvalil ti ta sc'an ta xchapanbe yil ti svinictaque. ²⁴C'alal naca to lic xchapanbe yil ti svinictaque, ja' o ic'bil tal jun svinic ti toj ep ta jmec ti yile. ²⁵Ti yaj'abtel ti ajvalile mu xa xtoj yu'un ti yile. Jech o xal ti ajvalile laj yal mantal ti ac'o yich' chonel batel ta yan ajvalil schi'uc yajnil, schi'uc snich'nabtac, schi'uc scotol ti c'usitic oy yu'une, yo' jech ta xtoj ti yile. ²⁶Jech ti j'abtele laj squejan sba ta stojol ti yajvale. Jech lic yal: “Cajval, c'uxubinun. Ta naca sta ta jtojbot scotol ti quile”, xi. ²⁷Ti ajvalile ic'uxubaj yo'nton yu'un ti yaj'abtele. Laj xch'aybe ti yile. Colem icom ti vinique. ²⁸C'alal iloc' batel ti vinique, tey laj snup sbaic ta be jun schi'il ti oy juteb yil yu'une. Ti jun vinic ti buch'u ich'aybat scotol ti yile, ta ora ba smich'be snuc' ti schi'il ti buch'u oy juteb yil yu'une. Jutuc xa mu icham yu'un. C'alal smich'ojbe xa ti snuq'ue, jech laj yalbe: “Tojbun talel ti avile”, xut. ²⁹Jech o xal ti vinic ti oy juteb ti yile lic squejan sba ta stojol. Jech lic yalbe: “C'uxubinun, ta naca sta ta jtojbot

ti quile”, xi. ³⁰Pero ti viniq ue mu xa'ibe schiquinal. Ja' no'ox tey ba stic' ta chuquel ti schi'ile ja' to ti mi itojbate. ³¹Pero i'ilat yu'un yan schi'iltac ta abtel ti jech ta spase. Jech o xal ti schi'iltaque toj c'ux laj ya'lic. Jech o xal ba yalbeic ya'i ti yajvalique. ³²C'alal jech laj ya'i ti ajvalile, lic sta ta iq'uel ti viniq ue. Jech ti ajvalile jech laj yalbe: “Chopol j'abelot. Q'uel avil, ti vu'une laj jtub ti avile ja' ti laj ac'anbun vocole. ³³Jech laj apas jechuc ec yu'un ti achi'ile ti jech chac c'u cha'al ti vu'un ic'uxubaj co'nton ta atojole”, xi. ³⁴Ti ajvalile tey icap sjol. Laj yal mantal ti ac'o yich' ep castigo ti yaj'abtele, ti ac'o stoj scotol ti yil eque. ³⁵Ja' jech ta spas ta atojolic ti Jtot ti oy ta vinajele ti mi mu xavac'be abaic perdón ta jujun tal ta sjunul avo'ntonic ti achi'il abaique —xi ti Jesuse.

Ti Jesuse ta xalbe smelol ti bajbaile

(Mr 10:1-12; Lc 16:18)

19 C'alal laj yo'nton ta chanubtasvanej ti Jesuse, iloc' batel ta Galilea banomil. Ibat c'alal ta Judea banomil. Ijelav batel ta jot uc'um Jordán ti oy ta sloq'ueb c'ac'ale. ²Ep ti cristianoetique sts'aclojic batel ti Jesuse. Jech xtoc laj scolta ep ti jchameletique.

³Oy jun chib jfariseoetic ti inopajic batel ta stojol ti Jesuse yo' ta sbajesic ya'i ta c'oc' ti yalojique. Jech lic sjac'beic:

—Albun ca'icutic, ¿mi xu' ta jbjaj ti cajnilcutic ta scoj ti c'usiuc no'ox ti spaltae? —xiic.

⁴Ti Jesuse jech itac'av:

—¿Mi mu'yuc avilojic ti jech ta xal ti sc'op Diose: “Ti ta sliquebal banomile, jun vinic, jun ants, laj smeltsan ti Diose”, xi? ⁵Ja' jech xtoc jech ta xal ti sc'op Dios xtoque: “Ti viniq ue ta scomtsan stot sme' yo' jech chba yic' ti yajnile. Jech ta xcomic ta jun”, xi. ⁶Jech o xal ti vinic schi'uc ti antse mu xa yu'unuc cha'vo'icuc. Jun ta xc'otic. Jech o xal ti viniq ue mu xu' ta xch'ac sbaic schi'uc ti yajnile ti c'alal ipasatic ta jun yu'un ti Diose —xi.

⁷Ti jfariseoetique jech laj sjaq'uaic: —¿C'u cha'al laj yal ti Moisesse ti xu' ta jpasbecutic svunal sventa ti ch'acobbaile yo' jech ta jbjaj jbacutic? —xiic.

⁸Ti Jesuse jech laj stac': —Ta scoj ti toj yij ti avo'ntonique. Jech o xal laj yalboxuc ti mantale ti xu' ta xach'ac abaic schi'uc ti avajnilique. Pero ti ta sliquebale, mu jechuc. ⁹Vu'un ta xcalboxuc ava'iic, buch'uuc no'ox ti viniq uetique ti ta sbaj sbaic schi'uc ti yajnile, ti mu ta scojuc ti ants ti laj sc'upin yan viniq ue, ti mi chba yic' yan antse, laj xa sta smul. Ja' jech xtoc buch'uuc no'ox ti viniq uetique ti mi ta xic' ti ants ti buch'u laj sc'upin yan viniq ue, laj xa sta smul —xi.

¹⁰Jech ti yajchanc'optaque jech laj yalic:

—Ti mi ja' jech sc'oplal ti viniq uetic schi'uc ti yajniliq ue, ja' más lec ti mu sa' ti yajniliq ue —xiic.

¹¹Ti Jesuse jech laj yal: —Mu scotolicuc xu' yu'unic. Ja' no'ox ti buch'utic jech ta x'ac'batic sna'ic yu'un ti Diose. ¹²Oy smelol ti c'u cha'al mu sa' yajnilic ti jlom

viniquetique. Oy jlom viniuetic ti stalelic o ti jech voqu'emique. Oy jlom viniuetic ti pasbiloc ta capone. Oy jlom mu sa' yajnilic ta sventa yo' jech ta xtun yu'un ti Diose. Ti buch'u jech ta x'ac'bat sna'e, ac'o spas —xi.

Ti Jesuse ta xac'be bendición ti ololetique

(Mr 10:13-16; Lc 18:15-17)

¹³Ic'bat tal jayibuc ololetic ta stojol ti Jesuse yo' jech ta scajan sc'ob ta stojolic, yo' ta stabe ta c'oponel Dios ta stojolic. Pero ti yajchanc'optaque lic spajtsanic ti buch'utic ta xiq'uic tael ti ololetique. ¹⁴Pero ti Jesuse jech laj yal:

—Mu xapajtsanic ti ololetic ti jech ta xtal ta jtojole. Yu'un ti buch'utic ventainbiloc yu'un ti Diose, co'ol s'elanj jech chac c'u cha'al ti ololetic li'e —xi.

¹⁵Jech ti Jesuse laj scajan sc'ob ta stojol ti ololetique. Ts'acal to iloc' batel ti bu oye.

Ti jc'ulej vinic ti laj sc'opon ti Jesuse

(Mr 10:17-31; Lc 18:18-30)

¹⁶Oy jun quem vinic ibat ta stojol ti Jesuse. Jech c'ot sjac'be: —Lequil jchanubtasvanej, albu ca'i, ¿c'usi lec sc'an ta jpas yo' jech ta jta ti jcuxlejal sbatel osile? —xi.

¹⁷Ti Jesuse jech laj stac': —¿C'u cha'al ta xavalbu ti lecune? Mu'yuc buch'u junucal lec. Ja' no'ox lec ti Diose. Pero ti mi ta xac'an ta xata acuxlejale, ch'uno ti mantaletique —xut.

¹⁸Ti quem vinique jech laj sjac': —¿C'usi mantalil? —xi.

Ti Jesuse jech laj yal:

—Mu xamilvan. Mu xasa' avants. Mu xa'elc'aj. Mu xajutbe smul achi'iltac. ¹⁹Ich'o ta muc' atos ame'. C'uxubino achi'iltac jech chac c'u cha'al ta xac'uxubin aba atuque —x'utat.

²⁰Ti quem vinique jech laj yal: —Scotol taje pasbil ono'ox tael cu'un ta jbic'tal. ¿C'usi xa yan sc'an ta jpas? —xi.

²¹Ti Jesuse jech laj yal: —Ti mi ta xac'an ti lec oyote, batan, chono scotol ti c'usitic oy avu'une. Ti stojole, ac'bo ti me'onetique. Ti mi jech ta xapase, oy ac'ulejal tey ta vinajel. Ts'acal to, la' ts'acliun batel —x'utat.

²²C'alal jech laj ya'i ti quem vinique, at o'nton xa iloc' batel, yu'un toj c'ulej.

²³Jech ti Jesuse tey lic yalbe ya'iic ti yajchanc'optaque: —Ta melec ta xcalboxuc ava'iic, ti buch'u jc'ulejetique toj vocol ta x'ochic ti bu ta xventainvan ti Dios ti oy ta vinajele. ²⁴Ta jcha'alboxuc, ti buch'u jc'uleje toj vocol ta x'och ti bu ta xventainvan ti Diose. Ja' más to xu' ta xjelav ta sat acuxa ti jun muc' ta camelloe —xi.

²⁵C'alal jech laj ya'iic ti yajchanc'optaque, ch'ayal ic'ot yo'ntonic. Jech o xal jech lic sjac'be sbaic:

—Ti mi jech taje, ¿buch'u xa ono'ox xu' ta xcol? —xiic.

²⁶Ti Jesuse tey laj sq'uel ti yajchanc'optaque. Jech lic yalbe: —Ta melec ta xcalboxuc ava'iic, ti viniuetic mu xu' yu'unic ta stuquic no'ox. Pero ti Diose xu' ta spas scotol —xi.

²⁷Jech o xal ti Pedroe jech laj yal:
—Cajval, ti vu'uncutique laj
xa quictacutic comel scotol ti
c'usitic oy cu'uncutique yo' jech
ta jts'acliotcutic batel. Jech o xal,
¿c'usi ta jtacutic? —xutic.

²⁸Ti Jesuse jech laj stac'be:
—Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ti
c'alal ta sta sc'ac'alil ti ta xcom ta
ach' scotole, tey chvul chotlucun
ta jpas mantal ti yan yutsil ti
vu'un co'ol j'elantique. Ja' jech
ti vo'oxuc ti laj ats'acliune tey ta
xachotiic ec yo' jech ta xapasic ta
mantal ti lajcha'chop snitilultac
ti Israele. ²⁹Buch'uuc no'ox ti laj
xa yictaic ti snaique, ti schi'ilic
ta voq'uele, ti stot sme'ique, ti
yajnil o mi smalalique, ti yalab
snich'nabique, ti yosilique ta
sventa ti ta xists'acliune, ta xich'be
sq'uexol vo'vinic (100) más. Ja' jech
xtoc ta xich'ic ti ach' cuxlejal sbatel
osile. ³⁰Pero ep ti buch'utic ich'bilic
ta muc' avi li'e, pero ja' mu'yuc
ich'biluc ta muc' ta xc'otic. Ep ti
buch'utic mu'yuc ich'biluc ta muc'
avi li'e, pero ja' ich'bilic ta muc' ta
xc'otic —xi.

**Ti j'abteletic ti laj
sbabac'opta ti Jesuse**

20 Ti Jesuse jech lic yal
xtoc: —Ti ventainel yu'un
ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan
jech chac c'u cha'al jun yajval
pinca ti sob iloc' batele, ba sa' talel
svinictac, yo' jech ta xtuch'ic ti
uvae. ²Ti ajvalile ti c'alal laj xa
sta ti yaj'abteltaque, laj yalbe ti ta
stoj jun denario taq'uin ta c'ac'ale.
Ts'acal to un, laj stac batel ta yosil,
ba abtejicuc. ³Ts'acal to un, nopol

xa batel baluneb ora ic'luman, iloc'
batel. Ja' o laj yil ta ch'ivit ti oy
viniquetic ti ch'abal yabtelique.
⁴Jech lic yalbe: “Batanic ta cabtel
ta stuch'el ti uvae. Ta jtojoxuc ti
c'uxi lec ta xava'iique”, xut. Jech
ti viniquetique bat abtejicuc. ⁵Yan
to velta, nopol xa batel o'lol c'ac'al,
iloc' batel ti ajvalile. Ja' o laj sta
xtoc viniquetic ti ch'abal yabtelique.
Laj stac batel ta yabtel xtoc. Yan
to velta ta oxib ora mal c'ac'al iloc'
batel. Ja' o laj sta xtoc ti viniquetic
ti ch'abal yabtelique. Laj stac batel
ta yabtel xtoc. ⁶Nopol xa bal vo'ob
ora mal c'ac'al iloc' batel ta ch'ivit
yan velta ti ajvalile. Ja' o tey laj sta
viniquetic ti ch'abal ti yabtelique.
Jech lic yalbe: “¿C'u cha'al li'
oyoxuc sjunul c'ac'al ti mu'yuc ta
xa'abtejique?” xi. ⁷Ti viniquetique
jech itac'avic: “Yu'un mu'yuc buch'u
sc'an ta xiyic'uncutic ta yabtel”,
xiic. Ti ajvalile jech lic yalbe:
“Batanic, ba abtejanic ta cosil. Ta
jtojoxuc ti c'uxi lec ta xava'iique”,
xut. ⁸C'alal mal xa ti c'ac'ale, ti
ajvalile laj yalbe ya'i ti buch'u
yich'oj ta sventa ti abtele: “Ic'lo
talel scotol ti caj'abteltaque. Tojo.
Ja' ba'yel xlic atoj ti buch'u ts'acal
xa och ta abtele. Ja' jech s'elan
xcholet ta xatoj bal ti caj'abteltaque,
yo' jech slajeb xa ta xich' stojolic ti
buch'utic ba'yel i'ochic ta abtele”,
xi. ⁹Jech o xal ti viniquetic ti nopol
xa vo'ob ora mal c'ac'al ti i'ochic ta
abtele, tal yich' stojolic. Tey itojatic
ts'acal jun denario taq'uin. ¹⁰C'alal
laj yich' stojolic ti viniquetic ti
ba'yel i'ochic ta abtele, laj snopic ti
más to ep ta xtojatic ti stuquique.
Pero mu'yuc bu itojatic más. Ja'

no'ox jun denario taq'uin i'ac'bat ec. ¹¹C'alal laj yich' ti stojolique, mu lecuc laj ya'iic ti co'ol itojatique. Jech o xal bat sc'anbeic parte ti ajvalile. ¹²Jech laj yalic: “Ti viniqetic ti ts'acal i'ochique, ti c'ajomal no'ox jun ora i'abtejqique, pero ta xquilcutic ti co'ol laj atojuncutique, c'alal ti vu'uncutique sjunul c'ac'al jts'icojcutic ti c'ac'ale”, xiic. ¹³Ti ajvalile jech laj stac'be: “Chi'iltic, mu'yuc c'usi chopol ta jpasboxuc. Mu'yuc bu ta xquelc'anbot ti ac'ac'ale. ¿Mi mu laj jchapantic ti jun denario ta jtojob ti c'ac'ale? ¹⁴Jech o xal tsaco ti atojole. Batan. Yu'un jech ta jc'an ta jtoj ti buch'u ts'acal i'och ta abtele jech chac c'u cha'al ti laj jtojobuque. ¹⁵Mu'yuc buch'u sventa ti c'usi ta jpas schi'uc ti jtaq'uine. ¿Mi yu'un van toj it'ix ta xava'i ti oy slequial co'ntone?” x'utatic. ¹⁶Ati va'i s'elan laj calboxuc taje, ja' jech ta xc'ot ta stojol ti cristianoetic ti buch'utic ep i'abtejcic ta jtojol ti yalajique. Ja' peq'uel ta xcom sc'oplallic. Yan ti buch'utic ti mu epuc i'abtejcic ta jtojol ti laj ya'iique, ja' cajal sc'oplal ta xcom. Yu'un ep ti buch'u ic'biliqique. Pero jun chib no'ox ti buch'u t'ujbiliqique —xi.

Ti Jesuse ta xal yan velta ti ta xchame

(Mr 10:32-34; Lc 18:31-34)

¹⁷C'alal ta xanavic batel ta sbeilal Jerusalem, ti Jesuse laj yic' loq'uel ti lajcha'vo' yajchanc'ope. Jech lic yalbe:

¹⁸—Q'uel avilic, li' ta xijmuyotic batel ta Jerusalem. Ti vu'un co'ol j'elantique ta xi'ac'at batel ta yoc

ta sc'ob ti banquialal paleetique schi'uc ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale. Ta xiyaq'uicun ta milel. ¹⁹Tey ta xiyaq'uicun batel ta stojol ti jyanlum cristianoetique yo' jech ta xislabanicun, ta xismajicun, ta xisjoc'anicun ta cruz. Pero ta yoxibal c'ac'al ta xicha'cuxi —xi.

Sme' ti Jacoboe, ti Juane oy c'usi ta sc'anbe ti Jesuse

(Mr 10:35-45)

²⁰C'alal ta xanavic batel ta Jerusalem, ja' o tey inopaj batel ta stojol Jesús sme' ti Jacoboe, ti Juane, ja' ti snich'nab ti Zebedeoe. Jech ti sme'lique c'ot squejan sba ta stojol ti Jesuse yo' jech ta sc'anbe volol. ²¹Ti Jesuse laj sjac'be ti antse:

—¿C'usi ta xac'an? —xut.

Ti antse jech laj yal:

—C'alal ta sta sc'ac'alilic ti ta xapas mantale, ac'o ave ti jmoj ta xapasic mantal schi'uc ti cha'vo' jquerem li'e, jun ta abats'i c'ob, jun ta ats'et c'ob —xi.

²²Ti Jesuse jech itac'av:

—Ti vo'oxuque mu xana' ti c'usi ta xac'anicue. ¿Mi ta xcuch avu'unic ta yich'el ti vocole jech chac c'u cha'al ta xquich' ti vu'une? —x'utatic.

Jech itac'avic:

—Ta xcuch cu'uncutic —xiic.

²³Ti Jesuse jech laj yal:

—Melel, ta xavich' avocolic jech chac c'u cha'al ta xquich'e. Pero ti jech ta xavalic ti ta jchotanoxuc jun ta jbats'i c'ob, jun ta jts'eb c'obe, ma'uc cabtel ta xcac' taje. Ja' ta x'ac'batic ti buch'utic jech chapanbil sc'oplallic yu'un ti Jtote —xi.

²⁴C'alal jech laj ya'lic ti yan lajunvo' yajchanc'optac ti jech laj sc'anique, tey lic ilinicuc ta stojol ti cha'vo'ique. ²⁵Pero ti Jesuse laj yic' talel ti yajchanc'optaque. Jech laj yalbe:

—Ti vo'oxuque xana'ic lec ti ajvaliletique tsots ta spas ta mantal ti cristianoetique. Jech xtoc ti buch'u tsots yabtel yich'ojique, cajal ta spasvan ta mantal. ²⁶Ti vo'oxuque mu jechuc xapasic. Mi ta xac'anic ti ich'biloxuc ta muc' ta xac'otique, ac'o abaic ta tunel yu'un ti yane. ²⁷Buch'uuc no'ox ti ta sc'an ti cajal ta xc'ote, ac'o yac' sba ta tunel yu'un ti yane. ²⁸Ja' jech ti vu'un ti co'ol j'elantique mu yu'unuc lital yo' ta jmosovin ti cristianoetique. Tal cac' jba ta tunel yu'unic. Yu'un lital cac' jba ta milel, yo' jech ta jtojbe scolelic ti epal cristianoetique —xi.

Ti Jesuse laj sjambe sat cha'vo' ma'sat

(Mr 10:46-52; Lc 18:35-43)

²⁹C'alal ta xa xloq'uic batel ta jteclum Jericoe, ep ti cristianoetic ti sts'aclojic batel ti Jesuse. ³⁰Ti ta be ti bu ta x'ech'ique, tey chotajtic ta ti' be cha'vo' ma'satetic. C'alal laj ya'lic ti tey ta x'ech' ti Jesuse, i'avanic:

—Cajval, Snich'on David, c'uxubinuncutic —xiic.

³¹Ti cristianoetique laj yalbeic ti ac'o ch'aniicque. Pero ti stuquique más to tsots i'avanic:

—Cajval, Snich'on David, c'uxubinuncutic —xiic.

³²Jech o xal ti Jesuse tey iva'i, laj yic' talel ti ma'satetique. Jech laj sjac'be:

—¿C'usi ta xac'anic ti ta jpase? —xut.

³³Ti stuquique jech itac'avic: —Cajval, ta jc'ancutic ti jamuc ti jsatcutique —xiic.

³⁴Ti Jesuse ic'uxubaj yo'nton yu'un. Jech o xal laj spicbe ti satique. C'alal jech laj spase, ta ora no'ox ijam ti satique. Tey laj xchi'inic batel ti Jesuse.

Ti Jesuse ta x'och batel ta Jerusalén

(Mr 11:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 C'alal nopol xa sc'an xc'ot ta Jerusalén ti Jesús schi'uc ti yajchanc'optaque, ic'otic ta jteclum Betfagé ti ta sts'el svitsal Olivose. Ti Jesuse laj stac jelavel cha'vo' yajchanc'op. ²Jech laj yalbe: —Batanic ta biq'uit jteclum le'e. Tey chucul ta xataic jun burro schi'uc jcot yol. Jitunic, ic'beicun talel. ³Ti mi oy buch'u c'usi ta xayalboxuque, albo ya'lic: “Ja' ta xtun yu'un ti Cajvale. Ta jsutesbot no'ox talel”, utic —xi.

⁴Ti jech taje, ja' ta sventa yo' ta xc'ot ta pasel ti jech laj sts'iba comel ti j'alc'ope:

⁵Albeic ya' ti buch'utic nacajtic ta jteclum Sione: “Q'uel avilic, ti Ajvalil avu'unique li' ta xtal ta atojolique.

Mu sna' stoy sba.

Cajal ta xtal ta burro, yol jun animal ti ja' jcuch-icatsile”, xi.

⁶Jech ti cha'vo' yajchanc'optaque ibatic. Jech laj spasic jech chac c'u cha'al i'albatic yu'un ti Jesuse. ⁷Laj yiq'uic talel ti me' burro schi'uc ti yole. Tey laj scajanic sc'u'ic ta sba. Jech ti Jesuse icaji batel. ⁸Ti

epal cristianoetique, oy jlom tey lic sq'ui'ananic ti sc'ui'ic ta be ti bu ta x'ech' ti Jesuse. Oy jlom laj sbojic c'ob te'. Laj slamanic ta be. ⁹Ti buch'utic jelavemic batele schi'uc ti comemic ta patile, tsots lic avanitic:

—Yan yutsil ti snich'on ti ajvalil Davide. Toj lec ti buch'u tacbil talel yu'un ti Diose. Jun yutsil ti Diose —xiic.

¹⁰C'alal i'och batel ta Jerusalén ti Jesuse, scotol ti cristianoetic ti tey ta Jerusalem tey xvochlajetic snet'-net' sbaic ta jmec. Jech ta sjac'olanbe sbaic:

—¿Buch'u le'e? —xiic.

¹¹Ti cristianoetique jech ta xalic: —Ja' ti j'alc'op Jesuse ti liquem talel ta Nazaret ti oy ta Galilea banomile —xiic.

Ti Jesuse bat xch'uba loq'uel ti temploe

(Mr 11:15-19; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹²Ts'acal to ti Jesuse ibat ta templo yu'un ti Diose. Tey laj snuts loq'uel scotol ti buch'utic ta xchonilajique, ti ta xmanolajique. Ja' jech xtoc laj svalc'unbe smexaic ti jeltaqu'uineticque schi'uc xilaic ti jchonpalomaetique. ¹³Jech lic yal:

—Ta xal ti Dios ti ts'ibabil ta se'ope: “Ti jnae ja' jtaobil ta c'oportunel”, xi. Pero ti vo'oxuque laj xa ajoybinic ta snail ch'en j'eleq'uetic —xi.

¹⁴Ti tey ta temploe inopajic talel ta stojol Jesús jun chib ma'satetic schi'uc coxovetic. Tey laj scoles.

¹⁵Ti banquilal paleetique schi'uc ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale laj yilic ti smuc'ul

stsatsale. Laj ya'iic xtoc ti jech tsots ta x'avanic ta templo ti ololetique: “Jun yutsil ti snich'on ajvalil Davide”, ti xiique. Jech o xal ti stuquique isoc sjolic. ¹⁶Jech laj yalbeic ti Jesuse:

—¿Mi xava'i ti va'i s'elan ta xalique? —xiic.

Ti Jesuse jech laj stac':

—Ta xca'i. Pero, ¿mi mu'yuc aq'uelojic ta sc'op Dios ti jech ono'ox ta xale?:

Pasbil avu'un ti jun yutsil ta xq'uejinic ti ololetique, ti jchu'nel-ololetique, xi ono'ox ti ts'ibabile —xi ti Jesuse.

¹⁷Tey laj yicta comel. Bat ta jteclum Betania. Tey i'ech' yu'un ti ac'obaltique.

Ti Jesuse ta xut ti icuxe

(Mr 11:12-14, 20-26)

¹⁸Sob xa ta yoc'lomal ti c'alal ta xcha'sut batel ta Jerusalén ti Jesuse, lic ya'i vi'nal. ¹⁹Tey laj yil jpets icux ti teq'uel ta ti' bee. Inopaj bal ta stsel. Ba sq'uel mi oy sat. Pero mu'yuc laj sta. Yanal no'ox. Jech o xal ti Jesuse jech laj yalbe ti icuxe: —Staojuc o yav ti jech ch'abal asat ta xacome —xut.

Ta ora no'ox lic taquijuc ti icuxe.

²⁰C'alal jech laj yilic ti yajchanc'optaque, ch'ayal ic'ot yo'ntonic. Tey lic sjac'beic ti Jesuse: —Albun ca'icutic, ¿c'u cha'al ti jech itaquij ta ora ti icuxe? —xutic.

²¹Ti Jesuse jech itac'av:

—Ta melel ta xcalboxuc ava'iic, ti mi ach'unojic ti xu' yu'un ti Diose, ti mi mu xana'eticuque, ma'uc no'ox jech ta xapasic jech chac c'u cha'al laj jpasbe ti icuxe. Xu' ta xavalbeic

ti vits li'e: "Loc'an batel, ba jipo aba ta nab", mi xavutique, jech ta xbat. ²²Scotol ti c'usitic ta xac'anbeic ti Diose, ti mi ta xach'unic ti ta xa'ac'batique, ta xavich'ic —xi.

Yabtel ti Jesuse

(Mr 11:27-33; Lc 20:1-8)

²³Ts'acal to ti Jesuse i'och bal ta templo. Ti c'alal tey ta xchanubtasvane, ja' o tey inopajic batel ti banquialal paleetique schi'uc ti moletic yu'un ti j'israeletique. Jech c'ot sjac'beic:

—Albun ca'icutic, ¿c'usi avabtel ti vi s'elan ta xapase? ¿Buch'u laj yac'bot avabtel? —xiic.

²⁴Ti Jesuse jech laj stac':

—Ja' jech ti vu'un eque, oy c'usi ta jc'an ta jac'boxuc ec. Ti mi xtac' avu'unique, ja' jechun ec ta xcalboxuc ava'iic ti buch'u laj yac'bun ti cabtele. ²⁵Albun ca'i, ti Juan j'ac'-ich'-vo'e, ¿buch'u laj stac' talel ti tal yac' ich' vo'e? ¿Mi tacbil tal yu'un ti Diose? ¿Mi tacbil tal yu'un ti cristianoetique? —xi.

Jech ti stuquique lic sjac'olanbe sbaic ti c'usi xu' ta xalique:

—Ti mi ta xcalbetic ti ja' tacbil tal yu'un Dios mi xijchiotique, jech ti Jesuse ta xistac'botic talel: "¿C'u cha'al mu'yuc bu laj avich'ic ta muc'?" xiyutotic. ²⁶Pero ti mi ta xcalbetic ti ja' tacbil tal yu'un ti viniquetic mi xijchiotique, toj xi'bal sba. Yu'un scotol ti cristianoetique xch'unojic ti ja' ic'opoj ta sventa Dios ti Juane —xiic.

²⁷Jech o xal jech laj yalbeic ti Jesuse:

—Mu jna'cutic —xiic.

Ti Jesuse jech laj yal:

—Ja' jech ti vu'un eque, mi ja'uc ta xcalboxuc ava'iic buch'u laj yac'bun cabtel ti vi s'elan ta jpase —x'utatic.

Ti cha'vo' nich'onil ti laj sbabac'opta ti Jesuse

²⁸Ti Jesuse jech laj yal xtoc:

—¿C'usi ta xanopic? Oy jun vinic ti oy chavo' snich'one. Ti vinique jech laj yalbe ti jun snich'one: "Nich'on, ti c'ac'al li'e, batan ta cosil, ba tuch'o ti uvae", xut. ²⁹Ti nich'onile jech itac'av: "Mu jc'an xibat", xi. Pero ts'acal to lic snop ti ja' lec ti ta xbat ta abtele. Jech o xal ibat. ³⁰Ts'acal to ti totile jech lic yalbe ti jun snich'on xtoque: "Nich'on, ti c'ac'al li'e, batan ta cosil, ba tuch'o ti uvae", xut. Ti nich'onile jech itac'av: "Lec oy, Tot, ta xibat", xi. Pero mu'yuc ibat. ³¹Albun ca'i ti vo'oxuque, ¿buch'u junucal ti laj spas ti c'usi laj sc'an ti stotique? —xi ti Jesuse.

Ti stuquique jech itac'avic:

—Ja' ti ba'yel nich'onile —xiic.

Ti Jesuse jech laj yal:

—Ta melec ta xcalboxuc ava'iic, ti jc'anpatantaquinetique schi'uc ti jsa'mulil antsetique, ja' ba'yel ta xac' sbaic ta ventainel yu'un ti Diose. ³²Ti Juan j'ac'-ich'-vo'e tal xchanubtasoxuc ti c'usi ta xapasic yo' lec oyoxuque. Pero ti vo'oxuque mu'yuc laj ach'unic. Yan ti jc'anpatantaquinetique schi'uc ti jsa'mulil antsetique laj xch'unic. Manchuc mi jech laj avilic, pero mu'yuc bu laj ajelta ti chopol avo'ntonique yo' jech ta xach'unicun —xi.

Ti chopol jch'om-osiletic ti laj sbabac'opta ti Jesuse

(Mr 12:1-12; Lc 20:9-19)

³³Ti Jesuse jech laj yal xtoc:

—A'yio ava'iic ti yan babac'op li'e. Oy jun yajval pinca ti lic sts'un ti uvae. Lic smac ta moc ti yosile. Ja' jech xtoc laj spasbe yavil yo' bu ta xich' pits'el ti uvae schi'uc jun natil luchlebal yo' ta sq'uel scotol. Ts'acal to un, laj yac' comel ta ch'om ti yosil ta stojol j'abteletic. Ibat ta nom. ³⁴C'alal sta xa sc'ac'alil ti ta xich' tuch'el ti sat uvae, laj stac batel jun chib yaj'abtel yo' jech chba sc'anic ti c'u yepal ta xich' ti stuque. ³⁵Pero ti jch'om-osiletique laj stsaquic ti buch'utic tacbilic talele. Ti june laj smajic. Ti june laj smilic. Ti june laj yac'beic ton. ³⁶Pero ti yajval osile yan to velta laj stac talel yaj'abteltac jech chac c'u cha'al ti ta ba'yele. Pero ti jch'om-osiletique ja' no'ox jech laj spasic jech chac c'u cha'al laj spasic ti ta ba'yele.

³⁷Ta slajeb xa laj stac batel snich'on stuc. Jech laj snop: “Ja' van ta xiyich'beicun ta muc' ti jnich'one”, xi. ³⁸Pero ti jch'om-osiletique, c'alal laj yilic ti ja' snich'on ti ajvalile, jech lic yalbe sbaic: “Le' xtal ti buch'u ta xich' comel ti osile. La' jmiltic yo' jech ta xcom ta cu'untic ti osile”, xut sbaic. ³⁹Jech o xal ti jch'om-osiletique laj stsaquic, laj xjochic loq'uel, laj smilic —xi ti Jesuse.

⁴⁰Ti Jesuse jech lic sjac'be ti cristianoetique:
—C'alal ta sut talel ti yajval osile, ÷c'usi ta spasbe ti j'abteletic taje?
—xi.

⁴¹Ti stuquique jech itac'avic:
—Ta smil scotol ti jmilvanej j'abteletique. Mi ja'uc juteb ta xc'uxubaj yo'nton yu'un. Ja' jech

xtoc ti yajval osile ta xlic sa' yan j'abteletic yo' ta xac' ta ch'om ti yosile, yo' jech ta xac'beic ti c'u yepal ta xich' slocl' ti yosile —xiic.

⁴²Ti Jesuse jech laj stac'be:

—Ti vo'oxuque, ÷mi mu'yuc aq'uelojic ti sc'op Dios ti jech ta xale?:

Ti ton ti bajbil yu'un ti j'abteletique, ts'acal to ja' jtunel icom ta sventa sliqueb ti nae.

Ja' yabtel stuc ti Cajvaltic Diose.

Jun yutsil ta xc'ot ta jtojoltic, xi. ⁴³Jech o xal ta xcalboxuc ava'iic, ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta atojolique, ta xbat ta yan. Ta xbat ta stojolic ti buch'utic sna' xaq'uic ti sloq'ue. ⁴⁴Buch'uuc no'ox ti ta xbajic ta sba ti tone, lilijem ta xc'otic. Mi cajal ta xc'ot ta sbaic ti tone, polvo ta xc'otic —xi.

⁴⁵C'alal jech laj ya'iic ti banquilal paleetique, ti jfariseoetique ivul ta yo'ntonic ti ja' sc'oplal stuquic ti jech i'albatic yu'un ti Jesuse. ⁴⁶Jech o xal ta sc'an ta stsaquic ox ya'iic. Pero ixilic yu'un ti cristianoetique. Yu'un scotol xch'unojic ti ta xc'opoj ta sventa Dios ti Jesuse.

Ti nupunel ti laj sbabac'opta ti Jesuse

(Lc 14:15-24)

22 Yan to velta ti Jesuse jech lic yal ta babac'op:

²—Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al jun ajvalil ti laj spas q'uin sventa ti ta xnupun ti snich'one. ³Ti ajvalile laj stac batel yaj'abteltac ta stojolic ti buch'utic ic'bilic yu'une. Pero ti buch'utic ic'bilique mu sc'an

xtalic. ⁴Yan to velta ti ajvalile laj stac batel yan yaj'abteltac ta stojolic ti buch'utic ic'bilic yu'une. Jech laj yalbe batel: “Batanic, ba albeic ya'i ti buch'utic ic'bilic cu'une ti chapal xa cu'un ti ve'lile. Laj xa jmil ti vacaxe schi'uc ti yan animaletic ti lec jubemique. Chapal xa scotol ti c'usitic ta xtune. Jech o xal ac'o talicuc ta ora”, xi. ⁵Pero ti buch'utic ic'bilique mu'yuc bu laj yich'beic ta muc' ti sc'op ti yaj'abtel ti ajvalile. Oy jlom bat abtejicuc ta yosilic. Oy jlom batic ta chonolajel. ⁶Ti jlom xtoque laj stsacbeic ta majel, laj smilic ti yaj'abteltac ti ajvalile. ⁷Jech ti ajvalile toj ech'em isoc sjol. Tey laj yalbe mantal ti yajsoldadotaque ti ac'o ba smilic ti jmilvanejetique schi'uc ti ac'o yich' chic'bel ti slumalique. ⁸Ts'acal to ti ajvalile lic yalbe ti yaj'abteltaque: “Chapajem xa scotol cu'un sventa ti q'uine. Pero ti buch'utic ic'bilic cu'une, ma'uc ic'bil cu'un jna'. ⁹Jech o xal batanic ti bu más ep ta x'ech'ic ti jbeinel ta callee. Ba iq'uaic tael ta q'uin ti c'u yepal ti tey ta xataique”, xi. ¹⁰Jech o xal ti yaj'abteltaque iloq'uaic batel ta calletic. Laj yiq'uaic tal scotol ti jbeineletic ti c'u yepal laj staique. Mu t'ujbiluc laj spasic. Jech ti sna ti ajvalile noj icom. ¹¹Jech o xal ti ajvalile i'och batel ta yut sna. Tey ba sq'uel ti buch'utic ic'bilic tael yu'une. Pero ti tey ta yut snae oy jun vinic ti mu'yuc bu slapoj sc'u' sventa ti nupunele. ¹²Jech laj yalbe: “Chi'iltic, ¿c'usi laj avut ti la'och tael li'e ti c'alal mu'yuc alapoj ti ac'u' sventa ti nupunele?” xut. Pero ti vinique

ts'ijil icom. ¹³Jech o xal ti ajvalile laj yalbe ya'i ti buch'utic ta xac' ti ve'lile: “Chucbeic yoc sc'ob ti vinic li'e. Jipic batel ta ic'al osil ti bu ta x'loq'ue, ti bu xc'uxuxet ti yee”, xi. ¹⁴Yu'un ep ti buch'u ic'bilique. Jun chib ti buch'u t'ujbilique —xi ti Jesuse.

Sc'oplal ti patane

(Mr 12:13-17; Lc 20:20-26)

¹⁵Jech ti jfariseoetique bat scomonopic yo' jech oy c'usi ta sjac'beic ti Jesuse, yo' jech mi oy c'usi chopol ta xal, yo' jech ta stabeic smul. ¹⁶Jech ti jfariseoetique laj staquic batel jun chib svinictac schi'uc jun chib svinictac ti ajvalil Herodese, ti jech laj yalic ta stojol ti Jesuse: —Jchanubtasvanej, jna'ojcutic lec ti ja' melet ti c'usi ta xavale. Jamal ta xavalbuncutic ti c'usi ta sc'an Dios ti ta jpascutique. Mu labluc xava'i ti c'usitic ta xayalbe ti cristianoetique. Yu'un mu t'ujbiluc xana' xapas. ¹⁷Jech o xal albus ca'icutic c'usi ta xanop. ¿Mi lec ti ta jtojtic ti patan taq'uin ti ta xich' ti ajvalil romanoe? ¿Mi mu lecuc? —xutic.

¹⁸Ti Jesuse laj yilbe yo'ntonic ti jech chopol ta snopique. Jech o xal jech laj yal:

—Ta xapac'ta abaic. ¿C'u cha'al ta xac'an ta xabajesicun ta c'oc'?

¹⁹Ac'bun quil jsep taq'uin ti ja' stojobil ti patane —xi.

Tey laj yich'ic tael jsep denario taq'uin. ²⁰C'alal laj sq'uel ti Jesuse, jech laj sjac'be:

—¿Buch'u sat, buch'u sbi li' tsacale? —xi.

²¹Ti stuquique jech laj staq'uic:
—Ja' ti ajvalile —xiic.

Jech o xal ti Jesuse jech laj yal:
—Ac'beic ti c'usi ja' yu'un ti
ajvalile. Ja' jech xtoc ac'beic ti c'usi
ja' yu'un ti Diose —xi.

²²C'alal jech laj ya'iiique, jech ti
stuquique ch'ayal ic'ot yo'ntonic.
Tey laj yictaic comel ti Jesuse.
Ibatic.

**Ta xjac'bat sc'oplal cha'cuxiel ti
Jesuse**

(Mr 12:18-27; Lc 20:27-40)

²³Ja' ono'ox jun sc'ac'alil taje, oy
jlom jsaduceoetic ibatic ta stojol ti
Jesuse. Ti jsaduceoetique xch'unojic
ti mu'yuc cha'cuxiel yu'un ti
animaetique. Jech o xal jech laj
yalic:

²⁴—Jchanubtasvanej, ti Moises
jech laj yal: “Mi oy jun vinic ti
ta xic' ti yajnil, ti mi chame, ti
mi ch'abal snich'on icome, jech o
xal ti yits'ine ta sc'an ti ac'o yic'
ti me'unal antse, yo' mu xch'ay
sts'unobal ti anima sbanquile”, xi.
²⁵Lec oy. Oy jchi'ilcutic ti vucubic
ta voq'uele. Ti sba banquillale laj
sa' yajnil. Icham. Mu'yuc snich'on
icom. Ts'acal to, yits'in ti animae
laj yic'be yajnil ti anima sbanquile.

²⁶Pero ti its'inale icham xtoc.
Mu'yuc snich'on icom. Ts'acal to
ti yoxibal its'inale laj yic' xtoc.
Pero icham. Mu'yuc snich'on icom.
Ja' jech ic'ot ta pasel yucubalic.

²⁷Ts'acal to icham ti ants xtoque.

²⁸C'alal ta sta sc'ac'alil ti ta
xcha'cuxiic ti animaetique, ðbuch'u
junucal ta xajnilanic ti antse c'alal
laj smalalin ti vucub viniquetique?
—xiic.

²⁹Ti Jesuse jech laj stac'be:

—Ch'ayemoxuc ti jech ta
xavalique. Yu'un mu xana'ic c'usi ta
xal ti sc'op Diose, ti smuc'ul stsatsal
ti Diose. ³⁰Ti c'alal ta xcha'cuxiic ti
animaetique, mu xa ta xic'an sbaic.
Ja' jech xtoc mu'yuc xa ta xaq'uic
ta nupunel ti yalab snich'nabique.
Jech ta xc'otic jech chac c'u
cha'al yaj'ángeltac ti Dios ti oy ta
vinajele. ³¹Ti jech ta xcha'cuxiic ti
animaetique, ðmi mu avilojicuc ti
jech ta xal stuc ti Dios ti ts'ibabil
ta sc'ope?: ³²“Vu'un Diosun yu'un
ti Abrahame, ti Isaaque, ti Jacobe”,
xi. Ta stojol ti Diose mu'yuc buch'u
chamem. Scotolic cuxulic —xi ti
Jesuse.

³³C'alal jech laj ya'iiique, ch'ayal
ic'ot yo'ntonic yu'un ti jech
ichanubtasvan ti Jesuse.

Ti mantal ti más tsots sc'oplale

(Mr 12:28-34)

³⁴C'alal jech laj ya'iic ti
jfariseoetic ti jech ts'ijajtic icomic ti
jsaduceoetique, lic stsob sbaic. ³⁵Oy
jun ta scotolic ti ja' jchanubtasvanej
yu'un ti mantale ti ta sc'an ta
slajeltsabe yo'nton ti Jesuse. Jech
c'ot sjac':

³⁶—Jchanubtasvanej, ðc'usi
mantalil ti más tsots sc'oplale? —xi.

³⁷Ti Jesuse jech itac'av:
—“C'ano ti Dios avu'une ta sjunul
avo'nton, ta sjunul ach'ulel, ta
sjunul snopobil avu'un”, xi. ³⁸Ja'
ti mantal ti más tsots sc'oplal taje.
³⁹Ti yan mantal ti jutuc mu co'oluc
schi'uque, ja' li'e: “C'uxubino ti
achi'iltaque jech chac c'u cha'al ti
ta xac'uxubin aba atuque”, xi. ⁴⁰Ti
chib mantal li'e tey xa stsoboj sba

scotol smantal ti Moisesese schi'uc ti c'u s'elan ichanubtasvan ti j'alc'optaque —xi.

¿Buch'u snitilul ti Cristoe?

(Mr 12:35-37; Lc 20:41-44)

⁴¹C'alal tey to tsobolic ti jfariseoetique, ti Jesuse jech laj sjac'be:

⁴²—¿C'usi ta xanopic ta stojol ti Cristoe? ¿Buch'u snitilul? —xi.

Jech itac'avic:

—Ja' snitilul ti Davide —xiic.

⁴³Ti Jesuse jech laj yal:

—Ti mi ja' snitilul ti Davide, ¿c'u cha'al ti Cajval xi ti David ta stojol ti Cristoe? Yu'un ti Davide, ta sventa ti ventainbil yo'nton yu'un ti Ch'ul Espíritue, jech laj yal:

⁴⁴Ti Diose jech laj yalbe ti Cajvale:

“La' chotlan ta jbats'i c'ob, ja' to mi sta yorail ta xac'bot ta avoc ta ac'ob ti avajcrontae”, x'utat ti Cristoe, xi.

⁴⁵¿C'u cha'al taje ti Cristoe ti ja' snitilul ti Davide, c'alal ti David xtoque Cajval ti xute? —xi ti Jesuse.

⁴⁶Ti jech laj yale, mu'yuc buch'u itac' yu'unic jbeluc ti c'ope. Ja' o tey laj yicta sbaic ti mu xa c'usi laj sjac'beic ti Jesuse.

Ti Jesuse laj svinajesbe smul ti jfariseoetique schi'uc ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale

(Mr 12:38-40; Lc 11:37-54; 20:45-47)

23 Jech ti Jesuse jech laj yalbe ya'ic ti cristianoetique schi'uc ti yajchanc'optaque:

²—Ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale schi'uc ti jfariseoetique

sva'anoj sbaic ta yalel smelol smantal ti Moisesese. ³Jech o xal, ch'unbeic, pasic ti c'usi ta xalique. Pero mu xachanbeic ti stalelique. Yu'un ti stuquique mu'yuc ta spasic ti c'usi ta xalique. ⁴Q'uel avil, ti stuquique ta xac'beic ep yicatsic ti cristianoetic ti mu xa xlic yu'unique. Yu'un ta sujic ta xcuchel ti icatsile. Pero ti stuquique mi ja'uc juteb ta stic' sni' sc'obic ta yiquel ti icatsile. ⁵Jech ta spasic scotol yo' lec ta x'ilatic. Yu'un ti stuquique lec ta xa'iic ti chucajtic ta sti'baic ta sc'obic ti smantal Dios ti ts'ibabil ta jamal poq'ue. Jech xtoc toj lec ta xa'iic ti más to nat ta slap ti sc'u'ique, ti oy lec ti stsitsimaltaque. ⁶Ta sc'anic ti más lec t'ujbil schotlebic ti bu ta xve'ique schi'uc ti chotlebal ich'bil ta muc' ta jujun ch'ul nae. ⁷Ta sc'anic ti nupbيلية, ti ich'bilic ta muq'ue, ti jchanubtasvanej ti x'utatic ta callee.

⁸Pero ti vo'oxuque ma'uc avabtelic ti ta xa'albatic jchanubtasvanej ti xa'utatique. Yu'un ti vo'oxuque achi'il no'ox abaic. Yu'un jun no'ox ti jchanubtasvanej avu'unique, ja' ti Cristoe. ⁹Mu'yuc buch'u xabis ta totil li' ta sba banomile. Yu'un jun no'ox Atotic ti oy ta vinajele. ¹⁰Ma'uc avabtel ti ta xac'anic biiltasel ti banquialal, xa'utatique. Yu'un ti banquialal avu'unique, ja' ti Cristoe. ¹¹Ti buch'u ti ta xac' sba ta tunel ta stojol ti yane, ja' ti buch'u más cajal ta atojolique. ¹²Yan ti buch'u cajal ta xac' sba ta stojol ti yane, ta spec'tsanat. Yan ti buch'u ta sbic'tajes sba ta stojol ti yane, ja' ta x'ac'at ta ich'el ta muc'.

¹³Jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, jfariseoetic, toj abol abaic. Ja' no'ox ta xapac'ta abaic. Yu'un ta xamac'beic sti' ti bu ta xventainvan ti Dios ti oy ta vinajele, yo' jech mu x'och avu'unic ti yane. Yu'un ti vo'oxuque mu xac'an xa'ochic. Mi ja'uc xavac' ochicuc ti buch'utic ta sc'an ta x'och ya'iiique.

¹⁴Jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, jfariseoetic, toj abol abaic. Ja' no'ox ta xapac'ta abaic. Ta xapojbeic snaic ti me'unal antsetique. Ts'acal to yo' jech mu xvinaj ti c'usi chopol ta xapasique, jech o xal un, jal ta xataic ta c'oponel ti Diose. Ti jech ta xapasique, tsots castigo ta xavich'ic.

¹⁵Jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, jfariseoetic, toj abol abaic. Ja' no'ox ta xapac'ta abaic. Avac'ojic persa ta sa'el mi oy bu jun vinic ta xchanubtasel jech chac c'u cha'al ti ach'unojique. Mi laj xa xch'un avu'unique, jech ti vinique chib to velta ta xjelav spucujil. Ja' mu sta ti vo'oxuque.

¹⁶Toj abol abaic ti vo'oxuque, ma'sat jnitvanejoxuc. Jech ta xavalic: "Ti buch'u ta sva'an ta rextigo ti temploe, mu persauc ta xc'ot ta pasel ti c'usi laj yale. Pero ti buch'u ta sva'an ta rextigo ti oro yu'un ti temploe, ja' persa ta xc'ot ta pasel", xachiic. ¹⁷Toj bolibemoxuc, ma'satoxuc. ¿C'usi ti más tsots sc'oplale? ¿Mi ja' ti oroe? ¿Mi ja' ti templo ti ta stunes ti oroe? ¹⁸Jech ta xavalic xtoc: "Ti buch'u ta sva'an ta rextigo ti altare, mu persauc ta xc'ot ta pasel ti c'usi laj yale. Pero ti mi ta sva'an ta rextigo ti smoton Dios ti tey cajal ta altare,

ja' persa ta xc'ot ta pasel", xachiic.

¹⁹Toj bolibemoxuc, ma'satoxuc.

¿C'usi ti más tsots sc'oplale? ¿Mi ja' ti smoton Diose? ¿Mi ja' ti altar ti ta stunes ti smoton Diose? ²⁰Ti buch'u ta sva'an ta rextigo ti altare, ma'uc no'ox ti jech ta sva'an ta rextigo ti altare. Laj xa sva'an ta rextigo xtoc ti smoton Dios ti tey cajal ta altare.

²¹Ti buch'u ta sva'an ta rextigo ti temploe, ma'uc no'ox ta sva'an ta rextigo ti temploe. Ja' jech xtoc laj xa sva'an ta rextigo ti Diose yu'un tey sventainoj ti temploe. ²²Ti buch'u ta sva'an ta rextigo ti vinajele, laj xa sva'an ta rextigo ti Diose, ti ja' tey chotol sventainoj ti vinajele.

²³Jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, jfariseoetic, toj abol abaic. Ja' no'ox ta xapac'ta abaic. Ti vo'oxuque ja' no'ox tsots sc'oplal ta xava'iic ti ta xaloq'uesic jujun lajlajuneb ti tul nichime, ti culantue, ti cominoe, yo' jech ta xavac'beic smotonin ti Diose. Pero mu xavich'ic ta muc' ti bu más tsots sc'oplal ta xchanubtasvan ti mantale jech chac c'u cha'al ti stuq'uil o'ntonale, ti sc'uxul o'ntonale, ti yich'el ta muc' ti Diose. Ja' tsots sc'oplal ti ta xapasic le'le. Pero mu me xavictaic ta yaq'uel ti lajlajunebe. ²⁴Ma'sat jnitvanejoxuc. Ti vo'oxuque mu xac'an xabiq'ueic ti nene use. Pero lec xava'iic sbiq'uel ti muc' ta camelloe.

²⁵Jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, jfariseoetic, toj abol abaic. Ja' no'ox ta xapac'ta abaic. Ti vo'oxuque ja' jech a'elanic jech chac c'u cha'al ti vasoe, ti platoe, ti lec ta xapoquic ti spate. Pero ti yut

avo'ntonique nojem ta yu'uninel, ta yelc'anel ti c'usi oy yu'un ta achi'iltaque. ²⁶Ma'sat jfariseo, poco ba'yel ti yut vasoe, ti yut platoe, yo' jech lec ta xcom ti yute schi'uc ti spate.

²⁷Jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, jfariseoetic, toj abol abaic. Ja' no'ox ta xapac'ta abaic. Ti vo'oxuque co'ol a'elanic jech chac c'u cha'al ti sna anima ti ta ba muquinale, ti lec saque, ti c'upil sba ta q'uelel ti spate. Pero ti ta yute, noj ta sbaquil anima ti ep ta tos ti c'usitic chopol teye. ²⁸Ja' jech a'elanic ti vo'oxuque. Ti apat axoconique lec ta xilic ti cristianoetique. Pero ti ta yut avo'ntonique, noj ta mulil, ja' no'ox ta xapac'ta abaic.

²⁹Jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, jfariseoetic, toj abol abaic. Ja' no'ox ta xapac'ta abaic. Ta xameltsanbeic lec sba smuquinal ti j'alc'opetique. Jech xtoc lec nichimtic xa ta xapasbeic ti sba smucobbail ti buch'u lec i'ech'ic li' ta sba banomile. ³⁰Pero ts'acal to un, ta xavalic: “Ti oyucotic xa ox c'alal cuxulic to ox ti jmolmuc'tique, mu'yuc bu laj jt'ic' jbat'ic ta smilel j'alc'opetic ti jechuque”, xachiic. ³¹Ti jech ta xavalique, laj xavinajes abaic ti ja' snitiluloxuc ti buch'utic laj smilic ti j'alc'optaque. ³²Tsutsesic yabtel ti amolmuc'totique ti c'u s'elan laj sliquesique.

³³Jti'val chon, ¿c'usi xavut ta xapoj abaic ta castigo yu'un ti tojob mulile? ³⁴Jech o xal ta jtac talel ta atojolic j'alc'opetic, jchanubtasvanejetic, bijil viniquetic.

Pero ti vo'oxuque ta xamilic jlom. Ta xajoc'anic ta cruz jlom. Jlom ta xamajic ta jujun ch'ul na avu'unic. Ta xanutsic loq'uel ta jujun jteclum. ³⁵Jech o xal cajal ta xc'ot ta abaic ti laj lajuc ta mil'el scotol ti lequil viniquetique, ti lic ono'ox talel ta stojol ti lequil Abele, ti ivul c'alal ta Zacarías, ja' snich'on ti Berequíase, ti vo'oxuc laj amilic ta yut templo ti ta sts'el ti altare. ³⁶Ta me'el ta xcalboxuc ava'iic, ti jech ilajic ta mil'el ti lequil viniquetique, scotol ta xcom ta abaic avi tana li'e.

Ti Jesuse ta x'oc' yu'un ti jteclum Jerusalene

(Lc 13:34-35)

³⁷Jerusalén, Jerusalén, ti vo'oxuque ta xamilic ti j'alc'opetique. Ta xapujbeic ton ti buch'utic tacbilic tal yu'un ti Diose. Ep ta velta ta jc'an ta jtsoboxuc jech chac c'u cha'al ti me' alac' ti ta stsob ti yalab ta yolon xiq'ue. Pero mu xac'anic. ³⁸Q'uel avilic, ti vo'oxuque jipbil ta xcom ti anaique. ³⁹Yu'un ta xcalboxuc ava'iic, mu xa bu ta xavilbeicun ti jsate, ja' to ti mi ta sta yorail ti ta xavalique: “Toj yan no'ox yutsil ti Buch'u tacbil tal yu'un ti Cajvaltic Diose”, ti mi xachiique —xi ta x'oc' ti Jesuse.

Ti Jesuse ta xal ti ta sta yorail ti ta xlilij ti temploe

(Mr 13:1-2; Lc 21:5-6)

24 C'alal iloc' batel ta templo ti Jesuse, ti tey xa ta xanav batele, inopaj batel ti yajchanc'optaque. Laj yac'beic yil ti temploe. ²Ti Jesuse jech laj yal: —Ti jech ta xavilic scotol li'e, ta me'el ta xcalboxuc ava'iic, ta sta

yorail ti mu jbejuc ton ti cajal ta xcom ta sba ti yan tone. Ta xlilij scotol —xi.

Svinajeb ti slajeb c'ac'ale

(Mr 13:3-23; Lc 21:7-24; 17:22-24)

³Ts'acal to tey ibatic ta vits Olivos. C'alal tey xa chotol ti Jesuse, ti yajchanc'optaque jech laj sjac'beic ta mucul:

—Albun ca'icutic, ¿c'usi ora ta xc'ot ta pasel taje? ¿C'usi señail ti ta xacha'sut talele? ¿C'usi señail ti slajeb c'ac'ale? —xiic.

⁴Ti Jesuse jech laj yal:

—Bijaníc me, mu me buch'u xaslo'laoxuc. ⁵Yu'un ep ti buch'utic sbiinojic ti jbi ti jech ta xalique: “Vu'unun ti Cristo”, ti xie. Jech o xal ep ti buch'u ta slo'lae. ⁶Ti vo'oxuque ta xava'ibeic sc'oplal ti oy la leto le'le, ti oy la leto taj toe, ti xie. Pero mu xaxi'ic. Yu'un jech ono'ox ta xc'ot ta pasel. Pero ma'uc to slajebal c'ac'al. ⁷Ti jun muc' ta lume ta xlic scrontain sbaic schi'uc yan muc' ta lum. Ja' jech xtoc ti jun ajvalile ta xlic scrontain sbaic schi'uc ti yan ajvalile. Ta xtal vi'nal. Ta xtal chamel. Bu'yuc no'ox oy niquel. ⁸Ti va'i s'elan taje, sliquebal to ti vocole.

⁹Jech ti vo'oxuque ta xa'ac'atic ta c'abal. Ta xavich'ic ilbajinel. Ta xavich'ic milel. Scotol cristianoetic xti'et sjolic ta atojolic ta jventa. ¹⁰Ti jech taje, ep ti buch'utic ta xch'ay ta yo'ntonic ta yich'el ta muc' ti Diose. Jech xtoc ta scrontain sbaic. Ta xac'an sbaic ta milel. ¹¹Jech xtoc ep jlo'lavanejetic ta xvul ta loq'uel ti ta xc'opojic ta sventa Dios ta xalique. Ep ta slo'laic ti cristianoetique. ¹²Ta

x'ayan ep ta tos ti mulile. Jech o xal ep ti buch'utic ta xictaic ti c'ux ta xa'i sbaique. ¹³Pero ti buch'u staoj o yav yo'nton xcham xlaje, ja' ta xcol. ¹⁴Ti lequil ach' c'op ti ja' ventainel yu'un ti Diose ta xich' puquel ta sbejel banomil, yo' jech ta sna'ic scotolic ti oy coltaele. Mi jech laj taje, ja' o xa slajebal c'ac'al.

¹⁵⁻¹⁶Ti j'alc'op Daniele laj sts'iba comel sc'oplal ti jsoquesvanej ti ta xch'ayvane. (Ti buch'u ta sq'uel li'e, ac'o ya'i lec ti c'usi ta xale.) C'alal ta xavilic ti ta xc'ot va'luc ta temploe, ac'o jatavicuc batel ta vitstic ti buch'utic nacalic ta Judea banomile. ¹⁷Jech xtoc ti buch'u oy ta scha'cojal snae, mu me xyal talel ta sloq'uesel ti c'usi ta xtun yu'une. ¹⁸Jech xtoc ti buch'u oy ta yosile, mu me sut talel ta stamel ti sc'u'e. ¹⁹Ti jech c'ac'al taje, abol sba ti antsetic ti buch'utic schi'uc ti yolique schi'uc ti buch'utic ta to xchu'un ti yolique. ²⁰Ti vo'oxuque, c'anbeic me ti Diose ti ma'ucuc me ta yorail sictic ti ta xajatavic batele, ti ma'ucuc me ta sc'ac'alil ti cuxob o'ntonale. ²¹Yu'un mu no'ox albajuc ti vocol ta xtale. Sba to velta ti jech ta xich' svocolic ti cristianoetique. Ja' mu sta ti ta sliquebal banomile. C'alal mi ech'e, mu xa sta jech. ²²Ti manchucuc ta sbic'tajes vocol ti Diose, mu'yuc buch'u junucal ta xcolic. Pero ta sbic'tajes ti vocole ta sventa sc'uxul yo'nton yu'un ti buch'u t'ujbilique.

²³Mi oy buch'u ta xalboxuque: “Q'uel avilic, li' xa oy ti Cristoe”, mi mo'oje: “Le' xa oy”, mi xayutique, mu xach'unic. ²⁴Yu'un toj ep ti jlo'lavanejetic ti ta xtal li' ta sba

banomile, ti ta sbis sbaic ta Cristoe. Mi mo'oje, ta xalic ti ja' viniuetic ti ventainbilic yu'un ti Diose. Ep ta xaq'uic ta ilel señaail ti tsots xu' yu'unique, yo' ta slo'laic ya'iic ti buch'u t'ujbilic yu'un ti Dios ti xu'uque. ²⁵Laj xa jpoco'alboxuc ava'iic ti jech ta xc'ot ta pasele. ²⁶Jech o xal mi oy buch'u ta xalboxuc: "Q'uel avilic, le' xa oy ta xocol banomil", mi xayutique, mu xabat tey. Mi ta xalboxuc: "Li' xa oy ta jun na", mi xayutique, mu xach'unic. ²⁷Yu'un ti c'alal ta sta yorail ti ta xicha'sut talele ti vu'un co'ol j'elantique, scotol ta xilic ti co'ol s'elan sactsel ti xvinaj ti xnoplajet xa ta vinajel ta sloq'ueb c'ac'ale, ta smaleb c'ac'ale. ²⁸Ti bu oy ti animae tey chba stsob sbaic ti xulemetique.

Ti c'u s'elan ta xtal ti Cajvaltique

(Mr 13:24-37; Lc 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹C'alal mi ech' xa yorail ti vocole, ta x'ic'ub ti c'ac'ale. Ti ue mu xa xac' ti xojobale. Ti c'analetique xlaj bajicuc yalel tal ta vinajel. Scotol ti c'usitic oy ta vinajele xlaj nicanuc. ³⁰Ja' o yorail ta xvinaj ta vinajel ti ta xicha'sut talel ti vu'un co'ol j'elantique. Scotol ti cristianoetic ti oyic ta sjoylej banomile ta x'oq'uic. Yu'un ta xiyilicun ti ta xital ta ba toc schi'uc jmuc'ul jlequilal ti vu'un co'ol j'elantique. ³¹Ja' o tey ta jpas ta mantal ti caj'ángeltaque ti tsots ac'o yoq'uisanic ti cornetae yo' ta stsobic tal ti calab jnich'nab ti t'ujbil cu'une, ti bu'yuc no'ox oyic ta sjoylej banomile.

³²C'alal ta xavilic ti ta x'uninaj sc'obtac, ta sjelta yanal ti icuxe,

xana'ic lec ti ja' o xa yorail ti ta xtal ti vo'e. ³³Jech xtoc, c'alal ta xavilic ti jech ta xc'ot ta pasel scotole, na'ic me lec ti nopolun xa talel ta ti' nae. ³⁴Ta melec ta xcalboxuc ava'iic, scotol ta xc'ot ta pasel c'alal mu to ta xchamic ti cristianoetic li'e. ³⁵Ti vinajele, ti banomile ta xlaj sc'oplal. Pero ti jc'ope mu sts'elbu' sc'oplal.

³⁶Ti sc'ac'alil yorail ti ta xitale, mu'yuc buch'u sna'. Mi ja'uc sna' ti ángeletic ti oyic ta vinajele. Mi ja'uc jna' ti vu'un Snich'onun ti Diose. Ja' no'ox sna'oj stuc ti Totil Diose. ³⁷Jech chac c'u cha'al ic'ot ta pasel ti c'alal cuxul to ox ti Noee, ja' no'ox jech ta xc'ot ta pasel ti c'alal ta xicha'sut tal ti vu'un co'ol j'elantique. ³⁸C'alal mu to ox xtal ti nojel ta vo'e, ti cristianoetic ja' no'ox batem ta yo'ntonic ti ve'el uch' vo'e, ti ta xic'an sbaique, ti ta xac' ta nupunel ti yalab snich'nabique. Ja' jech laj spasolanic o ja' to ti c'alal i'och bal ta barco ti Noee. ³⁹Mu'yuc ono'ox xa'iic c'uxi ital ti nojel ta vo'e. Ja' to laj ya'iic ti ta xnojic xa ta vo' scotolique. Tey ilaj scotolic. Ja' jech s'elan ta xc'ot ta pasel ti c'alal ta xicha'sut talel ti vu'un co'ol j'elantique. ⁴⁰Ti jech ora taje, oy chib viniuetic ti jmoj ta x'abtejic ta yosilique. Jun ta x'ic'at batel. Jun ta scomtsanat. ⁴¹Ja' jech xtoc oy chib antsetic ti jmoj ta xjuchnajiique. Jun ta x'ic'at batel. Jun ta scomtsanat. ⁴²Jech o xal ti vo'oxuque viq'uiluc me asatic. Yu'un mu xana'ic ti c'usi ora ta xital ti Ajvalilune. ⁴³Na'ic me lec, ti sna'uc ti jun yajval na ti c'usi ora ta x'och talel ti j'eleq'ue, mu'yuc ta xvay ti jechuque. Tey

julavem o yo' mu xjambat sna yu'un ti j'eleque. ⁴⁴Ja' jech ti vo'oxuc eque, chapalucoxuc me. Yu'un mu xana'ic ti c'usi ora ta xicha'sut talele. Ti vu'un co'ol j'elantique yic'al ja' o ta xivul c'alal ma'uc yorail ti ta xanopique.

Ti lequil j'abtele, ti chopol j'abtele

(Lc 12:41-48)

⁴⁵Ti buch'u lequil j'abtele, ti oy sbijile, ta x'ac'bat sventain comel sna ti yajvale, yo' jech ta xac'be sve'el ti schi'iltac ta abtel ti c'alal ta sta yorail ti ta xve'ique. ⁴⁶Xmuyubaj no'ox ti j'abtele ti c'alal yacal ta spas yabtel ta xvul taatuc yu'un ti yajvale. ⁴⁷Ta melet ta xcalboxuc ava'iic, ti yajvale ta xac'be sventain ti yaj'abtele scotol ti c'usitic oy yu'une. ⁴⁸Pero mi ja' jun chopol j'abtele, ta snop ti jal to sc'an xtal ti yajvale. ⁴⁹Jech o xal ta xlic yilbajin ti schi'iltac ta abtele. Tey chotol ta ve'el, ta uch' vo' schi'uc jyacubeletic. ⁵⁰Ja' yu'un un, ti chopol j'abtele ch'ayal yo'nton ta xvul taatuc yu'un ti yajvale, ja' ti mu sna' c'usi ora ta xvule. ⁵¹Jech ti ajvalile ta xac'be yich' tsots castigo ti chopol j'abtele. Jech ta xich' castigo jech chac c'u cha'al ta xich'ic ti buch'utic ta spac'ta sbaique. Jech o xal umbi, tey ta x'oc', tey xc'uxuxet ye —xi.

Ti lajuneb tsebetic ti laj sbabac'opta ti Jesuse

25 Ti Jesuse jech laj yal xtoc: —Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al lajuneb tsebetic ti yich'ojic batel ti slamparaic ti chba

snupic ta be ti jnupunel vinique. ²Oy vo'ob ti mu'yuc sbijilique. Oy vo'ob ti oy sbijilique. ³Ti vo'ob ti mu'yuc sbijilique, ti c'alal laj yich'ic batel ti slamparaique, mu xa bu laj yich'ic batel yan aceite yo' ta snojesic yan velta. ⁴Pero ti vo'ob bijique, ti c'alal laj yich'ic batel ti slamparaique, laj to yich'ic batel yan aceite ta limite. ⁵Ti jnupunel vinique ijali. Jech o xal itsacatic ta vayel scotolic. Jech ivayic. ⁶Nopol xa van o'lol ac'obal ti c'alal ja' o oy buch'u tsots i'avan ti jech laj yale: “Tal xa ti jnupunel vinique. Loc'anic talel. La' nupic ta be”, xi. ⁷Scotol ti tsebetique iliquic, lic xchapanic ti slamparaique. ⁸Pero ti vo'ob ti mu'yuc sbijilique jech laj yalbeic ti vo'ob bije: “Ac'buncutic jutebuc avaceiteic. Yu'un ti jlamparacutique ta xa sc'an ta xtub”, xiic. ⁹Pero ti bijil tsebetique jech laj staq'uic: “Mu stac'. Ti mi ta xcac'cutique, mu xloc' o cu'uncutic. Ja' jech xtoc mu xloc' o avu'unic ec. Ja' lec, batanic ti bu ta xchone. Manic ti ta xtun avu'unique”, xiic. ¹⁰C'alal jech batemic ta smanel ti yaceiteic ti bolat tsebetique, ja' o ivul ti jnupunele. Yan ti bijil tsebetique, ti xchapanoj ono'ox sbaique, i'ochic batel schi'uc ti jnupunele. Imac ti ti' nae. ¹¹Ts'acal to italic ti yan tsebetique. Jech laj yalic: “Cajval, Cajval, jambuncutic”, xiic. ¹²Pero ti jnupunele jech laj stac': “Ta melet mu xacojtiquinic”, x'utatic —xi ti Jesuse.

¹³Ti Jesuse jech laj yal: —Ti vo'oxuque vic'luc me asatic. Yu'un mu xana'ic ti c'usi ora, c'usi c'ac'alil ta xital ti vu'un co'ol j'elantique —xi.

**Ti j'abteletic ti laj yich'ic ti taq'uine
ti laj sbabac'opta ti Jesuse**

(Lc 19:11-27)

¹⁴Ti Jesuse jech laj yal xtoc:

—Ti ventainel yu'un ti Dios ti oy ta vinajele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al jun vinic ti c'alal ta xa xloc' batel ta yan lume, laj sta ta iq'uel ti yaj'abteltaque ti ta xac'be comel svuntain ti staq'uine.

¹⁵Ti jun yaj'abtele i'ac'bat comel vo'ob mil taq'uin. Ti jun xtoque i'ac'bat comel cha'mil. Ti jun xtoque i'ac'bat comel jmil. Jech laj spas, ja' ti c'u s'elan xtojobic ta spiquele. Jech ti ajvalile ibat. ¹⁶Ti j'abtel ti buch'u laj yich' comel ti vo'ob mil taq'uine, lic abtejuc schi'uc. Tey ijolin yu'un vo'ob mil. ¹⁷Ja' jech xtoc ti jun j'abtel ti buch'u laj yich' comel ti cha'mile, lic abtejuc schi'uc. Tey ijolin yu'un cha'mil. ¹⁸Pero ti j'abtel ti buch'u laj yich' comel ti jmile, ja' no'ox bat sjom ch'en ta banomil. Laj snac'be staq'uin ti yajvale.

¹⁹Ta sjalil to un, isut talel ti ajvalile. Tey lic xchapan cuenta schi'uc ti yaj'abteltaque. ²⁰Ja' ic'ot ba'yel ti buch'u laj yich' ti vo'ob mil taq'uine. Jech laj yal: “Cajval, li' oy ti ataq'uin ti laj avac'bun comel ti vo'ob mile. Ja' jech xtoc li' oy vo'ob mil ti ijolin talel cu'une”, xi. ²¹Ti ajvalile jech laj yal: “Lec oy. Lequil j'abtelot. Lec laj aventain ti juteb laj cac'bot comele. Jech o xal más to ep ta xac'bot aventain. Muyuban, ochan talel ta jtojol”, xi. ²²Ts'acal to ic'ot ti buch'u laj yich' comel ti cha'mil taq'uine. Jech laj yal: “Cajval, li' oy ti cha'mil ti

laj avac'bun comele. Ja' jech xtoc li' oy cha'mil ti ijolin cu'une”, xi. ²³Ti ajvalile jech laj yal: “Lec oy. Lequil j'abtelot. Lec laj aventain ti juteb ti laj cac'bot comele. Jech o xal más to ep ta xac'bot aventain. Muyubajan. Ochan talel ta jtojol”, xi. ²⁴C'alal ic'ot ti buch'u laj yich' ti jmil taq'uine, jech laj yalbe ti yajvale: “Cajval, jna' lec ti tsots vinicote. Ta xatsob ti ts'unobal ti bu mo'cot laj ats'une. Jech xtoc ta xatsob ti ts'unobal ti bu mo'cot laj avije. ²⁵Jech o xal lixi', libat jnac' ta lum ti ataq'uine. Li' oy ti ja' avu'une”, xi. ²⁶Ti ajvalile jech laj yal: “Ch'ajil j'abtel. Chopol j'abtel. ¿Mi xana' xa ono'ox lec cac'tic ti ta jtsob ti bu mo'cun laj jts'une, ti ta jtsob ti bu mo'cun laj jviye? ²⁷Mi jeche, ja' lec ti batuc atic' ta banco ti jtaq'uine, yo' oy xa sjol ti jtaq'uin ta xquich' ti c'alal ta xivule”, xi. ²⁸Jech o xal ti ajvalile jech laj yalbe ti buch'utic tey oyique: “Pojbeic tal ti jmil taq'uin ti yich'oje. Ba ac'beic ti buch'u yich'oj ti lajunmile. ²⁹Yu'un ti buch'u oy yu'une, ta x'ac'bat más yo' oy sobrail yu'un. Pero ti buch'u mu x'abtej schi'uc ti juteb i'ac'bate, ta xpojbat sutel ti juteb ti ac'bile. ³⁰Ti chopol j'abtel li'e jipic batel ta ic'al osil ti bu ta xoq'uita sbae, ti bu xc'uxuxet ti yee”, xi ti ajvalile —xi.

Ta xich' chapanel ti cristianoetique

³¹Ti Jesuse jech laj yal xtoc:

—C'alal xtal ochcun ta Ajvalil ti vu'un co'ol j'elantique, joyolic ti caj'ángeltac ta xichoti ta lequil chotlebal ti yan yutsile. ³²Ta stsob sbaic tal ta jtojol scotol ti

cristianoetic ti oyic ta jujun lume. Ta jch'ac loq'uel ti cristianoetique jech chac c'u cha'al ta spas ti jq'uelchije ti ta xch'ac loq'uel ti schij ti capal schi'uc ti schivoe. ³³Ti chije ta xcac' ta jbats'i c'ob. Yan ti chivoe ta xcac' ta jts'et c'ob. ³⁴Jech ti vu'un Ajvalilune jech ta xcalbe ya'i ti buch'u oyic ta jbats'i c'obe: "La'ic ta jtojol ti vo'oxuc ti la'ich'atic ta c'ux yu'un ti Jtote. Ochanic ti bu ta xventainvan ti Jtote. Yu'un jech ono'ox chapanbil ac'oplalic ti c'alal mu'yuc to ox bu meltsajem ti banomile. ³⁵Yu'un ti c'alal laj ca'i ti vi'nale, laj amalq'uunicun. C'alal laj ca'i ti taqui ti'ile, laj avac'beicun vo' cuch'. C'alal laj avilicun ti jcotcovilune, laj aviq'ucun ochel ta anaic. ³⁶C'alal laj avilicun ti ch'abal jc'u'e, laj avac'beicun. C'alal laj ava'iic ti jchamelune, ay aq'uelicun. C'alal tiq'uuilun ta chuquele, ay aq'uelicun", xichi ta stojolic. ³⁷Jech o xal ti buch'utic lec xa x'ilatic yu'un ti Diose jech xlic yalic: "Cajval, ¿bu laj jmalq'uinotcutic ti c'alal laj ava'i vi'nale? ¿Bu laj cac'botcutic avuch' vo' ti c'alal laj ava'i taqui ti'ile? ³⁸¿Bu laj quilotcutic ti jcotcovilote, ti laj quic'otcutic ochel ta jnacutique? ¿Bu laj cac'botcutic ac'u' c'alal ch'abal ac'u'e? ³⁹¿Bu ay jq'uelotcutic ti c'alal ip ta xava'ie? ¿Bu ay jq'uelotcutic ti c'alal tiq'uuilot ta chuquele?" xiic ta jtojol. ⁴⁰Ti vu'un Ajvalilune jech ta jtac'beic: "Ta meel ta xcalboxuc ava'iic, ta sventa ti jech laj ac'uxubinic ti jun jchi'ile, ac'o mi peq'uel ti sc'oplale, ja' laj ac'uxubinicun", xichi ta stojolic.

⁴¹'Ti vu'un Ajvalilune jech ta xcalbe ti buch'u oyic ta jts'et c'obe: "Ch'aco abaic ta jtojol ti vo'oxuc chopol ac'oplalique. Batanic ta c'oc' sbatel osil ti bu meltsanbil ti ja' sventa ti pucuje schi'uc ti yaj'ángeltaque. ⁴²Yu'un c'alal laj ca'i vi'nale, mu'yuc bu laj amalq'uunicun. C'alal laj ca'i taqui ti'ile, mu'yuc bu laj avac'beicun vo' cuch'. ⁴³C'alal jcotcovilune, mu'yuc bu laj aviq'ucun ochel ta anaic. C'alal ch'abal ti jc'u'e, mu'yuc bu laj avac'beicun. C'alal ipune, tiq'uuilun ta chuquele, mu'yuc bu ay aq'uelicun", xichi ta stojolic. ⁴⁴Jech ti stuquique jech ta xalic: "Cajval, ¿bu laj quilot ti ta xava'i ti vi'nale, ti ta xava'i ti taqui ti'ile, ti jcotcovilote, ti ch'abal ac'u'e, ti ip ta xava'ie, ti tiq'uuilot ta chuquele, ti mu'yuc laj jcoltaotcutic ti ta xavale?" xiic. ⁴⁵Ti vu'un Ajvalilune jech ta jtac'beic: "Ta meel ta xcalboxuc ava'iic, ta sventa ti mu'yuc laj ac'uxubinic ti achi'ilique, ac'o mi peq'uel ti sc'oplale, ja' vu'un ti mu'yuc laj ac'uxubinicun", xichi ta stojolic. ⁴⁶Ts'acal to ti buch'utic chopolique ta xbatic ta tojob mulil sbatel osil. Yan ti buch'utic lec xa x'ilatic yu'un ti Jtote ta xbatic ta sventa cuxlejaj sbatel osil —xi ti Jesuse.

Chapanbil xa sc'oplal ti ta xich' tsaquel ti Jesuse

(Mr 14:1-2; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)

26 C'alal jech laj yal ti Jesuse, tey lic yalbe ti yajchanc'optaque:

²—Ti vo'oxuque xana'ic ti chib xa c'ac'al sc'an ti q'uin Colele.

Jech ti vu'un ti co'ol j'elantique ta xiyaq'uic ta c'abal yo' ta xisjipanic ta cruz —xi.

³Ti banquial paleetique, ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, ti moletic yu'un ti j'israeletique ta stsob sbaic ec ta yamaq'uil sna ti Caifase, ja' ti banquial yu'un ti paleetique.

⁴C'alal tey xa tsobolique, lic scomonopic c'u s'elan ta mucul ta stsaquic ti Jesuse, yo' ta xaq'uic ta milel. ⁵Jech lic yalbe sbaic:

—Ma'uc ta yorail q'uin ta jtsactic yo' jech mu xlic c'op yu'un ti epal cristianoetique —xut sbaic.

Ti ants ti laj smal perfume ta sjol ti Jesuse

(Mr 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶Ti Jesuse tey oy ta jteclum Betania ta sna ti Simone, ja' ti jc'a'emal-chamel sbiinoje. ⁷Tey inopaj batel jun ants ti yich'oj batel sjarro ti meltsanbil ta alabastro tone. Noj ta aceite ti mu ta perfumee ti toyol stojole. C'alal chotol ta mexa ti Jesuse, ti antse ba smalbe ta sjol ti aceitee. ⁸C'alal laj yilic ti yajchanc'optaque, chopol laj ya'iic. Jech lic yalbe sbaic:

—¿C'u cha'al laj yixlan ti mu'il perfumee? ⁹Xu' ta xich' chonel ta toyol stojol ti jechuque, yo' jech ta xich' coltael ti buch'u abol sbaique —xiic.

¹⁰Ti Jesuse laj ya'i. Jech o xal jech laj yalbe:

—¿C'u cha'al ta xavaq'uic ta at o'nton ti ants li'e? Yu'un toj lec ti c'usi laj xa spasbune. ¹¹Ti buch'utic abol sbaique li' ono'ox oy ta atojolique. Yan ti vu'une

mu scotoluc c'ac'al li' oyun ta atojolique. ¹²Ti jech laj smalbun ta jba ti aceitee, ja' sventa jmucobbail. ¹³Ta melet ta xcalboxuc ava'iic, bu'yuc no'ox ti ta xich' ael ti lequil ach' c'op ta sjoylej banomile, tey xvinajesbat sc'oplal ti ants ti jech laj spas ta jtojole, yo' jech mu xch'ay sc'oplal —xi.

Ti Judase ta xac' ta c'abal ti Jesuse

(Mr 14:10-11; Lc 22:3-6)

¹⁴Oy jun ta slajcha'vo'al ti yajchanc'optac ti sbiinoj Judas Iscariotee, bat sc'opon sbaic schi'uc ti banquial paleetique. ¹⁵Jech laj yal:

—¿C'u yepal ta xavac'bun yo' ta xac' ta ac'obic ti Jesuse? —xi.

Jech o xal ti stuquique laj yaq'uic lajuneb scha'vinic (30) ta sep saquil taq'uin.

¹⁶C'alal yich'oj xa taq'uin ti Judase, ja' o lic snopilan c'usi ta xut yo' jech ta xac' ta cabal ti Jesuse.

Sna'obil ti Cajvaltique

(Mr 14:12-25; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)

¹⁷Ti sliquebal c'ac'al ti q'uin ti c'alal ta sve'ic ti pan ti ch'abal yich'oj ti spajubtasobile, jech ti yajchanc'optaque inopajic batel ta stojol ti Jesuse. Jech lic sjac'beic: —Albun ca'icutic, ¿bu ta xac'an ti chba jpascutic ti ve'lil yo' jech ta xave' sventa ti q'uin Colele? —xutic.

¹⁸Ti Jesuse jech itac'av:

—Batanic ta sna jun vinic ti le' ta jteclume. Albeic ya'i: “Jech ta xal ti Jchanubtasvaneje: Nopol xa corail. Li' ta ana ta xive'cutic sventa ti q'uin Colele schi'uc ti

cajchanc'optaque, xi ti Cajvale", xavutic —xi ti Jesuse.

¹⁹Ti yajchanc'optaque jech laj spasic jech chac c'u cha'al i'albatic yu'un ti Jesuse. Tey laj xchapanic ti ve'lil sventa ti q'uin Colele.

²⁰C'alal i'och xa ti ac'obale, ti Jesuse tey chotolic ta mexa schi'uc ti lajcheb yajchanc'optaque. ²¹C'alal xyaquetic ta ve'ele, ti Jesuse jech lic yal:

—Ta melez ta xcalboxuc ava'iic, oy jun avu'unic ti vo'oxuque ti ta xavaq'uicun ta c'abale —xi.

²²C'alal jech laj ya'iique, ochic ta at o'nton. Tey lic yalic ta stojol ti Jesuse:

—Cajval, ¿mi ja' van li' vu'une? xiic ta jujun tal.

²³Ti Jesuse jech laj stac':

—Ti buch'u ta xiyac' ta c'abale, ja' ti buch'u jun jsets' ta xive'cutique.

²⁴Ti vu'un co'ol j'elantique jech ono'ox ta xc'ot ta jtojol jech chac c'u cha'al ti ts'ibabil ta sc'op Diose. Pero toj abol sba ti vinic ti buch'u jech ta xiyac'un ta c'abale. Ja' lec ti manchucuc ivoq'ue —xi.

²⁵Jech ti Judase ti j'ac'vanej ta c'abale, jech lic yal:

—Jchanubtasvanej, ¿mi ja' van ti vu'une? —xi.

Ti Jesuse jech laj stac'be:

—Ja' ti vo'ote —xut.

²⁶C'alal xyaquet ta xve'ique, ti Jesuse lic stsac ti pane. Laj yalbe vocol ti Diose. Ts'acal to laj xet. Laj yac'be ti yajchanc'optaque. Jech lic yal:

—Ve'anic ti pan li'e, ja' ti jbec'tale —xi.

²⁷Ts'acal to ti Jesuse lic stsac ti yavil ya'lel uvae. Laj yalbe vocol

ti Diose. Ts'acal to laj yac'be ti yajchanc'optaque. Jech laj yal: —Uch'an acotolic ti ya'lel uva li'e. ²⁸Yu'un ti ya'lel uva li'e, ja' xa ti c'ot xa ta spasel ti ach' trate ta sventa ti ta xmal ti jch'ich'ele, ti ja' sventa ta staic perdón yu'un smulic scotol ti cristianoetique. ²⁹Ta melez ta xcalboxuc ava'iic, slajeb velta ti jech ta xcuch' ti ya'lel uvae. Ja' to jmoj ta xcuch'tic ach' ya'lel uva ti c'alal ta jtsob jbatc ti bu ta xventainvan ti Jtote —xi ti Jesuse.

Ti Jesuse ta xalbe ti Pedroe ti ta xmuca'ta yo'ntone

(Mr 14:26-31; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

³⁰C'alal laj yo'ntonic ta sq'uejintael jun q'uejoje, tey ibatic ta vits Olivos. ³¹Ja' yu'un ti Jesuse jech laj yal:

—Acotolic ti vo'oxuque ta xchibaj avo'ntonic ta jtojol ti ac'obaltic li'e. Yu'un jech ta xal ti ts'ibabil ta sc'op Diose: “Ta xcac' ta milel ti jq'uelchije. Jech ti chije tan puc ta xbat”, ti xie. ³²C'alal ta xicha'cuxie, vu'un ta xijelav batel ta Galilea banomil. Ts'acal to ta xac'otic ti vo'oxuque —xi.

³³Ti Pedroe jech laj yal:

—Manchuc mi ta xchibaj yo'ntonic ti yane, ti vu'une mu xchibaj co'nton —xi.

³⁴Ti Jesuse jech laj yal:

—Ta melez ta xcalbot ava'i, Pedro, ti ac'obaltic li'e c'alal mu to xlic oc'uc ti cotse, oxib xa ox velta ta xaval ti mu xavojtiquinune —x'utat.

³⁵Pero ti Pedroe jech laj stac'be ti Jesuse:

—Ta jamal ta xcalbot ava'i, manchuc mi jmoj ta xijlajotic

ta milel, mi ja'uc ta xcal ti mu xacojtiquine —xi.

Pero ma'uc no'ox jech laj yal ti Pedroe. Ja' jech laj yalic ti yan xtoque.

Ti Jesuse ta sc'opon Dios ta ts'unobaltic Getsemaní

(Mr 14:32-42; Lc 22:39-46)

³⁶C'alal ic'otíc ta ts'unobaltic ti ja' Getsemaní sbie, ti Jesuse jech laj yalbe ti yajchanc'optaque:

—Chotlanic to comel li'e. Vu'une chba jta ta c'oponel ti Dios le' ta jote —xi.

³⁷Ti Jesuse yic'oj bal ti Pedroe schi'uc ti cha'vo' snich'on ti Zebedeoe. Ti Jesuse lic ya'i ta yo'nton ti mu xa jayloq'ueluc x'ech' ta xa'i ti vocole. ³⁸Jech o xal jech laj yal:

—Ta xicham ta at o'nton xca'i. Comanic to li'e. Mu xavayic. Vic'lo me asatic —xut.

³⁹Jech ti Jesuse jech snatil ibat. Tey laj spatán sba ta lum. Laj sta ta c'oponel ti Diose ti jech laj yale:

—Tot, ti xu'uc ti mu xquich' ti jvocolé, coltaun yo' mu xc'ot ta jtojol. Pero ma'ucuc me ta xc'ot ta pasel ti c'usi ta je'an jtuque. Ja' ac'o c'otuc ta pasel ti c'usi ta xac'an atuque —xut.

⁴⁰Ti Jesuse isut batel ti bu icomic ti yajchanc'ope. Pero vayemic c'ot sta. Jech o xal ti Jesuse jech laj yalbe ti Pedroe:

—¿Mi mu xu' avu'unic ta xachi'inicun ti vic'luc asatic junuc orae? ⁴¹Vic'luc me asatic. Taic me ta c'oponel ti Diose yo' jech mu xastsaloxuc ti pucuje. Ta melel, oy yip ti avo'ntonique. Pero mu'yuc yip ti abec'talique —xi.

⁴²Ti Jesuse icha'sut batel schibal velta ti bu ta sta ta c'oponel ti Diose. Jech lic yal:

—Tot, mi mu xac'an ta xavet'esbun ti jvocolé, ac'o c'otuc ta pasel ti c'usi ta sc'an avo'ntone —xut.

⁴³Ts'acal to un, isut tal ti Jesuse. Pero vayemic vul sta yan velta ti yajchanc'ope, ja' ti ta smuts'bat satic yu'un ti vaye. ⁴⁴Ti Jesuse tey laj yic'comel. Tey ba sta ta c'oponel ti Dios ta yoxibal xa veltae. Ti c'u s'elan laj yal ta ba'yele, ja' no'ox jech laj yal xtoc. ⁴⁵Ts'acal to isut batel ti bu comemic ti yajchanc'ope. Jech lic yal:

—Vayanic. Cuxo avo'ntonic. Q'uel avil, sta xa yorail ti ta xi'ac'at ta sc'ob ti jsa'muliletique, ti vu'un co'ol j'elantique. ⁴⁶Licanic, batic. Yu'un tal xa ti buch'u ta xiyac' ta c'abale —xi.

Tsacbil bal ti Jesuse

(Mr 14:43-50; Lc 22:47-53; Jn 18:2-11)

⁴⁷Ti Jesuse yacal to ta xc'opoj c'alal ja' o ic'ot ti Judase ti ja' jun ta slajchebal ti yajchanc'optaque. Schi'uc talel epal cristianoetic schi'uc yespadaic schi'uc ste'ic ti ja' tacbilic talel yu'un ti banquial paleetique schi'uc ti moletic yu'un ti j'israeletique. ⁴⁸Ti Judase, ti j'ac'vanej ta c'abale, spoco'alojbe xa ono'ox ti jtsacvanejetique:

—Ti buch'u ta jbut's' ta xavilique, ja' me umbi. Tsaquic batel —xi.

⁴⁹C'alal c'ot ti Judas ti bu oy ti Jesuse, jech laj yal:

—¿Mi li' oyote, Jchanubtasvanej? —xut.

Ja' o tey lic sbuts'.

⁵⁰Ti Jesuse jech laj yal:

—Chi'iltic, ¿c'usi tal apas? —x'utat.

C'alal jech laj yilique, ja' o tey tal tsaquic ti Jesuse. Laj xchuquic batel.

⁵¹Oy jun schi'ilic ti Jesuse laj sloq'ues ti yespadae. Laj sbojbe schiquin smosov ti banquial palee.

⁵²Ti Jesuse jech laj yalbe:

—Tic'o ochel ta sna ti avespadae.

Yu'un ti buch'u ta xmilvan ta espadae, ta espada ta xcham ec.

⁵³¿Mi mu xana' ti xu' ta jc'anbe ti Jtote ti ac'o stacbun talel más ta oxvinic ta mil (60,000) ti ángeletique? ⁵⁴Ti mi jech ta jpase, ¿c'u s'elan ta xc'ot ta pasel ti c'usi ts'ibabil ta sc'op Dios ti ta xal ti ta ono'ox xc'ot ta pasele? —xut.

⁵⁵Ti Jesuse jech laj yalbe ti jtsacvanejetique:

—Ti vo'oxuque latalic schi'uc avespadaic schi'uc ate'ic. Tal atsaquicun co'ol s'elan jun j'elec' c'alal scotol c'ac'al tey oyun ta atojolic laj jchanubtasoxuc ti ta temploe. Pero mi ja'uc laj atsaquicun. ⁵⁶Ti jech ta xapasique, ja' ta sventa yo' ta xc'ot ta pasel ti c'usi ts'ibabil ta sc'op Dios ti laj yalic ti j'alc'opetique —xi.

Jech ti yajchanc'optaque laj yictaic comel stuc ti Jesuse. Ijatavic batel scotolic.

Ti Jesuse oy ta stojol ti banquial jchapanvanejetique

(*Mr 14:53-65; Lc 22:54-55, 63-71; Jn 18:12-14, 19-24*)

⁵⁷Ti jtsacvanejetique tey laj yiq'uaic batel ti Jesús ta stojol ti Caifase, ja' ti banquial palee yu'un ti paleetique. Tey ta sna ti Caifase ts'osoj sbaic ti jchanubtasvanej

yu'un ti mantale schi'uc ti moletic ti ich'bil yeique. ⁵⁸Ti Pedroe nomtic tijil batel. I'och batel c'alal to yamaqu'uil sna ti banquial palee. Tey chotol schi'uc ti mayoletique yo' ta sq'uel ti c'usi ta xc'ot ta stojol ti Jesuse.

⁵⁹Ti banquial paleetique, ti moletic, ti banquial jchapanvanejetique ta sa'olanic c'u s'elan ta stabeic smul ti Jesuse, manchuc mi jutbil, yo' jech xu' ta xaqu'uc ta milel. ⁶⁰Manchuc mi oy ep ti cristianoetic ti buch'utic laj sva'an sbaic ta rextigo yo' jech ta sa'beic smul ti Jesuse, pero mi ja'uc juteb oy bu laj stabeic ti smule. Ts'acal to tey ital cha'vo' jutc'op rextigoetic. ⁶¹Jech laj yalic:

—Ti vinic li'e, laj ca'icutic ti jech laj yale: “Ti vu'une xu' ta jlilin ti templo yu'un ti Diose. Ts'acal to ta jcha'va'an ta oxib c'ac'al jun ach'”, xi laj ca'icutic —xiic.

⁶²Tey iva'i ti banquial palee. Jech lic sjac'be ti Jesuse:

—¿C'u cha'al ti mu xapac ti ac'oplale? ¿C'u cha'al ti va'i s'elan ta xa'albat ti amule? —xut.

⁶³Pero ti Jesuse ts'ijil icom. Jech o xal ti banquial palee jech laj yal: —Ta sba ta sat ti cuxul Diose, jamal albus ca'icutic, ¿mi vo'ot ti Cristo Snich'on ti Diose? —xut.

⁶⁴Ti Jesuse jech itac'av:

—Vu'un, jech chac c'u cha'al ta xavale. Jech xtoc ta xcalboxuc ava'iic ti ta xavilicun ti co'ol j'elantique ti ta xichoti ta sbats'i c'ob ti Dios ti scotol xu' yu'une. Jech xtoc ta xavilicun ti ta xital ta ba toque —xi.

⁶⁵Jech o xal ti banquial palee lic xch'i' ta jatel ti sc'u'e, svinajeb ti toj

chopol laj ya'ie. Jech o xal jech laj yal:

—Ti vinic li'e laj xa xchopol-c'opta ti Diose. Mu xa persauc ta jc'antic yan rextigo. Ti vo'oxuque laj xa ava'iic ti toj chopol ta xc'opoje.

⁶⁶¿C'u s'elan ta xc'ot ta avo'ntonic taje? —xi.

Ti stuquique jech laj yalic:

—Oy smul. Ac'o chamuc —xiic.

⁶⁷Jech o xal ti jchapanvanejetique lic stubtabeic sat, lic smajic ti Jesuse. Oy jlom laj st'axbeic ta majel ti sate. ⁶⁸Jech laj yalic:

—Ti mi vo'ot ti Cristoe, jech o xal na'oa ca'tic ti buch'u laj smajote —xutic.

Ti Pedroe ta smuc ta yo'nton ti Jesuse

(Mr 14:66-72; Lc 22:56-62;

Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹C'alal jech ta spasiq, jech ti Pedroe chotal ta yamaq'uul na. Ja' o tey ital jun mosovil ants ti jech laj yale:

—Ti vo'ot eque ja' achi'il ta xanobal ti Jesús ti liquem talel ta Galileae —x'utat.

⁷⁰Ti Pedroe mu jamaluc laj yal sba. Jech laj stac':

—Mu jna' buch'u ti ta xavalbun taje —xi.

⁷¹Ti Pedroe ta xa ox xloc' batel ta ti' moc c'alal ja' o i'ilat yu'un yan mosovil ants. Ti antse jech laj yalbe ti buch'u tey tsobolique:

—Ti vinic le'e ja' schi'il ta xanobal ti Jesús ti liquem talel ta Nazarete —xi.

⁷²Ti Pedroe yan to velta laj smuc ta yo'nton ti Jesuse. Jech laj yal:

—Xil Dios, mu xcojtiquin buch'u ti vinic le'e —xi.

⁷³Lec xa ox jliquel yech'el, ti buch'utic tey stsoboje sbaique tey inopajic batel ta sts'el ti Pedroe.

Jech laj yalbeic:

—Ta melel, ti vo'ote ja' jun schi'ilot ti Jesuse. Yu'un lec xvinaj c'u s'elan ti ac'opojele —xutic.

⁷⁴Ti Pedroe lic chopol-c'opojuc. Jech lic yal xtoc:

—Xil Dios, bats'i mu xcojtiquin buch'u ti vinic le'e —xi.

C'alal jech laj yal ti Pedroe, ja' o i'oc' ti cotse.

⁷⁵Jech o xal ti Pedroe tey ivul ta yo'nton ti jech ono'ox i'albat yu'un ti Jesuse: “C'alal mu'yuc to ta x'oc' ti cotse, ti vo'ote, oxib velta laj xa ox amucun ta avo'nton”, ti x'utate. Jech o xal ti Pedroe tey iloc' batel. Tey bat smil sba ta oq'uel.

Ti Jesuse i'ac'at batel ta stojol ti Ponceo Pilatoe

(Mr 15:1; Lc 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 C'alal sacub xa ti osile, scotal ti banquillal paleetique schi'uc ti moletic yu'un ti j'israeletique laj scomonopic c'usi xu' ta spasic yo' ta xaq'uic ta milel ti Jesuse. ²Jech o xal ti stuquique chucul sc'ob yic'ojic batel ti Jesuse ta stojol ti ajvalil Ponceo Pilatoe.

Ti c'u s'elan icham ti Judase

³C'alal tey chucbil xa batel ti Jesuse, ti Judase, ja' ti j'ac'vanej ta c'abale, c'alal laj yil ti chapal xa sc'oplal ti ta xich' milel ti Jesuse, jech ti Judase yo'ntonuc xa c'usi yut sba ya'i. Jech o xal ba sutes ti lajuneb scha'vinic (30) ta sep taq'uin ta stojol ti banquillal paleetique schi'uc ti moletique. ⁴Jech c'ot yal:

—Laj xa jta jmul. Laj xa cac' ta c'abal jun vinic ti ch'abal smule —xi.

Pero ti stuquique jech laj staq'uic: —¿C'usi jventacutic? Ja' aventa atuc —x'utat.

⁵Jech o xal ti Judase laj sjip comel ti taq'uin ta yut ti temploe. Bat, ba xchuc snuc'. Tey joc'ol icham.

⁶Ti banquial paleetique laj stsobic ti taq'uine. Jech laj yalic: —Ti taq'uin li'e, mu xa xu' chba jtic'tic ta scaxail ti smoton ti Diose. Yu'un ja' stojol ch'ich' —xut sbaic.

⁷Ti taq'uin ti laj stamique, co'ol laj scomonopic ti ta smanbeic ti sloq'uesoblumic ti jpatbinetique, yo' jech ta xcom ta smucobbail ti jyanlumetique. ⁸Jech o xal ti banomil ti laj smanique, ja' sbiinoj o icom “Yosilal ch'ich'.” ⁹Ti jech laj smanic ti osile, ja' ic'ot ta pasel ti jech laj sts'iba comel ti j'alc'op Jeremiase: “Tey laj stsaquic ti lajuneb scha'vinic (30) ta sep taq'uine. Ja' stojol ti jun jchi'iltic ti jech yepal laj yaq'uic ti j'israeletique. ¹⁰Ti taq'uine, ja' laj smanic o yosil ti jpatbinetique jech chac c'u cha'al yalobjun ono'ox ti Cajvalt'ic Diose”, xi.

Ti Jesuse oy ta stojol ti Pilatoe

(Mr 15:2-5; Lc 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹Ti Jesuse ic'bil batel ta stojol ti ajvalile. Jech laj sjac'be:

—¿Mi vo'ot ti ajvalil yu'un ti j'israeletique? —xut.

Ti Jesuse jech laj stac':

—Ja' jech, jech chac c'u cha'al ta xavale —xi.

¹²Jech xtoc ti banquial paleetique schi'uc ti moletique ta sa'beic smul ti Jesuse. Pero ti Jesuse mu xtac'av. ¹³Jech o xal ti Pilatoe jech lic yalbe:

—¿Mi mu xava'i ti val'i s'elan ta sa'ic ti amule? —xut.

¹⁴Pero ti Jesuse mi ja'uc itac'av. Jech o xal ti ajvalile ch'ayal c'ot yo'nton. Labal laj ya'i.

Ti Jesuse chapal xa sc'oplal ti ta xich' milele

(Mr 15:6-20; Lc 23:13-25; Jn 18:38-19:16)

¹⁵Ti ajvalile jech ono'ox stalel ti ta scolta batel jun jchuquel c'alal yorail ti q'uine, ti ja' ta st'uj stuquic ti j'israeletique. ¹⁶Oy tey tiq'uil ta chuquel jun vinic, Barrabás sbi, ti a'yinbil sc'oplal ti toj chopole. ¹⁷C'alal tsobol scotolique, jech ti Pilatoe jech lic sjac':

—¿Buch'u ta xac'anic ti ta jcolta batele? ¿Mi ja' ti Jesús Barrabase, o mi ja' ti Jesús ti sbiinoj Cristoe? —xi.

¹⁸Jech laj sjac' ti Pilatoe, ja' ti laj yil ti ta yit'ixal yo'ntonic tal ac'batuque.

¹⁹C'alal tey chotol ti ajvalil ti bu ta xchapanvane, jech ti yajnile laj stac talel mantal ti jech ta xale: “Mu xatic' aba ta smilel ti jun lequil vinique. Yu'un ti ta ac'obaltique livaychinaj ti toj ech'em chopol ta sventa ti vinique”, xi.

²⁰Ti banquial paleetique schi'uc ti moletique laj sbijubtasic ti cristianoetique ti ja' ac'o coluc ti Barrabase, ti ja' ac'o yich' milel ti Jesuse. ²¹Ti ajvalile tey lic c'opojuc yan velta. Jech laj sjac':

—¿Buch'u junucal ti ta xac'anic ti ta jcolta batele? —xi.

Pero ti stuquique jech laj yalic:

—Ja' ti Barrabase —xiic.

²²Ti Pilatoe jech lic sjac':

—¿C'usi ta xcud ti Jesús ti ja' sbiinoj ti Cristoe? —xi.

Scotolic jech laj staq'uc:

—Jipano ta cruz —xiic.

²³Jech ti Pilatoe jech lic yal:

—¿C'usi chopol laj spas ti vinic li'e? —xi.

Pero ti stuquique lic cha'avanicuc yan velta:

—Jipano ta cruz —xiic.

²⁴C'alal laj yil ti Pilatoe ti

mu'yuc c'usi stac' spase, ti c'ajomal xvochvunic ta jmeque, lic stac ta c'anel jun boch vo' yo' ta spoc sc'ob ta sba satic ti cristianoetique. Jech lic yal:

—Ma'uc ta xcom ta jba ti ta xcham ti vinic li'e ti ch'abal smule. Ta xcom ta abaic —x'utatic.

²⁵Scotolic jech itac'avic:

—Cajluc comuc ta jbacutic schi'uc ti calab jnich'nabcutic ti jech ta xchame —xutic.

²⁶Jech o xal ti Pilatoe laj scolta batel ti Barrabase. Laj yal mantal ti ac'o yich' nucul ti Jesuse. Ts'acal to laj yal mantal ti ac'o yich' jipanel ta cruze.

²⁷Ti yajsoldadotaque yie'ojic batel ti Jesús ta cabiltoe. Tey laj stsob sbaic scotolic ti soldadoetic ta stojol ti Jesuse. ²⁸Tey lic sloc'beic ti sc'u'e. Laj yac'beic slap tsajal c'u'il. ²⁹Tey lic xotic jun corona ch'ix ti laj xojbeic ta sjol ti Jesuse. Tey laj yac'beic xq'uech jun jich'il te' ta sbats'i c'ob. Jech lic squejan sbaic ta stojol yo' ta slabanic ti jech laj yalique:

—Jun avutsil ti ajvalilot yu'un ti j'israeletique —xutic.

³⁰Ja' jech xtoc laj stubtabeic sat. Tey laj stsacbeic ti sjich'il te'e. Laj sjisbeic ta sjol. ³¹C'alal laj yo'ntonic ta slabanele, tey laj sloc'beic ti stsajal c'u'e. Tey laj yac'beic slap ti sc'u' ono'oxe. Ts'acal to un, laj yiq'uc batel yo' ta sjipanic ta cruz.

Ti jipanel ta cruze

(Mr 15:21-32; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)

³²C'alal ta xloq'uc xa batel yo' ta sjipanic ta cruz ti Jesuse, ja' o tey laj snupic ta be jun vinic ti liquem talele ta Cirene banomile, ti ja' Simón sbie. Tey laj sujic ta xcuchel batel scruzal ti Jesuse.

³³Tey ic'otic ta jun vits, Gólgota sbi. Ti smelole, ja' yavil ti sbaquíl jolale. ³⁴C'alal tey xa oyique, tey laj yac'beic yuch' ti Jesuse jun ch'ail pox ti capal ta hiele. C'alal laj spas preva ti Jesuse, mu'yuc bu laj yuch'!

³⁵C'alal laj xa sjipanic ta cruz ti Jesuse, ti soldadoetique lic sq'uelic buch'u oy suerte yu'unic yo' ta xvinaj buch'u junucal ta xich'beic sc'u' ti Jesuse. Ti jech laj spasiq, ja' ic'ot ta pasel ti jech laj sts'iba comel ti jun j'alc'ope: “Laj xch'acbe sbaic ti jc'u'e ti buch'u ic'ot yorail yu'unic junucal”, ti xie. ³⁶Ts'acal to un, ti soldadoetique lic chotiicuc yo' ta xchabiic ti Jesuse. ³⁷Tey laj yac'beic sletrail sjol scruzal ti ta xal ti c'u cha'al laj yich' milele. Ti letrae jech ta xal: “Ti Jesús li'e, ja' ti ajvalil yu'un ti j'israeletique”, xi.

³⁸Ja' jech xtoc laj yich' jipanel ta cruz cha'vo' j'eleq'uetic, jun ta sbats'i c'ob, jun ta sts'et c'ob ti Jesuse. ³⁹Ti buch'utic ti tey xla

ech'icunque sjimolan xa sjolic ta xlabanvanic ti jech ta xalique:

⁴⁰—Ti vo'ot ti ta xalilin ti temploe, ti ta yoxibal c'ac'al ta xacha'va'ane, coltao quic aba atuc un. Mi vo'ot Snich'onot ti Diose, yalan tael ta cruz —xutic.

⁴¹Ja' jech ta xlabanvanic ec ti banquilal paleetique, ti jchanubtasvanejetic yu'un ti mantale, ti jfariseoetique, ti moletique. Jech ta xalbe sbaic:

⁴²—Laj scoltaan ti yane, pero ti stuque mu xu' yu'un scoltael sba. Ti mi ja' ajvalil yu'un ti j'israeetique, ac'o yaluc tael ta cruz yo' jech ta jch'untic. ⁴³Yu'un xch'unoj ti ja' jpojvanej yu'un ti Diose. Jech o xal, ac'o coltaatuc yu'un ti Dios ti mi ta melec c'anbile. Yu'un laj xa yalbotic ti ja' Snich'on ti Diose —xiic.

⁴⁴Ja' jech xtoc ti cha'vo' j'elec' ti jipilic ta cruze ta xlabanvanic ec.

Ja' jech icham ti Jesuse

(Mr 15:33-41; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵C'alal laj sta ti o'lol c'ac'ale, scotol ti banomile ic' icom. Ta oxib to ora mal c'ac'al, isacub. ⁴⁶C'alal jech ista ti oxib ora mal c'ac'ale, ja' o tsots i'avan ti Jesuse:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —xi.
 “Dios cu'un, Dios cu'un, ¿c'u cha'al ti laj xa avictaun comel?” xi ti smelole.

⁴⁷Oy jlom ti tey oyique laj ya'ic ti jech i'avan ti Jesuse. Jech lic yalic:

—Ta xic' tael ti j'alc'op Elíase —xiic.

⁴⁸Oy jun ta scotolic ibat ta anil. Ba sts'aj ta ch'ail pox ti esponjae. Ts'acal to laj xchuc ta ni' jich'el te' ti esponjae. Tey laj stuch muyel yo'

ta xac'be sts'uts' ti Jesuse. Pero jech i'albat yu'un ti yane:

⁴⁹—Ch'an uto. La' jqueltic quic mi chtal coltaatuc yu'un ti Elíase —xiic.

⁵⁰Yan to velta tsots lic avanuc ti Jesuse. Ja' o tey icham. ⁵¹Ti muc' ta cortina ti oy ta temploe ijat. Lic tal sjatemal ta sjol c'alal to yoc. Cha'lic icom. Inic ti banomile. Laj javuc ti ch'enetique.

⁵²Ijam ti muquinaetique. Ja' jech xtoc icha'cuxiic ep ti buch'utic xch'unojic Dios ti c'alal ichamique.

⁵³Ti buch'u icha'cuxiique iloq'uic ta smuquinalic. Pero mu'yuc bu i'ochic ta ora ta ch'ul jteclum Jerusalén. Ja' to tey i'ochic batel ti c'alal icha'cuxi xa ox ti Jesuse. Ep buch'utic laj yilic.

⁵⁴Ti banquilal soldadoe schi'uc ti soldadoetic ti ta schabiic ti Jesuse, c'alal laj yilic ti inic ti banomile, ti toj xi'bal sba ti c'usitic ic'ot ta pasele, ixí'ic. Jech laj yalic:

—Melel, ti vinic li'e ja' Snich'on Dios —xiic.

⁵⁵Oy ep antsetic ti ta nom va'ajtic ta sq'uelic ti icham ti Jesuse. Ja'ic ti buch'utic sts'aclojic batel schi'uc laj scoltaic ti Jesús c'alal ixanav to ox ta Galilea banomile. ⁵⁶Ti ta scotol ti antsetique, tey oy ti María Magdalenae, schi'uc ti María ti ja' sme' ti Jacoboe schi'uc ti Josee, schi'uc sme' ti snich'nabtae Zebedeoe.

Ti Jesuse laj yich' muquel

(Mr 15:42-47; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷C'alal ta xa x'ic'ube, ja' o tal jun jc'ulej vinic ti José sbie, ti liquem tael ta jteclum Arimateae. Ja' jun

vinic ti xch'unoj ti Jesús eque. ⁵⁸Ti Josee ibat ta stojol ti Pilatoe yo' ta sc'anbe sbec'tal ti Jesuse. Ti Pilatoe laj yac' ye ti xu' ta xich'e. ⁵⁹Jech o xal laj syales ta cruz ti Jesuse. Tey laj spix ta jun saquil poc'. ⁶⁰Ts'acal to un, ba stic' ta ach' muquinal yu'un stuc ti Josee ti sjomoj ta tone. Ts'acal to tey laj smacbe comel ta jun muc' ta ton ti ochebal sti' ti muquinale. ⁶¹Ja' jech xtoc tey chotolic ta nopol sti' ch'en ti María Magdalena schi'uc ti yan María.

Chabil sti' smucobbail ti Jesuse

⁶²C'alal ech' xa sc'ac'alil ta xchapan sbaic ta sventa ti cuxob o'ntonale, ti banquial paleetique schi'uc ti jfariseoetique bat sc'oponic ti Pilatoe. ⁶³Jech c'ot yalbeic:

—Ajvalil, ivul ta co'ntoncutic ti jech laj yal ti jute'op vinic ti c'alal cuxul to oxo ti ta la xcha'cuxi ta yoxibal c'ac'ale. ⁶⁴Jech o xal tal calbotcutic ti ac'o ba yich' chabiel lec oxib c'ac'al ti ch'ene, yo' jech mu xtal yelc'anbeic loq'uel sbec'tal ta ac'obaltic ti yajchanc'optaque. Yan ti mi laj yelc'anic loq'uele, xu' ta xalbeic ti cristianoetique ti icha'cuxi xae. Ti mi jech ta xc'ot ta pasele, ja' to más ep ta xljaj ta lo'lael ti cristianoetique. Ja' mu sta ti ta ba'yel to oxo —xutic.

⁶⁵Ti Pilatoe jech laj yal:

—Lec oy. Li' oy cajsoldadotaque. Iq'ueic batel. Ac'o ba xchabiic lec ti ti' ch'en ti c'u yepal xu' avu'unique —xi.

⁶⁶Jech o xal tey ibatic, ba smacbe lec sti' ti ch'ene. Tey laj yac'beic señail ta smac ti sti' ch'ene. Ja'

jech xtoc tey com xchabiic ti soldadoetique.

Icha'cuxi ti Jesuse

(Mr 16:1-8; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 C'alal ech' xa sc'ac'alil ti cuxob o'ntonale, ti jutuc xa sc'an sacub ti osil ti sliquebal c'ac'al ti xemunae, jech ti María Magdalena schi'uc ti yan María bat sq'uelic ti muquinale. ²Ta ora no'ox inic ti banomile. Yu'un ja' o iyal tal ta vinajel jun yaj'ángel ti Diose. C'alal ivul ti bu mucul ti Jesuse, laj sloq'ues ti muc' ta ton ti ja' smac ti ti' ch'ene. C'alal iloc' yu'une, tey ichoti ta sba. ³Ti ángele co'ol s'elan jech chac c'u cha'al jun sactselavel ti xjaplalet ti xojobale. Ti sc'u'e sac ta jmec jech chac c'u cha'al ti saquil bote. ⁴C'alal laj yilic ti soldadoetique, lic niquicuc ta xi'el, co'ol s'elan chamem icomic. ⁵Jech ti ángele jech laj yalbe ti antsetique:

—Mu xaxi'ic. Jna' ti ja' ta xasa'ic ti Jesuse ti jipil icham ta cruze.

⁶Mu'yuc xa li'e. Yu'un icha'cuxi xa jech chac c'u cha'al ti laj yalboxuc ono'oxe. La' q'uelo avilic ti yavil ti bu to ox laj yaq'ueic comele. ⁷Jech tal cal ava'iic li'e. Batanic ta ora, ba albeic ti yajchanc'optaque: “Ti Jesús ti ichame, cha'cuxi xa. Tey ta xavilic ta Galilea. Yu'un ba'yel ta xc'ot. Ts'acal to ta xac'otic ti vo'oxuque”, xavut —xi.

⁸Jech ti antsetique ta xi'el iloq'ueic batel ta anil ta muquinal. Pero xmuyubajic xa xtoc. Ta ora bat yalbeic ya' ti yajchanc'optaque ti c'usi ic'ot ta pasele. ⁹Ta jech to yepal laj yac' sba iluc ti Jesuse

ta stojol ti antsetique. Tey c'ot c'oponaticuc ti antsetique. Jech ti stuquique inopajic batel ta stojol ti Jesuse. Tey laj squejan sbaic. Laj smeybeic ti yoque. ¹⁰Jech ti Jesuse jech laj yal:

—Mu xaxil'ic. Ba albeic ya'i ti quermanotaque ti ac'o baticuc ta Galilea banomile. Tey ta xiyilicun —xi.

Ti c'usi laj yalic ti soldadoetique

¹¹C'alal jech ta xanavic batel ti cha'vo' antsetique, oy jun chib ti soldadoetique ibatic ta jteclum. Ba yalbeic ya'i ti banquilal paleetique scotol ti c'usi ic'ot ta pasele.

¹²Jech ti banquilal paleetique bat xchi'in ta lo'il ti moletique yo' ta scomonopic ti c'usi xu' ta spasiq. Jech o xal laj yac'beic ep taq'uin ti soldadoetique. ¹³Jech xtoc jech laj yalbeic:

—Ti vo'oxuque ja' me albeic ya'i ti cristianoetique: “Ti ta ac'obaltique livaycutic. Mu'yuc xca'icutic ti tal ti yajchanc'optaque, tal sloq'uesbeic sbec'tal ti Jesuse”, chianic, xutic. ¹⁴Ti mi laj ya'i ti ajvalil Pilatoc ti lavayique, mu xaxil'ic. Vu'uncutic ta jpac ac'oplallic yo' jech mu xata avocolic —xutic.

¹⁵Jech o xal ti soldadoetique laj yich'ic ti taq'uine. Jech bat yalic jech chac c'u cha'al ti ibijubtasatique. Ja' jech ta xalolanic o ti j'israeletic hasta ora li'e.

Ti Jesuse ta xac'be yabtel ti yajchanc'optaque

(Mr 16:14-18; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)

¹⁶Ja' jech ti buluchvo' yajchanc'optaque tey ibatic ta Galilea banomil ta vits ti bu yaloj ono'ox ti Jesuse. ¹⁷C'alal laj yilic ti Jesuse, tey lic squejan sbaic ta stojol. Laj yich'ic ta muc', manchuc mi oy jun chib ti xna'etique. ¹⁸Jech ti Jesuse inopaj talel ta stojolic ti jech laj yale:

—Ti vu'une li'ac'bat xa ta coc ta jc'ob scotol ti c'usitic oy ta vinajele, ti c'usitic oy ta banomile. ¹⁹Jech o xal, batanic ta stojol scotol ti cristianoetic ti oyic ta jujun lum ti ta sjoylej banomile. Ba pasic ta cajchanc'optac. Ac'beic yich' vo' ta sventa ti Jtotic Diose, ta jventa vu'un ti Snich'onilune, ta sventa ti Ch'ul Espiritue. ²⁰Chanubtasic ta spasel scotol ti c'usi laj xa calboxuc ava'iique. Na'ic me lec ti tey jchi'inojoxuc scotol c'ac'al c'alal to slajebal c'ac'ale —xi ti Jesuse. Jechuc.